

§201

**Redovisning av den
tillväxtpolitiska reserven
2021**

21KS324

TILLVÄXTPOLITISKA RESERVEN 2021

Piteå kommun

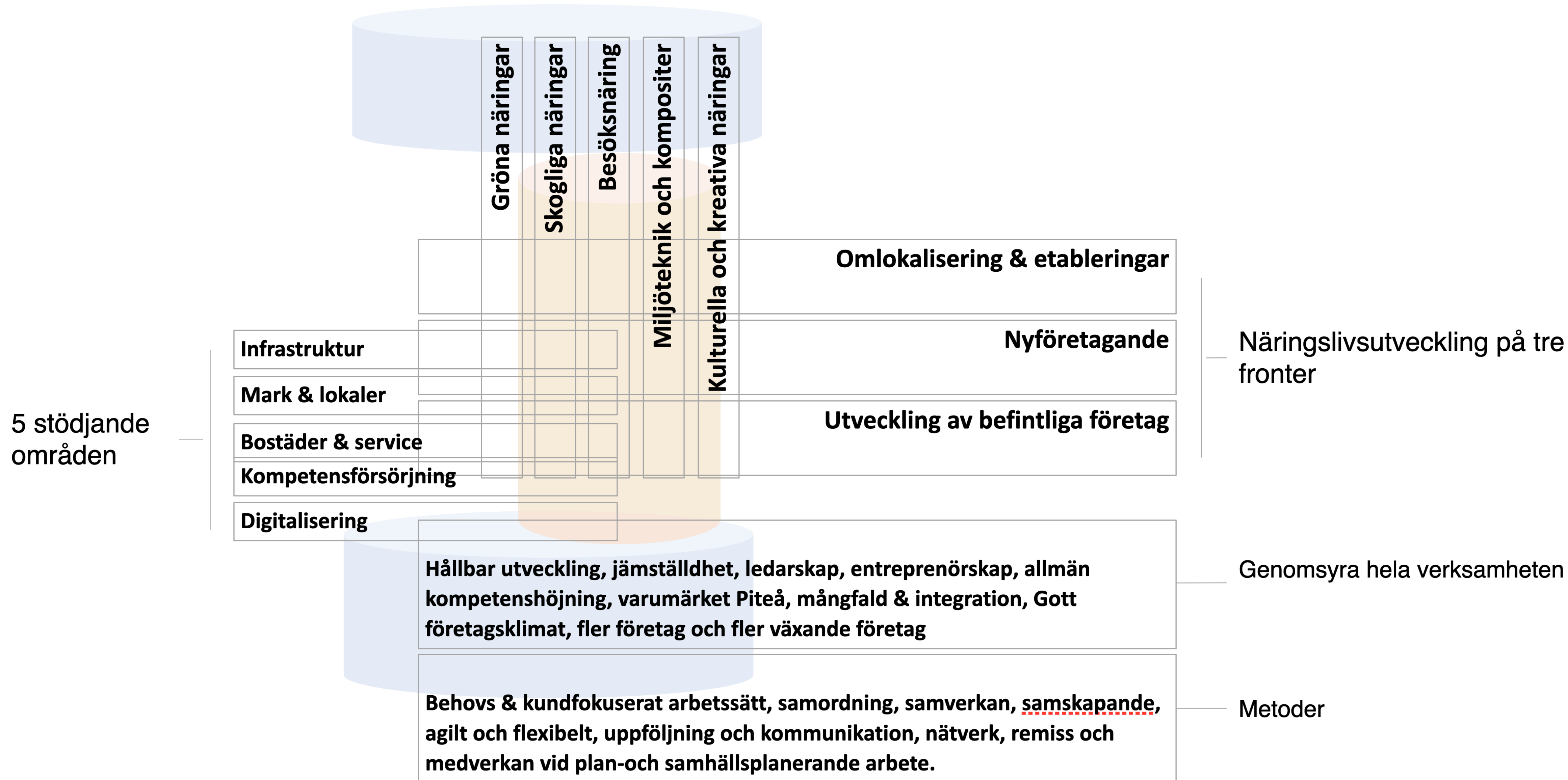

Piteå kommuns tillväxtpolitiska reserv har till syfte att finansiera tillväxtskapande satsningar i Piteå kommun, gärna tillsammans med andra aktörer.

Tillväxtskapande satsningar definieras av näringslivs- och tillväxtarbete som fastställs i näringslivsprogrammet.

Det nu gällande näringslivsprogrammet fastställdes av kommunfullmäktige i juni 2020 för perioden fram till och med 2024.

Fokus på fem utpekade spjutspetsområden

Näringslivsprogrammet är utgångspunkt för prioriteringar av satsningar ur den tillväxtpolitiska reserven. Programmets ambition är att bidra till en positiv utveckling för alla företag i Piteå kommun. Arbetet fokuserar på befintliga, nya företag och nya etableringar.

I näringslivsprogrammet anges också prioriterade spjutspetsområden.

Förutom de prioriterade spjutspetsområdena beskrivs också stödjande områden, oberoende av bransch, i näringslivsprogrammet.

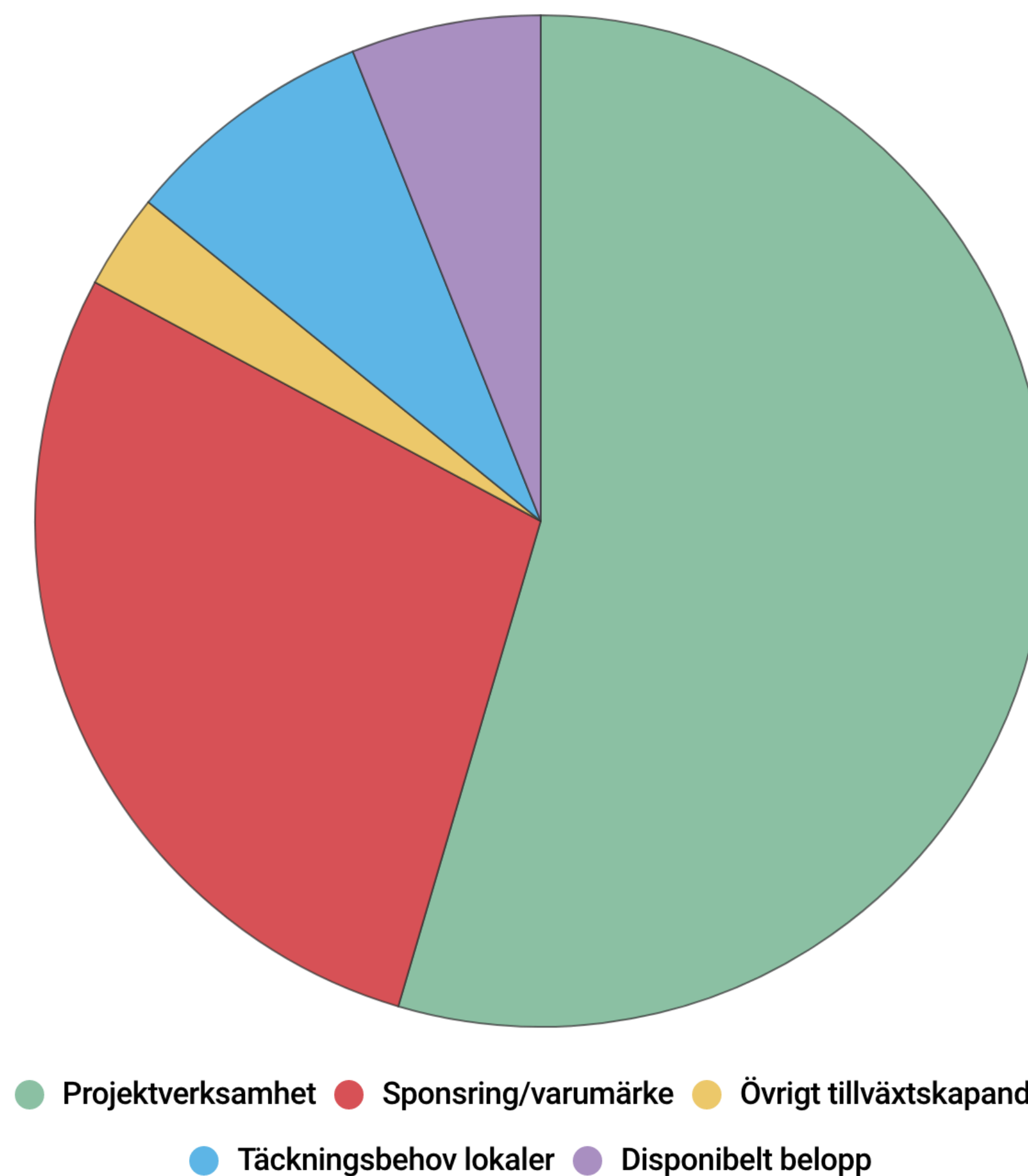
Förutsättningarna för ett starkt, hållbart och växande näringsliv bottnar i att det finns tillgång till mark, lokaler och väl fungerande infrastruktur, att kompetensförsörjningen är tryggad, att det finns attraktiva och varierande boendemiljöer med närhet till service samt att digitaliseringens möjligheter nyttjas effektivt.

Prioriterade spjutspetsområden

- **Skogliga näringar**
T.ex. utvinning och förädling av skogens råvaror, energiutvinning av biprodukter och vindkraft.
- **Kulturella och kreativa näringar**
T.ex. musik, dans, media och spelutveckling.
- **Besöksnäring**
T.ex. utveckling till en ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbar året-runt-destination.
- **Miljöteknik och komposit**
T.ex. förnybara energilag och forskningsinstitutet RISE som drivande part.
- **Gröna näringar**
T.ex. uppbyggnad av ett regionalt kompetenscentrum.

Den tillväxtpolitiska reserven har uppgått till 22 mkr 2021 och har i grova drag fördelats på följande sätt:

● Projektverksamhet och årligt återkommande finansiering	12 mkr
● Sponsring, varumärke och evenemang	6,2 mkr
● Övrigt tillväxtskapande (Högskolependeln)	0,6 mkr
● Täckningsbehov lokaler (Acusticum)	1,8 mkr
Summa intecknat	20,6 mkr
● Disponibelt belopp	1,3 mkr

Det är ingen större skillnad på storleken på medlen till projektverksamhet i förhållande till föregående år. Medel till sponsring/varumärke/eventemang har varit större detta år, vilket förklaras av att SM-veckan finansieras från denna pott.

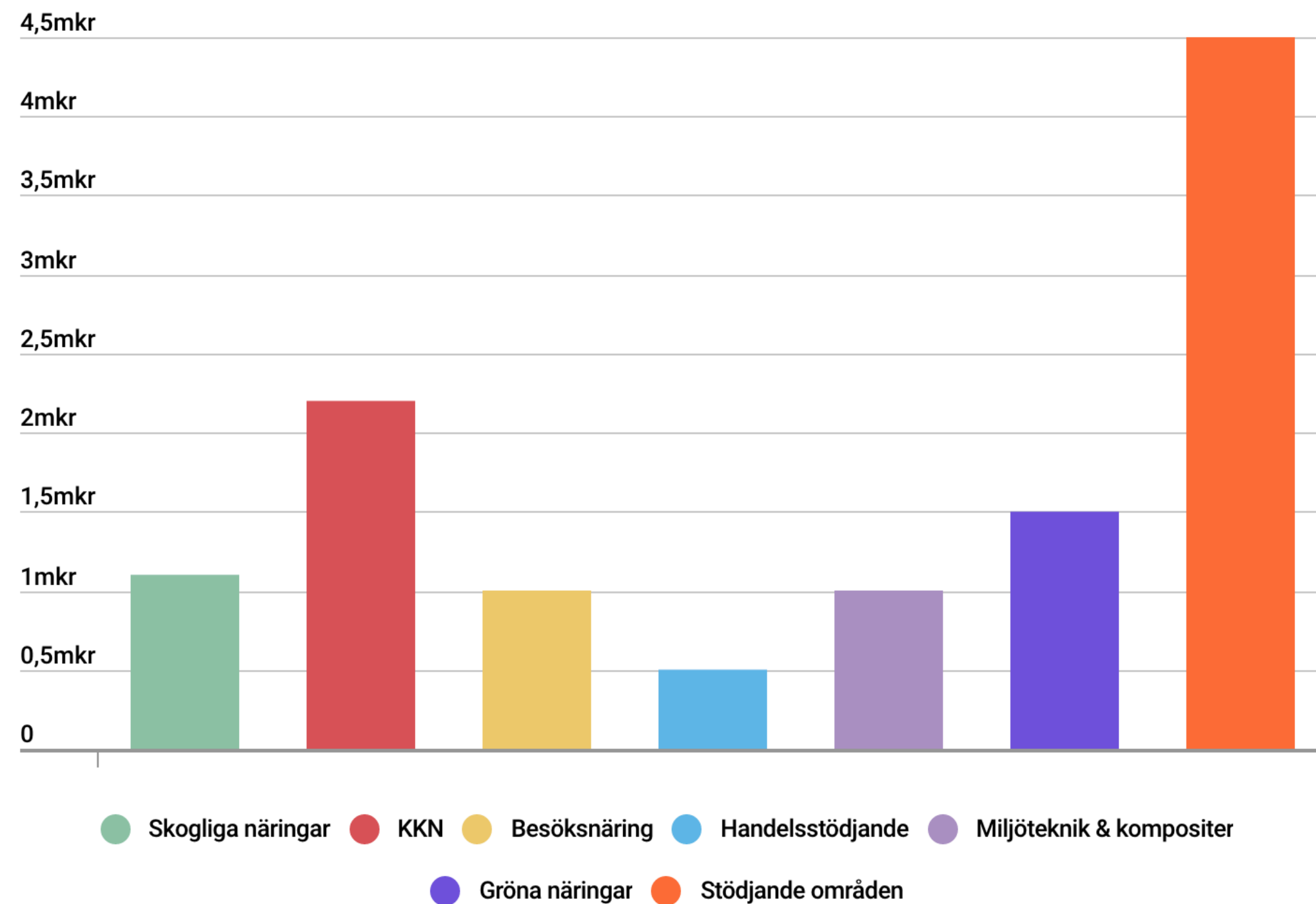
I näringslivsprogrammet är det fastställt att arbetet ska fokusera på **befintliga företag, nya företag** och **nya etableringar**.

Projekt som riktar sig gentemot Piteås befintliga företag är bl a SMART 2.3 och Business Capacity Development som

bl a erbjuder insatser inom affärsutveckling. Några projekt/verksamheter som riktar sig specifikt gentemot nyföretagande är Ung Företagsamhet, Coompanion och Go Cloud.

Nyföretagarrådgivningen sköts inom näringslivsavdelningens reguljära verksamhet. Etableringsarbetet hanteras i huvudsak inom näringslivsavdelningen i samverkan med andra kommunala förvaltningar och kommunkoncernen PIKAB samt regionalt med bl a Investeringar i Norrbotten AB.

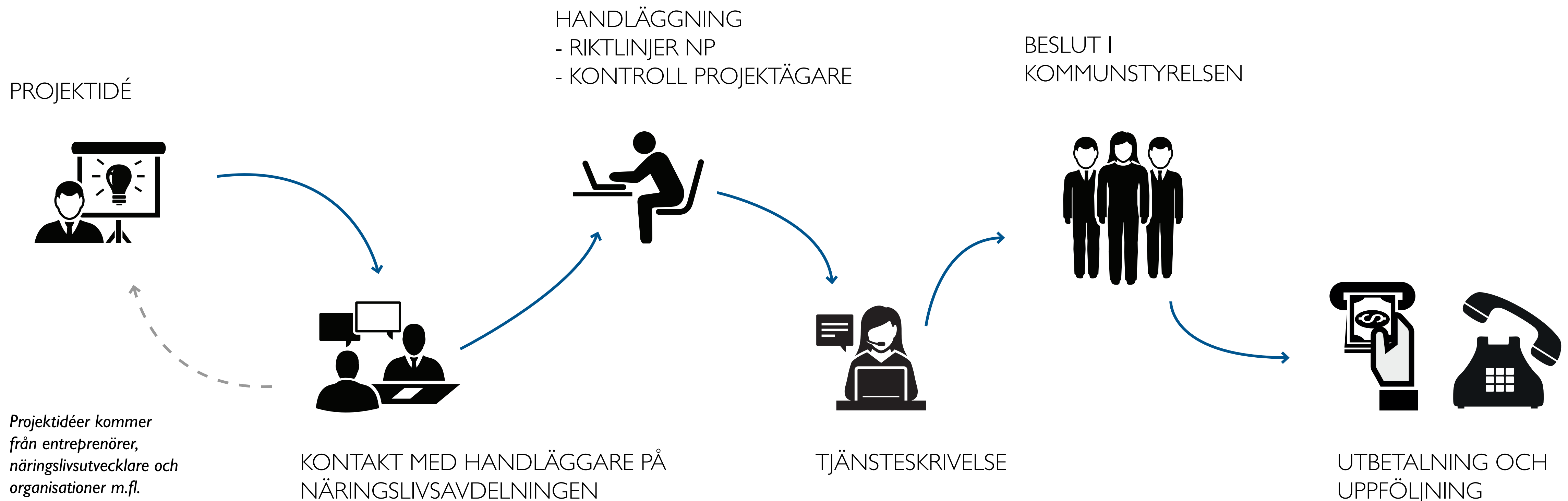
Här redovisas hur medel från den tillväxtpolitiska reserven fördelats inom de, i näringslivsprogrammet, prioriterade spjutspetsområden och de stödjande/förutsättningsskapande områdena:

- **Skogliga näringar** 1,1 mkr
T.ex. Träcentrum Norr 100 tkr, Trä i byggnader 300 tkr, LTU Green Fuels 400 tkr och Treepower 200 tkr
- **Kulturella & kreativa näringar** 2,2 mkr
T.ex. Filmpool Nord 700 tkr, BD pop 300 tkr, Innovation Game 500 tkr, Arctic Game lab 250 tkr, Dans i skolan 400 tkr
- **Besöksnäring** 1 mkr
T.ex. Business Capacity Development 650 tkr och Bottenvikens skärgård 300 tkr
- **Handelsstödjande** 0,5 mkr
T.ex. Pite presentkort genom Företagarna (FR) 200 tkr, Handelskoordinator 300 tkr
- **Miljöteknik & kompositer** 1 mkr
T.ex. Fiberkompositer 350 tkr, Kompositkluster 170 tkr, Arctic Solar 250 tkr, Intersective Innovation 250 tkr.
- **Gröna näringar** 1,5 mkr
- **Stödjande områden** 4,5 mkr
T.ex. SMART 2.3 750 tkr, Spira Mare 300 tkr, Arctic Business 400 tkr, IUC 400 tkr, Attraktiv stadskärna 400 tkr, Integrationsprojekt 200 tkr, Norrbotniabanan 800 tkr och UF 100 tkr.

ARBETSGÅNG FÖR ARBETET

Piteå kommuns arbete med projekt/verksamheter som finansieras från den tillväxtpolitiska reserven regleras i de riktlinjer som fastställts av kommunstyrelsen i november 2020.

EVENEMANG

Piteå kommun

PITEÅ DANSAR OCH LER

Evenemangssponsring 2021

- Beslut 700 000 kr
- 50% enligt tillägg till sponsringsriktlinjer

Ansökan med tre scenarier

- Projekt/scenario 1: Ordinarie Festival
- Projekt/scenario 2: Mitt Piteå
- Projekt/scenario 3: PDOL LIVE

Årets festival – Hybridfestival

- 3 – 4 december
- Öjeby kyrka den 3 december men en publik på 150 personer
- Acusticum den 4 december med en publik på 300 personer
- Samtliga uppträdande kommer live streamas och kommer också kunna ses i efterhand.
- Resterande 50% vid genomförandet av hybridfestival

PITEÅ
DANSAR
& LER

GRATIS
ENTRÉ

PITEÅ DANSAR OCH LER

PDOL februari 2021

- 2020 års festival genomfördes februari 2021
- Avvaktade genomförandet med förhoppning om lättade restriktioner för hybridfestival

Utfall

- Festivalen måste planeras som om den ska genomföras som vanligt men med beredskap att ställa om
- Exponering i samband med genomförandet

PITEÅ SUMMER GAMES

Evenemangssponsring 2021

- 300 000 kr år
- 2021 - 50% enligt tillägg till sponsringsriktlinjer

2021-års turnering ställs in

- Tillståndsmyndigheten Polisen
- Allmän sammankomst
- Får ej erforderliga tillstånd för att genomföra av turneringen

Piteå Summer Games Northern Lights E-dition

- Turneringen ställer om!
- E-sportturnering i fotboll för ungdomar – genomförs vecka 44, Höstlov
- E-sportturnering riktad mot företag – genomförs vecka 45
- Hålla turneringen fortsatt aktuell

PITEÅ SUMMER GAMES

Medlens användning

- Marknadsföra turneringen 2021
- Sedvanliga förberedelser av arrangemanget

Piteå Summer Games och Piteå 400 år

- 100 000 kr – 2020 och 2021
- Belysa att Piteå som stad fyller 400 år
- Planerat tidstypiska deltagare i PSG-paraden från 1600/1700/1800 och 1900-talet
- Planerat flashmobs – små skådespel på vissa arenor under turneringen, i dialog med Piteå Museum
- Även detta ställs in på grund av pandemin

Utmaningar i sina sociala medier

- Illustrera året 1621 på ditt sätt
- Crossbar challenge – 400 stycken som klipps ihop för distribution i sociala medier
- Paltjonglering på Nolia/Norrstrand/Stadshuset och Västra kajen – 400 jongleringar med en fotboll, deltagarna fick ett paket med palt som tack.

Samhällsnytta!

- Medarrangör i SM-veckan 2022 och En Mästerlig Folkfest
- Handledare för ferieungdomar – 96 ungdomar, 8 600 timmar, 414 olika uppdrag – del av Piteå 400 år – Förvaltningar, föreningar och företag

TACK FÖR ER TID!

Piteå kommun

§202

Frågor från företagarna till Kommunstyrelsen

21KS368

Företagarna

Svar till Företagarna

Kommunstyrelsen har vid en träff med Företagarna fått ta del av en presentation om Välfärds- skaparna. I denna lyftes småföretagens betydelse för Piteå kommuns skatteintäkter och väl- färd. I Piteås småföretag (max 50 anställda) sysselsätts 6 915 personer och i de större företa- gen 5 379 personer och inom offentliga och övriga organisationer sysselsätts 7 307 personer. Totalt genereras 587 miljoner kr i skatteintäkter varav 28% från småföretag och 18% från större företag. Företagarna ville med sin presentation visa på småföretagens betydelse och att det är viktigt att kommunens verksamhet anpassas efter de mindre företagens förutsättningar. I samband med presentationen överlämnades ett antal frågor från Företagarna som redovisas och besvaras nedan.

Inledningsvis kan nämnas att grunden i kommunens näringslivsarbete är det näringslivspro- gram som fastställdes för ett drygt år sedan. Programmet är en överenskommelse mellan Piteå kommun, föreningen Företagarna och näringslivets olika branschföreträdare, där parterna vi- sar sin gemensamma vilja att stärka Piteås näringsliv. Programmet utarbetades i bred samver- kan och ett näringslivsråd har bildats för fortsatt samarbete och samhandling. Många av de frågor som ställts av Företagarna kommer att diskuteras och behandlas mer utförligt på kom- mande träffar i Näringslivsrådet, där syftet är att gemensamt verka för ett gott näringslivskli- mat och driva frågor för att vara en attraktiv ort för näringslivet.

Piteås näringsliv är i en stark tillväxt totalt sett, dels till följd av en stark nationell, global kon- kurrenskraft dels som en effekt av de stora regionala etableringar som är pågående och som i sig förändrar landskapet snabbt och kräver stora investeringar samt infrastrukturella insatser. Kommunens arbete med planer, mark och annan infrastruktur samt handläggning av enskilda ärenden påverkas av detta i en mycket stor omfattning och takt som inte setts tidigare. Inom kommunens verksamheter pågår ett arbete med att stärka upp och systematisera processer uti- från den nya ”flödet” av ärenden. Ett mer intensifierat samarbete mellan Kommunledningsför- valtningen och Samhällsbyggnadsförvaltningen skapar förutsättningar för tydligare inriktning framåt, samordnade processer utifrån företagens behov samt ett holistiskt förenklingsarbete.

1. Hur ser kommunens handlingsplan ut för att ge kommunens mindre företag bästa förutsättningar att kunna återstarta efter krisen?

Svar: Exempelvis så är kompetensförsörjningsfrågorna något som företagen lyft fram som en utmaning. Särskilt företagen i de branscher där folk sagts upp och som utbildat eller på annat sätt inte kommer tillbaka till dessa jobb. En kartläggning av behoven pågår via bland annat en enkätundersökning. Utifrån identifierade behov kan ev. utbildningsinsatser tas fram eller stär- kas. Arbetet med att utveckla campus och den akademiska utbildningen kring Berget och i Pi- teå i stort har också intensifierats via rekryteringen av en campusutvecklare.

Förenkling och bemötandefrågorna är extra viktiga för att skapa goda förutsättningar till åter- hämtning och tillväxt. Via Insiktsmätningen får vi insikter i olika ärendehanteringsområden och var vi behöver utveckla arbetet eller skapa en tätare dialog med företagen för så smidiga processer som möjligt.

2. Hur vill kommunen att det lokala näringslivet ska bidra med input till en sådan handlingsplan?

Kommunen och olika näringslivsrepresentanter träffs i olika forum som ex. Näringslivsrådet, Industriforum och Besöksnäring. Här ska företagen och organisationer som Företagarna lyfta utmaningar och ge idéer och förslag på hur kommunen kan skapa bästa möjliga förutsättningar till konkurrenskraft och tillväxt. I dessa forum finns ofta kommunala representanter och politiker som direkt kan ta del av inkomna idéer och utveckla arbetet i samråd. Även via handelsutvecklare eller andra utpekade samordningsfunktioner finns möjlighet att lyfta fram förslag till handlingsplaner så detta når styrgrupper eller andra funktioner som kan skapa insatser.

3. Under coronakrisen var det flera kommuner i länet som införde tillfälliga lättnader i regelverken, genom bland annat slopade tillstånd och anstånd för avgifter.

a. Har kommunen utvärderat, eller planerar att utvärdera, de insatser som gjordes lokalt?

Fakturering av avgifter för livsmedel och alkohol skickades ut efter sommaren, samma görs i år. De verksamheter som inte har kunnat genomföras med anledning av pandemin tex Piteå Summer Games kommer inte att faktureras för livsmedelstillsynen. Kommunen har inte heller tagit betalt för hyra av mark för uteservering och säsongen har förlängts.

b. Finns det redan nu tankar om vilka av dessa åtgärder som skulle kunna ligga kvar även efter krisen?

Utifrån Miljöbalkstaxan så kommer hanteringen av avgifter mer att gå över i en efterhandsdebitering och att fakturering därmed sker i slutet av året.

4. Hur jobbar kommunen med att vässa servicen och skapa en mer företagsanpassad myndighetsutövning?

Via undersökningar som Insikt och kompetensförsörjningsenkäten finns möjlighet för näringslivet att ge sina upplevelser samt input kommunens myndighetsutövning. Vi ser utifrån de första resultaten (Insiktmätningen) redan ett par områden där arbetet behöver fördjupas kring och var en dialog med företagen behöver intensifieras så vi kan eliminera eventuella hinder eller upplevda problem.

En annan viktig del för att vässa servicen är ett mer proaktivt arbete med att kontakta företagen och skapa direkta informationskanaler. Här har ett antal initiativ tagits när det gäller livsmedelstillsyn, bygglovsärenden och frågor rörande uteserveringar. Utifrån dessa mer direkta kontakter så pågår ett arbete med att öka den digitala tillgängligheten. Mer riktad information/kommunikation i möten med företagarna, på hemsidan och utskick av nyhetsbrev (näringsliv). Exempelvis kan restaurangföretagaren använda e-tjänster och har möjlighet att bli webbkund i alkoholärenden.

Gällande expansion och etableringar så har det skapats etableringsråd där företagaren möter handläggare och experter utifrån företagets behov. Dessa samråd skapar möjlighet till mer ”one stop shop” och att komplexa ärenden får en tydlig process framåt utifrån flera regel- och ärendeområden med relativt snabb återkoppling.

Samhällsbyggnadsförvaltningen har flyttat till nya lokaler för att öka tillgängligheten. Lokalernas utformning ska möjliggöra att olika möten smidigt kan hållas. Exempelvis drop in tider eller minimässor för att informera och ha samtal om olika ärenden.

5. Från och med 2023 kommer det vara obligatoriskt för samtliga kommuner att fakturera livsmedelskontrollen efter faktiskt genomförd kontroll, i enlighet med den så kallade *Rättviksmodellen*. Skulle detta vara möjligt att göra även inom andra områden, till exempel miljötillsyn?

I stora drag så övergår kommunen i linje med mer ”gällande regler” att övergå till mer efterfakturering. Kontrollförordningen för livsmedelstillsyn gäller från 1 april 2021, med en övergångstid till utgången av 2023. En ny taxa för miljötillsyn antogs av Kommunfullmäktige i december 2020, som innebär att fler verksamheter fr.o.m. i år har efterhandsdebitering. De verksamheter som har en årlig avgift debiteras i slutet av året.

6. Finns det planer på att införa nya typer av tjänstegarantier i kommunen (så att till exempel beslut om tillstånd och bygglov fattas inom en viss tid, och att tillståndsavgiften minskas eller efterskänks om kommunen inte uppfyller garantin)?

Tjänstegarantier är en fråga som kan diskuteras med politikerna och det finns olika fördelar och nackdelar med dessa ramverktyg. Men i dagsläget styrs detta i stort av gällande ramverkplan och bygglagen (PBL) och kravet är 10 veckor där avgiften minskas med 20% för varje vecka efter detta som passerar. Därtill finns 20 veckor gällande mer komplexa ärenden, detta ska då kommuniceras med företaget. Bakgrunden till denna handläggningstid beror på att det är 4 veckor minimum för remisskrav för grannar på bygglov. Ambitionen är dock att kunna handlägga ärenden inom 8 veckor eller mindre. Beroende på säsong och belastning varierar handläggningstider över året.

7. I dag avstår många småföretag från att lägga anbud i kommunala upphandlingar. Hur kan kommunen bli bättre på att anpassa sina inköp utifrån de mindre företagen?

Dialoger i så tidiga skeden som möjligt är det korta svaret på frågan. Idag genomför kommunen leverantördialoger inför vissa större strategiska upphandlingar eller i andra fall när behov finns av att ta reda på marknadens villkor och förutsättningar inför upphandlingar. Vid dessa marknadsdialoget som sker innan upphandlingen påbörjas finns möjlighet att diskutera marknadens förutsättningar för att möjliggöra för mindre företag att lämna anbud. Men denna del kan utvecklas och breddas ännu mer.

Nu när möjligheten till fysiska möten och mässor kommer tillbaka avser kommunen att skapa ”inköpsmässor” där leverantörer får information om kommunens planerade investeringar och upphandlingar och stöd i inköpsrelaterade frågor. Redan idag arrangerar Inköpsavdelningen träffar i samverkan med exempelvis Piteå Kommunföretag AB där leverantörer får information om kommande upphandlingar och även har möjlighet att ställa frågor om hur man lämnar anbud. Men arbetet med att vidareutveckla detta arbete pågår och kommer att lyftas upp på Näringslivsråd för input kring upplägg. Tanken är att sänka trösklarna till upphandling, ge

möjlighet till lärande och en möjlighet att på ett ställe träffa olika professioner och verksamheter så det blir smidigast för företagen.

Inköpsavdelningen deltar även löpande vid Näringslivets frukostmöten (ca 6 ggr/år) för att möta leverantörer och svara på frågor kring kommande upphandlingar och hur man lämnar anbud. Tips och information om kommande upphandlingar (ex. julklappar) skickas ut på digitala plattformar/webbsidor samt via sociala medier och andra digitala kanaler där företagen är.

Ambitionen är även att kunna vara behjälpliga och förtydliga vad som ska ingå i underlag, här pågår ett arbete med att genomföra anbudsskolor i samverkan med andra aktörer för ökad förståelse att kunna lägga anbud.

8. Piteå kommun har lovat att arbeta fram en ny handelsutredning/handelsstrategi. Vad händer inom det området?

Det finns sedan tidigare en handelsutredning som är framtaget av Tyréns. Vi har i september gett en konsult i uppdrag att uppdatera och komplettera underlaget med en handelsstrategi. Arbetet är prioriterat då det ligger som grund till vårt etableringsarbete samt då pandemin skapat nya förutsättningar som medför att handels utredningen och strategier behöver tas fram eller revideras.

Utifrån projektet attraktiv stadskärna så har även dialoger förts med näringsliv och fastighetsägare för att utreda styrkor och svagheter kopplat till centrum och den centrumnära handeln. Arbetet ska slutredovisas under 2021 och även här är förhoppningen att arbetet kan peka på olika strategier framåt för ett attraktivt centrum.

Avslutningsvis så kommer Piteå kommun att arbeta för ett fortsatt bra samarbete med föreningen Företagarna, LRF, Näringslivsråd, Industriråd m fl forum där företagandets villkor diskuteras. Nu under hösten pågår arbetet med verksamhetsplanering, däribland näringslivsavdelningens prioriterade insatser och aktiviteter. Dialog och kommunikation gentemot näringslivet är ett område som kommer att utvecklas vidare med fler insatser framöver. Våra mötesplatser, som Företagsfrukost mm, kan utifrån pandemins läge förhoppningsvis öppnas upp mer under hösten och möjliggöra mer träffar på plats och hos näringslivet.

Piteå kommun

Helena Stenberg (S)
Kommunstyrelsens ordförande

§203

**Redovisning till
Kommunstyrelsen från
Piteå Kommunföretag AB
2021**

2IKS17

§204

**Fyllnadsval av ledamot
tillika vice ordförande –
Kommunstyrelsens arbets-
och personalutskott**

18KS811

§205

**Fyllnadsval av ledamot
tillika vice ordförande -
Piteå Allmänna
näringslivsfond**

18KS812

§206

**Fyllnadsval av ledamot
tillika vice ordförande i
Plan- och
tillväxtkommittén**

18KS813

§207

Fyllnadsval av ledamot i Landsbygdspolitiska rådet

I8KS82I

§208

**Fyllnadsval av ledamot
tillika sammankallande i
politisk referensgrupp för
Grans Utvecklingscentrum**

I9KS92

§209

**Avsägelse och fyllnadsval
av ledamot - Regional
styrgrupp Teknikcollege**

21KS450

§210

**Val av ledamot och
ersättare -
Näringslivsrådet**

2IKS416

§211

Personligt

21KS445

§212

Piteå kommuns riktlinjer för ökad samverkan

21KS419

§213

Riktlinjer för utveckling och byggande av kvarteret

Löjan

21KS444

RIKTLINJER FÖR UTVECKLING OCH BYGGANDE KV LÖJAN, PITEÅ KOMMUN

Dokumentnamn	Dokumenttyp	Fastställt/upprättad	Beslutsinstans
Riktlinjer för utveckling	Riktlinjer	2010-08-23, § 146	KS
Dokumentansvarig/processägare	Version	Senast reviderad	Giltig till
KS	1		Byggnationen är klar
Dokumentinformation	Se dokumentnamn		
Dokumentet gäller för			

UTVECKLING OCH BYGGANDE I KV LÖJAN

Kv Löjan är ett av Piteås mest centralt liggande kvarter, ca 5300m² stort, Handelsbankens tomt vid Uddmansgatan undantagen. Kvarteret är lättillgängligt och beläget mellan Sundsgatan och Prästgårdsgatan. Fordom utgjorde kvarteret en utkant av Hagggholmen, med mindre verkstäder ned mot Sundskanalen och med Aronsgatan som kvarterets östra gräns. På 1960-talet byggdes parkeringsdäcket Löjan, fastighetsbeteckning Löjan 1. Aronsgatan stängdes mot Sundsgatan och införlivades i kvarteret, liksom delar av Kv Björken.

Parkeringsdäcket Löjan är helägt av Piteå kommun och var länge centrumets största och mest välbelägna parkering. Däcket har ett övre öppet plan, 0,5-1,0 m över Prästgatans gatunivå, vilket angörs via ramp. Ett nedre garage angörs i nivå från Sundsgatan samt i väst via ramp från Prästgårdsgatan. Nedre plan har underjord en förbindelse till ytterligare ett garage i Kv Stadsvapnet.

Antalet allmänna parkeringar i Kv Löjan är ca 140 platser. Arbetsplatsparkering omfattar ca 100 platser. Behovet av parkeringsplatser centralt i Piteå förväntas öka som följd av centrumhandel och besöksnäring. Piteå kommuns riktlinjer för parkering anger att parkeringar ska integreras i stadsmiljön.

Ålder och behov av stadsutveckling mot en högre exploateringsgrad i centrum har inneburit att kommunen sökt ny gestaltning för Kv Löjan. Programdiskussioner har som resultat givit att riktlinjer för den framtida utvecklingen av kvarteret har kunnat formuleras. Avsikten är att med politiskt förankrade riktlinjer arbeta fram ett programförslag efter sommaren 2010. Beslut om att påbörja detaljplanearbete och exploatering förväntas kunna tas under hösten.

FÖRSLAG TILL RIKTLINJER

Kvartersindelning och innehåll

Rivning föreslås för parkeringsdäcket inom kvarteret Löjan.

Aronsgatan föreslås förlängas dvs kontakten mot Sundsgatan öppnas. Kvarteret delas härvid i två halvor. I de nya kvarteren, vidare benämnda Löjan 1 och Löjan 2, sker nybyggnation. Den ena halvan föreslås nyttiggöras för främst bostäder. I andra halvan byggs ett parkeringshus. Inom båda kvarteren eftersöks möjligheter för kompletterande lokaler för olika ändamål. Lokaler placeras ut mot kvarterens fasader.

Inriktningen är att Löjan 1, kvarteret mellan Uddmansgatan och Aronsgatan, planeras för huvudsakligen bostäder samt kompletterande lokaler. Parkeringsbehovet avses bli tillgodosett inom kvarteret. En analys ur ekonomisk, funktionell och estetisk synpunkt ska genomföras före en exploatering av kvarteret Löjan 1 för att en bedömning ska kunna göras om fd PiteEnergi/ABF-huset ska integreras eller rivas.

Löjan 2, kvarteret mellan Aronsgatan och Kv Björken, planeras för huvudsakligen parkering samt kompletterande lokaler. Gestaltningen ska vara estetiskt tilltalande och utformningen bör beakta en långsiktigt flexibel användning. Det bör finnas en öppenhet gentemot i programskedet framkommande förslag, i det fall de förkovrar projektets utförande ur såväl stadsbyggnads- som ur funktionell och ekonomisk synpunkt.

Stadsmiljö och höjder

Kvarteren etableras i en kvartersstruktur vilken ansluter till Piteå som rutnätsstad. I höjd utformas tillkommande byggnader med hänsyn tagen till omgivande kvarters funktioner och utseende. God gestaltning mot Piteås historiskt mest representativa plats – det öppna stadsrum som definieras av Kyrkan, Stadshotellet, Kyrkcenter/Norrmalm och fasaderna längs Sundsgatan är av stor vikt. Siktlinjer och kontakt mot kyrkan liksom ljusinfall i Prästgårdsgatan ska beaktas.

Tillskapande av attraktiva gaturum och offentliga platser i anslutning till de nya kvarteren eftersträvas. Gaturum och platser utformas förenande och ska binda samman nytt och gammalt i stadsstrukturen. Tillkommande bostäder ska erbjudas attraktiv utemiljö.

Arkitektur

Ett gott nutida byggande avseende både byggnadernas förhållande till miljö och ett självständigt arkitektoniskt uttryck eftersträvas. Trä är Piteås kännetecken och kan ingå såväl konstruktivt som i fasader.

Exploatering och upplåtelse

Möjligheten att bebygga Löjan erbjuds flera intressenter. Lägenheter och lokaler med olika upplåtelseformer eftersträvas. Medverkan av flera aktörer ska avspeglas i byggnadernas utseende och innehåll inom en gemensamt sammanhållen ram.

Angöring och trafikföring

Angöring ska utföras så att orienterbarhet och bästa möjliga flöden av trafik åstadkommes. Angöring är en del av helhetsmiljön och ska vägas mot andra kvalitéer som utformning av offentlig plats och gaturum utformade för alla trafikantslag.

Parkering

Antalet nya parkeringsplatser bör inte understiga 300 st. Dessa platsers främsta uppgift är att erbjuda allmänhet och centrumhandel attraktiva parkeringsmöjligheter. I ett till två undre garageplan ska nya arbetsplatsparkeringar kunna erbjudas. Undre plan behöver inte följa byggnadsstorlek ovan jord.

Uthållig kommun

Piteå kommuns ambition att vara en uthållig kommun ska prägla de nya kvarteren och dess funktioner. Miljöhänsyn, trygghetsaspekter och tillgänglighet är värden som ska prioriteras.

Genomförande

Målsättningen är att genomföra planeringsprocessen och byggandet av Kv Löjan inom två år.

§214

Granskning av långsiktig finansiell planering

21KS302

Yttrande över rapport - Granskning av finansiell planering

Syftet med granskningen har varit att bedöma hur förutsättningar för en långsiktig hållbar ekonomi ser ut i Piteå kommun samt identifiera finansiella styrkor, risker och andra utmaningar.

Sammanfattande yttrande utifrån revisionens rekommendationer

Piteå kommun arbetar fortlöpande med att förbättra och utveckla styrmodellen för att bibehålla god ekonomisk hushållning i kommunens verksamheter över tid. Kommunfullmäktige är beslutsinstans för rådande styrmodell inom kommunen. Kommunstyrelsen delar revisionens syn på att en långsiktig finansiell planering är en viktig parameter tillsammans med ett flertal andra strategiska parametrar för att uppnå god ekonomisk hushållning.

Kommunens revisorer rekommenderar kommunstyrelsen mot bakgrund av genomförd granskning (avsnittsnummer inom parentes hänvisar till rapporten Granskning av finansiell planering):

- **I verksamhetsplan med årsbudget tydliggöra vilka mål som är kopplade till god ekonomisk hushållning (3.2)**

Svar: Kommunfullmäktiges beslutade mål för God ekonomisk hushållning framgår i beskrivning av kommunens styrmodell med 15 kommunövergripande mål, där tre mål är särskilt prioriterade inom de fyra strategiska områdena samt tre mål för resursområdena personal och ekonomi. De exempel som revisionen ger på ekonomiska mål för God ekonomisk hushållning är av kommunfullmäktige beslutade indikatorer/nyckeltal för Piteå kommun och dessa ligger till grund för analyserna i uppföljningen av målen, allt enligt den av kommunfullmäktige beslutade styrmodellen.

- **Tydliggöra det långsiktiga perspektivet i Riktlinjer för god ekonomisk hushållning, resultatutjämningsreserv och reservfond (3.2)**

Svar: En översyn av *Riktlinjer för God ekonomisk hushållning, resultatutjämningsreserv och reservfond* är planerad och i det arbetet kommer revisionens rekommendation att tas i beaktande.

- **Säkerställa att en lokalförsörjningsplan tas fram (3.4.1)**

Svar: Det samlade investerings- och reinvesteringsbehovet av lokaler per nämnd finns idag samlat inom framför allt socialnämnden samt barn- och utbildningsnämnden där en långsiktig behovsplanering finns. Fastighets- och servicenämnden har vidare avgett ett yttrande i granskningsärendet Granskning av kommunens lokalförsörjning (dnr 20FSN75) där man redovisar tänkbara åtgärder. Kommunstyrelsen kommer att ta revisionens rekommendation om lokalförsörjningsplan i beaktande där också Fastighets- och servicenämndens yttrande kan vägas in.

- **Ta fram en sammanhållen investeringsplan på lång sikt (3.4.1)**

Svar: Kommunen delar revisionens syn om att det är väsentligt att skapa sig en god helhetsbild av planeringsunderlaget och ju längre fram i tid som planeringsunderlaget sträcker

sig desto mer är det att betrakta som scenarios utifrån ett antal antaganden om framtiden.

Den princip som kommunen arbetar utifrån innebär grovt indelat tre tidsperspektiv (upp till 10 år – 3 år – 1 år):

Utifrån fastställda mål, initierad och beslutad samhällsplanering (Översiktsplan, antagande om befolkningsutveckling den kommande tioårsperioden, lokal samt regional utveckling, fastighetsbeståndets skick samt verksamheternas behov m. m.) så sker sammanställning av behov inom olika kategorier av investeringar på fem till tio års sikt. Investeringsbudget beslutas årligen av kommunfullmäktige på tre års sikt i enlighet med lagstiftarens intentioner. En årlig revidering av nästkommande års investeringar sker i samband med budgetprocessen inför Kommunfullmäktiges beslut.

Stora investeringar omfattar främst fastigheter och infrastruktur. Ansvaret och planen för kommunens fastighetsbestånd ligger inom Fastighets- och servicenämndens ansvarsområde.

Plan för kommunens samhällsbyggnad inklusive infrastruktur (mark och vattenanvändning gator och gång- och cykelvägar m. m.) ligger inom Samhällsbyggnadsnämnden ansvarsområde. Samhällsbyggnadsnämnden ansvarar bl.a. för framtagande av översiktsplan och detaljplanering av användningen av mark och vatten samt övrig fysisk planering. Nämnden ansvarar också för anläggning, drift och underhåll av kommunens gator och vägar samt industrijärnvägar.

Kommunstyrelsen har det kommunövergripande ansvaret och uppsiktsplikten.

Kommunens samlade investeringsbehov på fem respektive tio års sikt har sammanställts och i Verksamhetsplan 2022 - 2024 har kommunfullmäktige beslutat om en omfattande investeringsplan för de tre kommande åren. Nämnderna återkommer årligen i budgetprocessen med mer exakta kalkyler för investeringar som ligger i plan. Att fatta beslut om planer som sträcker sig längre än tre år är förenat med stora osäkerhetsfaktorer och mycket kan förändras på några år. Att löpande ha kunskap om behov och att komplexa och omfattande investeringsprocesser bedrivs utifrån tydliga styrande dokument bedömer Piteå kommun vara en framgångsfaktor.

Ekonomiska planer på lång sikt är att betrakta som scenarios.

- **Ta fram en strategisk plan kopplat till långsiktig finansiell planering som sträcker sig över tid (3.2)**

Svar: Kommunstyrelsen delar revisionens uppfattning om att en strategisk plan är viktig och i Piteå kommun heter den planen Verksamhetsplan och den revideras varje år. I Verksamhetsplanen analyserar planeringsförutsättningar och osäkerhetsfaktorer, både på tre års sikt som är det lagstadgade och på längre sikt inom områden som bedöms avgörande för kommande års styrning och ledning av kommunen. Vid budgetprocesserna kommande år kommer revisionens synpunkter att beaktas.

Piteå kommun

Helena Stenberg (S)
Ordförande för Kommunstyrelsen

För kännedom:

Kommunfullmäktige
Partiernas grupplebare

Till:

Kommunstyrelsen

Granskning av långsiktig finansiell planering

På vårt uppdrag har KPMG genomfört en granskning avseende näringslivsverksamheten i kommunen. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2021.

Syftet med granskningen har varit att bedöma hur förutsättningar för en långsiktig hållbar ekonomi ser ut i Piteå kommun samt identifiera finansiella styrkor och risker och samt andra utmaningar.

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunen till viss del bedriver ett ändamålsenligt arbete vad gäller långsiktig finansiell planering. Dock har vi noterat vissa förbättringsområden samt identifierat utmaningar som kommer att påverka förutsättningarna för en långsiktigt hållbar ekonomi.

Bland annat konstaterar vi att kommunens finansiella planering i flera avseenden inte är mer långsiktig än vad lagstiftningen kräver och att försörjningsbördan är betydligt högre i Piteå än för Sverige som genomsnitt samt prognostiseras fortsätta öka. En hög/stigande försörjningskvot får på sikt negativa effekter på kommunens ekonomi.

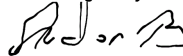
Piteå kommun, liksom många andra kommuner, står inför stora utmaningar vad gäller en långsiktig hållbar ekonomi. Det kommer emellertid att krävas effektiviseringar alternativt ökade intäkter.

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- i verksamhetsplan med årsbudget tydliggöra vilka mål som är kopplade till god ekonomisk hushållning
- tydliggöra det långsiktiga perspektivet i *Riktlinjer för god ekonomisk hushållning, resultatjämningsreserv och reservfond*
- säkerställa att en lokalförsörjningsplan tas fram
- ta fram en sammanhållen investeringsplan på lång sikt
- ta fram en strategisk plan kopplat till långsiktig finansiell planering som sträcker sig över tid

Revisorerna överlämnar härmed revisionsrapporten för kännedom och yttrande. Yttrande från kommunstyrelsen önskas senast den 30 september 2021.

För Piteå kommuns revisorer

DocuSigned by:

775B9A22E1EE48F...

Anders Berg
Ordförande

DocuSigned by:

5DAB461F6C594BD...

Gunnar Plym Forshell
Revisor

Granskning av finansiell planering

Rapport

Piteå kommun

KPMG AB

2021-05-24

Antal sidor 31

Antal bilagor 1

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Inledning/bakgrund	3
2.1	Syfte, revisionsfråga och avgränsning	3
2.2	Revisionskriterier	4
2.3	Metod	4
3	Resultat av granskningen	5
3.1	Organisation	6
3.2	Styrande dokument, Långsiktig finansiell planering	7
3.3	Prognoser och övriga planeringsförutsättningar	10
3.4	Budgetprocessen	17
3.5	God ekonomisk hushållning	19
3.6	Förutsättningar för en långsiktig hållbar ekonomi	22
4	Slutsats och rekommendationer	28
4.1	Rekommendationer	28
A	Svar på granskningsfrågorna	30

1 Sammanfattning

Vi har av Piteå kommuns revisorer fått i uppdrag att granska kommunens långsiktiga finansiella planering och med utgångspunkt i detta bedöma hur förutsättningar för en långsiktig hållbar ekonomi ser ut. I granskningen ingår att identifiera finansiella styrkor och risker och samt andra utmaningar. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2021.

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunen till *viss del* bedriver ett ändamålsenligt arbete vad gäller långsiktig finansiell planering. Dock har vi noterat vissa förbättringsområden samt identifierat utmaningar som kommer att påverka förutsättningarna för en långsiktigt hållbar ekonomi.

Vi konstaterar bland annat att kommunens finansiella planering i flera avseenden inte är mer långsiktig än vad lagstiftningen kräver.

Piteå kommun, liksom många andra kommuner, står inför stora utmaningar vad gäller en långsiktig hållbar ekonomi. Det kommer emellertid att krävas effektiviseringar alternativt ökade finansiella intäkter.

Vi kan konstatera att försörjningsbördan är betydligt högre i Piteå än för Sverige som genomsnitt samt prognostiseras fortsätta öka. En hög/stigande försörjningskvot får på sikt negativa effekter på kommunens ekonomi.

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- i verksamhetsplan med årsbudget tydliggöra vilka mål som är kopplade till GEH (3.2)
- tydliggöra det långsiktiga perspektivet i *Riktlinjer för god ekonomisk hushållning, resultatutjämningsreserv och reservfond* (3.2)
- säkerställa att en lokalförsörjningsplan tas fram (3.4.1)
- ta fram en sammanhållen investeringsplan på lång sikt (3.4.1)
- ta fram en strategisk plan kopplat till långsiktig finansiell planering som sträcker sig över tid (3.2)

2 Inledning/bakgrund

Vi har av Piteå kommuns revisorer fått i uppdrag att granska Piteås långsiktiga finansiella planering. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2021.

De offentliga finanserna har präglats av god tillväxt vilket inte gått obemärkt förbi i sammanställningar av kommunernas resultaträkningar. I ett historiskt perspektiv visar skatteunderlaget en relativt låg ökningstakt. Förklaringen är framförallt att den begynnande konjunkturedgången som orsakat en omsvängning på arbetsmarknaden från en kraftig ökning av arbetade timmar 2018 till en minskning 2019. Sveriges kommuner och regioners (SKR) prognos för 2020 visar att skatteunderlaget bromsar in ytterligare, till följd av kraftig ytterligare minskning av arbetade timmar.¹

Enligt SKR har såväl coronapandemin som de åtgärder som aviserats och beslutats i syfte att mildra de ekonomiska effekterna av pandemin har haft stor påverkan på samhällsekonomin i Sverige och internationellt. Detta har betydelse för skatteunderlaget och bidrar till att prognosen är behäftad med större osäkerhet än normalt.

Samtidigt står kommunerna inför stora demografiska utmaningar de kommande åren. Befolkningsstillväxten i riket förväntas fortsatt öka i en förhållandevis hög takt. Befolkningen förväntas dock inte vara jämnt fördelad för olika befolkningsgrupper. Det är främst bland äldre, men också bland yngre, som utvecklingen är som högst. Detta medför att demografin kommer ställa höga krav på kommunernas finanser framöver. I juni 2019 presenterade finansdepartementet en analys som visade att med oförändrat välfärdsåtagande skulle gapet mellan intäkter och kostnader öka till 90 miljarder kronor år 2026. Denna utveckling kommer ställa stora krav på kommunerna att tillhandahålla kostnads-effektiva verksamheter framöver.

Med beaktande av denna utveckling anser revisorerna att det är viktigt att granska hur Piteå kommuns förutsättningar för en långsiktig hållbar ekonomi ser ut.

2.1 Syfte, revisionsfråga och avgränsning

Det övergripande syftet med granskningen har varit att granska Piteås långsiktiga finansiella planering.

Granskningen har besvarat följande revisionsfrågor:

- Vilka långtidsprognoser finns över kommunens ekonomi och är dessa förankrade på ett ändamålsenligt sätt hos de förtroendevalda?
- Finns riktlinjer för god ekonomisk hushållning och bedöms dessa som ändamålsenliga?
- Har kommunen antagit strategidokument eller annat dokument som reglerar långsiktig finansiell planering och täcker dessa upp väsentliga områden?
- Finns en tillräcklig omvärldsbevakning för att upptäcka yttre faktorer som påverkar den långsiktiga ekonomiska planeringen?

¹ SKR, Cirkulär 20:39

— Tar budgetprocessen hänsyn till långsiktiga volymförändringar och investeringsbehov?

I granskningen genomförs även en jämförelse av relevanta nyckeltal med jämförbara kommuner.

Granskningen avgränsas i första hand till kommunstyrelsen som har det övergripande ansvaret för kommunens ekonomi.

Granskningen avser kommunstyrelsen.

2.2 Revisionskriterier

Vi har bedömt om rutinerna uppfyller

- Kommunallagen
- Tillämpbara interna regelverk, policys och beslut.

2.3 Metod

Granskningen kommer att genomföras genom dokumentstudier och intervjuer/avstämningar med berörda tjänstepersoner.

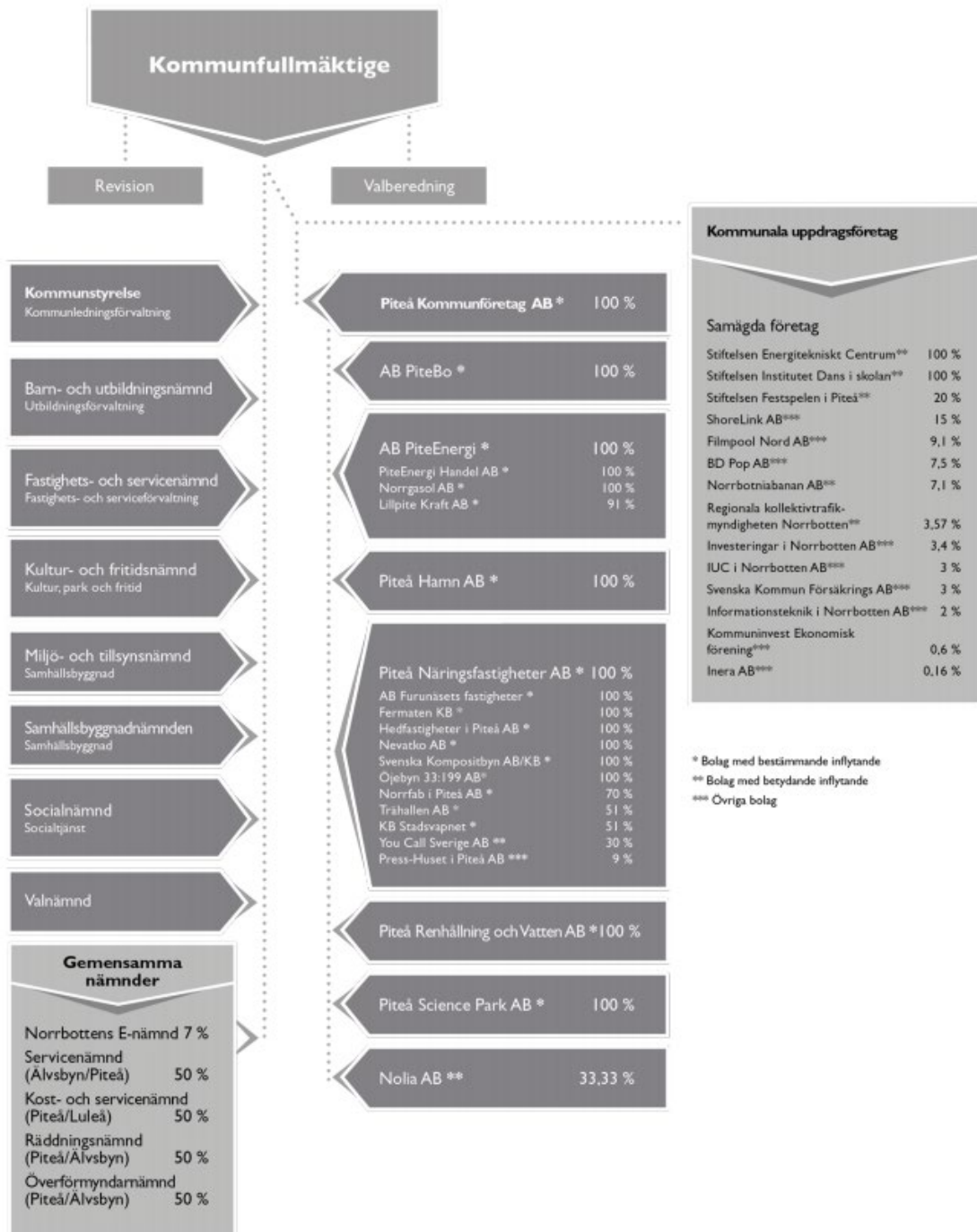
Rapporten är faktakontrollerad av ekonomichef.

3 Resultat av granskningen

För att kunna avgöra hur Piteå kommuns förutsättningar för en långsiktig hållbar ekonomi ser ut finns ett antal faktorer att ta hänsyn till. Först och främst spelar den samhällsekonomiska utvecklingen roll då den i hög grad påverkar kommunens intäkter som till största delen består av skatteintäkter och statsbidrag. Därutöver spelar kommunens befolkningsutveckling stor roll. Den enklaste kommunen att driva är den där befolkningsutvecklingen är stabil och där ålderskullarna är lika stora mellan åren, men verkligheten är ofta en annan. Hur åldersstrukturen ser ut och hur den förväntas förändras påverkar efterfrågan på kommunens tjänster och ser olika ut för olika åldersgrupper vilket måste tas i beaktande.

Rapporten inleder med att redogöra för kommunens organisation och styrande dokument som Piteå har att arbeta efter gällande långsiktig finansiell planering.

3.1 Organisation

Det är kommunstyrelsen som har det övergripande ansvaret för ledning och styrning av den kommunala verksamheten medan kommunledningsförvaltningens uppdrag är att stödja kommunstyrelsen i arbetet att styra, leda och samordna kommunens angelägenheter.

Kommunledningsförvaltningen leds av kommunchefen och består av ett antal avdelningar däribland Ekonomiavdelningen. Ekonomiavdelningen har det samordnande ansvaret för kommunens övergripande ekonomiska frågor. I detta ingår arbete med ekonomisk planering, redovisning och budget. Ekonomiavdelningen erbjuder service åt kommunens verksamheter och förtroendevalda i form av ekonomistöd, rådgivning och utbildning. I uppdraget ingår även att upprätthålla och förmedla de lagar, regelverk och rekommendationer som styr kommunens ekonomiadministration samt att förvalta och utveckla de ekonomiadministrativa systemen. Ekonomiavdelningen leds av ekonomichefen. Organisatoriskt under Ekonomiavdelningen finns 26 årsarbetare uppdelat på tre enheter; Ekonomiadministration, Ekonomistyrning samt Inköp.

3.2 Styrande dokument, Långsiktig finansiell planering

Kopplat till långsiktig finansiell planering har vi inom ramen för denna granskning tagit del av ett flertal styrande dokument som mer eller mindre kan kopplas mot granskningens syfte. Nedan presenteras några av dessa styrande dokument översiktligt.

3.2.1 Verksamhetsplan 2021–2023 Årsbudget 2021 Kommunfullmäktiges²

Vision, mål och nyckeltal bryts enligt *Verksamhetsplan 2021–2023 Årsbudget 2021 Kommunfullmäktiges* ned från kommunfullmäktige till respektive nämnd/bolag. Kommunfullmäktige styr genom verksamhetsplan och andra styrande dokument. Verksamhetsplan (VEP) utgör också Plan för hållbarhet som inkluderar plan för folkhälsoarbete, mänskliga rättigheter, barnkonventionen, miljöprogram samt program för alkohol- och drogförebyggande arbete. Översiktsplanen utgör lagstadgade planer som klimat och energiplan och trafikstrategi. Vision och strategiska områden tillsammans med ledarskaps- och medarbetarpolicy utgör den värdegrund som alla verksamhet utgår från.

Verksamhetsplan och budget utgör enligt *Verksamhetsplan 2021–2023 Årsbudget 2021* den årliga styrningen där kommunfullmäktige beslutar om budget och mål för nästkommande år med plan för de därefter kommande två åren.

Av VEP:en framgår Piteå kommuns vision *"Alla boende i Piteå, utflytande och mentala pitebor upplever att – det är hit man kommer när man kommer hem"*.

3.2.1.1 Anvisningar till Verksamhetsplan 2021–2023 och Årsbudget 2021³

Av anvisningen framgår bland annat tidplan för budget/verksamhetsplan 2021–2023, vad respektive nämnd ska ta fram till kommande budgetberedning, vilka osäkerhetsfaktorer som finns etc.

² KF 2020-06-22 § 119 samt KF 2020-11-30 § 250

^{3, 4} KF 2020-03-18 § 45

3.2.1.2 Riktlinjer inför budget 2021 och verksamhetsplan 2021–2023⁴

Riktlinjen fastslår planeringsprocessen för år 2021 till 2023 vad som ligger till grund för kommande års budgetarbete så som exempelvis sammanfattning av årsredovisning och omvärldsanalys.

3.2.2 Finanspolicy⁵ och Finansriktlinjer⁶

Finanspolicyn syftar till att klargöra hur finansiell verksamhet ska bedrivas och hur finansiella risker hanteras av kommunen och de kommunala bolagen inom följande områden:

- Organisation och ansvarsfördelning
- Koncernsamverkan
- Likviditetsförvaltning
- Kapitalförvaltning
- Utlåning
- Upplåning (och leasing)
- Borgen
- Rapportering, uppföljning och intern kontroll

Finanspolicyn är styrande för utformningen av *Finansriktlinjer*, som i detalj reglerar finansförvaltningen inom kommunen.

3.2.3 Riktlinjer för god ekonomisk hushållning, resultatutjämningsreserv och reservfond Piteå kommun⁷

Piteå kommun har upprättat *Riktlinjer för god ekonomisk hushållning, resultatutjämningsreserv och reservfond Piteå kommun*. Piteås kommuns uppfattning är att den snabba samhällsutvecklingen samt jämförelser med andra har skapat ett behov av "rörliga mål". Kommuns mål är därför uttryckta som kvalitativa mål i stället för mål med kvantitativa mått. Analys sker utifrån de i verksamhetsplanen årligen fastställda målen.

Piteå kommuns verksamheter och ekonomi ska enligt *Riktlinjer för god ekonomisk hushållning, resultatutjämningsreserv och reservfond Piteå kommun* vara i "gott skick". Det förutsätter ett långsiktigt tänkande. För att säkerställa det krävs att varje generation står för de kostnader de ger upphov till. I annat fall kommer morgondagens medborgare att få betala inte bara för den verksamhet de själva konsumerar utan även för den som tidigare generationer konsumerat. En annan viktig hörnpelare för att uppnå en verksamhet och ekonomi i "gott skick" är att kommunen som ansvarig för förvaltningen av medborgarnas skattepengar alltid strävar efter att dessa används på effektivast möjligaste sätt. Öppenhet och lättillgänglighet ska känneteckna kommunens rapportering.

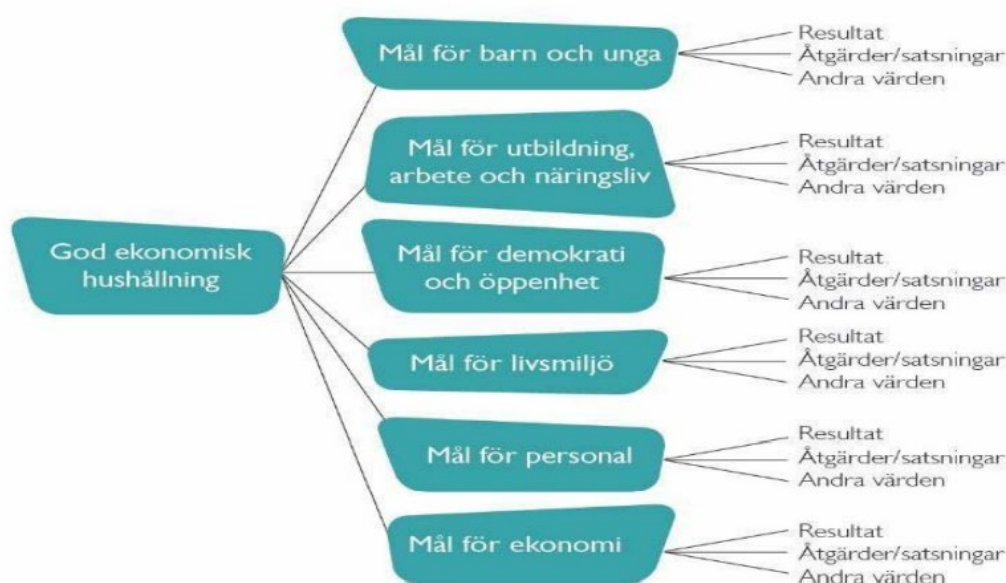
⁵ KF 2017-02-13 § 4

⁶ KS 2017-11-27

⁷ KF 2020-03-02 § 83

Riktlinjer för god ekonomisk hushållning, resultatutjämningsreserv och reservfond Piteå kommun avser i huvudsak den kommunalt skattefinansierade verksamheten. För den verksamhet som drivs i företagsform sker styrningen i huvudsak genom kommunens företagspolicy, bolagsordningar, ägardirektiv och årliga beslut om budget och avkastningskrav. Utgångspunkten för dessa styrdokument är också långsiktigt god ekonomisk hushållning.

Analys gällande god ekonomisk hushållning sker utifrån de i verksamhetsplanen årligen fastställda målen. Grunden i analysen utgår från redovisade resultat och dialog kring måluppfyllelse. Bilden nedan visar hur analysen byggs upp utifrån nyckeltal, resultat från undersökningar, genomförda åtgärder och satsningar samt andra värden kopplade till mål. Mål kopplade till varje strategiskt område, analys och bedömning om god ekonomisk hushållning.

God ekonomisk hushållning (GEH) bedöms genom en samlad bedömning av måluppfyllelse inom de fyra strategiska områdena samt personal och ekonomi. Avstämningen av god ekonomisk hushållning görs av kommunfullmäktige i samband med behandlingen av verksamhetsplan, delårsrapport och årsredovisning.

Kommunfullmäktige fastställer årligen i Verksamhetsplanen (VEP) vilka ekonomiska mål och nyckeltal som ska gälla för perioden. Långsiktighet och finansiell stabilitet ska särskilt beaktas vid utformning av mål och nyckeltal.

3.2.4 Bedömning - Styrande dokument, Långsiktig finansiell planering

De strategiska dokumenten beskrivna ovan innehåller till viss del inslag som är direkt kopplade till en långsiktig finansiell planering. Dock har dessa styrande dokument genom sin karaktär ganska liten direkt påverkan på den långsiktiga planeringen. Styrdokumenten är politiskt förankrade då samtliga är antagna av kommunfullmäktige och eller kommundirektören.

I *Verksamhetsplan 2021–2023 Årsbudget 2021* sträcker sig kommunens finansiella planering tre år framåt i tiden, vilket är vad lagstiftningen stipulerar. Av planen framgår däremot inte tydligt vilka mål som beslutats för god ekonomisk hushållning (GEH). För att lyfta fram lagstadgad GEH rekommenderar vi att i *Verksamhetsplan med Årsbudget* tydliggöra vilka mål som avses kopplat till GEH detta kan exempelvis vara soliditet och resultat.

Enligt kommunallagen 2017:725 kap. 11 ska fullmäktige besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Riktlinjerna bör enligt förarbetena innehålla en uttolkning av vad god ekonomisk hushållning betyder för kommunen och hur den mer konkret kan uppnås. Förarbetena stipulerar även att det är angeläget att riktlinjerna för god ekonomisk hushållning (11 kap. 1 §) slår fast principer och avser det strategiska, mer långsiktiga perspektivet, det vill säga längre än det budgetperspektiv på ett år eller den plan för tre år som behandlas i 11 kap. 4 §. Riktlinjerna bör även innehålla en uttolkning av vad god ekonomisk hushållning betyder för kommunen och hur de mer konkret kan uppnås. Utifrån ovanstående resonemang är vår bedömning att *Riktlinjer för god ekonomisk hushållning, resultatutjämningsreserv och reservfond* inte fullt ut är ändamålsenliga bland annat då riktlinjen saknar det långsiktiga perspektivet dvs. längre än budget och plan som sträcker sig över tre år. Dock fastslås vad som gäller för det korta perspektivet i riktlinjen ("Kommunfullmäktige fastställer årligen i Verksamhetsplanen (VEP) vilka ekonomiska mål och nyckeltal som ska gälla för perioden").

Då det saknas ett sammanhållet strategidokument som reglerar långsiktig finansiell planering rekommenderar vi att se över möjligheterna att ta fram en sammanhållen strategisk plan som sträcker sig över tid. Detta är av stor vikt bland annat eftersom kommunens skatteintäkter minskar (se avsnitt 3.3.4) samt att försörjningskvoten är hög i Piteå (avsnitt 4.1.2).

3.3 Prognoser och övriga planeringsförutsättningar

Utöver de fastslagna styrande dokument som presenteras ovan används ett antal prognoser och analyser som ligger till grund för den långsiktiga finansiella planeringen.

Utgångspunkten för de ekonomiska prognoserna är, enligt verksamhetsföreträdare, Sveriges kommuner och regioners (SKR) löpande beräkningsgrunder om förväntad utveckling samt övriga instituts analyser så som Konjunkturinstitutet, banker, Sveriges Kommunanställdas Pensionskassa (KPA), Ekonomistyrningsverket (ESV), Regeringen m.fl.

Makroanalys görs i samband med att *Riktlinjer inför budget 2021 och verksamhetsplan* tas fram, till budgetberedning vår och höst och till delårsrapport och årsredovisning. Detta sammantaget presenteras för politiken på olika nivåer och vid olika tidpunkter

exempelvis beredning, KS APU, KS och KF under de kommungemensamma budget- och bokslutsprocesserna.

Problematisering och framtida scenarios presenteras enligt verksamhetsföreträdare årligen som beslutsunderlag i samband med riktlinjekonferens, budgetberedning, delårsbokslut, årsbokslut/bokslutsberedning. Analyserna inriktas på olika aktuella områden som är väsentliga för framtida planering såsom;

- investeringsbehov i femårsperspektiv,
- befolkningsutveckling – demografiska effekter på kommunal verksamhet i tioårsperspektiv,
- finansiering (tillgångsförvaltning, långsiktig placeringsstrategi, reservfond),
- skuldförvaltning/upplåning (finansriktlinjer långsiktig strategi och fördelningsgrund).

3.3.1 Omvärldsanalys

Av *Riktlinjekonferens inför Budget 2022 och Verksamhetsplan 2022–2024* framgår bland annat omvärldsanalys, ekonomiska förutsättningar och den politiska viljan.

Omvärldsanalysprocessen i Piteå kommun utgår enligt verksamhetsföreträdare från ett fyraårsperspektiv, där ett större grepp tas vart fjärde år. För de övriga åren uppdateras relevanta siffror och resonemang utifrån årets händelser. Där till kommer även en eller flera fördjupande analyser.

En kommungemensam omvärldsanalys genomförs årligen på senhösten, vissa år görs mer djuplodande analyser och andra år sker mindre korrigeringar. De olika nämnderna tar även fram egna omvärldsanalyser.

Omvärldsanalysen *I Brytningens tid 2020–2030* utgör enligt dokumentet ett underlag till riktlinjerna för budget.⁸

Av *I brytningens tid 2020–2030* framgår, både på nationell och global nivå liksom på lokal nivå, bland annat trender, demografiska utmaningar, miljö- och klimatförändringar globalisering, ökad oro i världen, digitalisering och stark teknikutveckling. Till *I brytningens tid 2020–2030* finns ett tilläggsdokument *Det nya normala*⁹. Av dokumentet framgår att pandemin har ändrat våra levnadsmönster drastiskt under senaste året. Pandemin har på många områden tvingat oss in i nya mönster som på vissa områden drivit på utvecklingen. Om bland annat detta resoneras om i *Det nya normala*. Exempelvis lyfts att hemarbete och digitala distansmöten blir det nya normala.

Utöver omvärldsanalys på kommunövergripande nivå presenterar även de olika facknämnderna omvärldsanalys för den egna nämndens verksamhetsområde.

⁸ <https://www.pitea.se/Invanare/Kommun-politik/politik/Styrning-och-ledning/omvarldsanalys/?si=7FFCB38CFA96A54F6CAA8823EC25D590&rid=1266235189&sn=pitea-kommun>

⁹ <https://www.pitea.se/globalassets/det-nya-normala.pdf?t=637520177842856913>

3.3.1.1 **Bedömning - Omvärldsanalys**

Att ha en aktuell omvärldsanalys är en förutsättning för att ta höjd för eventuella inre och yttre påverkande faktorer. Dock går det naturligtvis inte att ta höjd för alla eventualiteter vilket vi sett i närtid genom pågående pandemin och dess effekter.

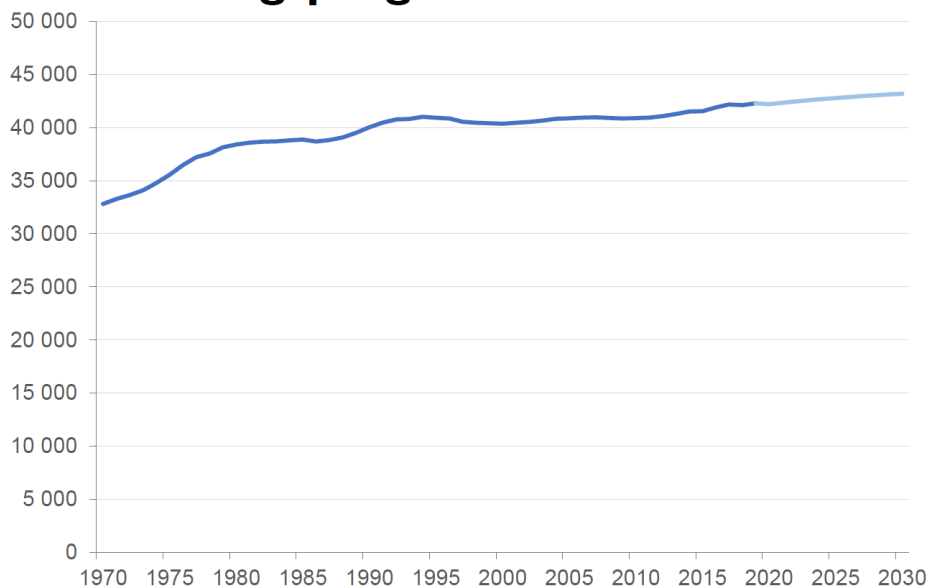
Vi har tagit del av omvärldsanalyserna *I brytningens tid 2020–2030, Det nya normala samt*. Utöver dessa kommunövergripande omvärldsanalyser har vi även tagit del av socialnämnden och barn- och utbildningsnämndens budgetmaterial där omvärldsanalys ingår till större eller mindre del. Vår bedömning är att dessa omvärldsanalyser är adekvata underlag i budgetprocessarbetet däremot saknas det i dessa dokument en framskrivning hur omvärldsanalyserna kommer påverka ekonomin över tid.

Omvärldsanalyserna har inte explicit behandlats av de förtroendevalda dock ingår delar av analyserna bland annat i verksamhetsplanen vilken är fastställd av kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

3.3.2 **Befolknings- och demografiprognos**

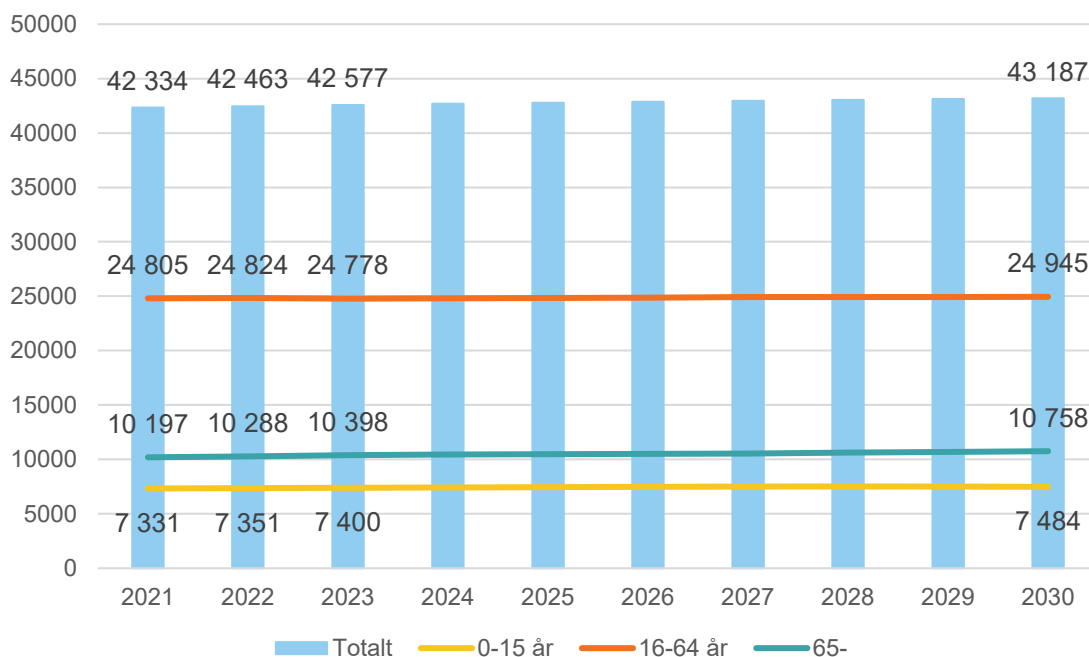
Befolkningsprognos till 2030

Basår 2010-2019

Källa: Riktlinjekonferens inför Budget 2022 och Verksamhetsplan 2022–2024

Befolkningsprognos Piteå kommun

Källa: Piteå kommuns egna beräkningar

Av fastställd verksamhetsplan framgår att för att bibehålla en fortsatt stark kommunal ekonomi och god välfärd är det avgörande att arbetsmarknaden i närområdet fortsätter utvecklas i positiv riktning och att tillgången på arbetskraft är tillräcklig. Piteå behöver öka sin befolkning i arbetsför ålder för att säkerställa detta. Prognoser av den demografiska utvecklingen visar att andelen personer i arbetsför ålder inte kommer att öka i samma takt som andelen barn, unga och äldre. Den största ökningen sker bland personer över 80 år. Piteå kommun mål är att ha 46 000 invånare till 2030 och 50 000 invånare till 2050¹⁰.

Den befolkning som ligger till grund för befolknings- och demografiprognos är inte enligt verksamhetsföreträdare beräknad på 46 000 invånare år 2030 och 50 000 invånare år 2050. Dessa invånarantal ska enligt uppgift ses som vision mål och beräkning sker istället utifrån av kommunen framtagna egna planeringsunderlag.

3.3.2.1 Bedömning – Befolknings- och demografiprognos

Befolknings- och demografiutveckling är viktiga faktorer för att bedöma förutsättningar för en långsiktig hållbar ekonomi. Generellt sett blir prognoser mer och mer osäkra ju längre prognosen sträcker sig. Dock är befolkningsprognoser mindre osäkra, åtminstone såtillvida att vi alla blir äldre – i Sverige, Europa, och världen. Medellivslängden ökar och

¹⁰ KF 2020-06-22 § 119 samt KF 2020-11-30 § 250

de senaste 40 åren har medianåldern stigit i princip alla länder.¹¹ Vår bedömning är att Piteå kommun har en adekvat befolknings- och demografiprognos där analys sker både som helhet men också i relevanta åldersindelningar.

Det är av stor vikt att ha en adekvat befolknings-/demografiprognos som sträcker sig över tid. Detta bland annat för att kunna möta framtida utmaningar exempelvis vad gäller lokaler. Lokaler bör planeras mer långsiktigt utifrån om det finns behov av ökning/minskning av vård- och omsorgsboendeplatser eller utökning/minskning av skolor/förskolor etc. se även avsnitt 3.4.1. Förutsättningarna och grundläggande antaganden förändras ständigt och måste införlivas i befolkningsprognosen för att den ska få så hög träffsäkerhet som möjligt. Utifrån försörjningskvotperspektivet, se avsnitt 4.1.2 är det även viktigt att ha en uppdaterad och väl genomarbetad befolkningsprognos. Detta för att kunna prognostisera framtidens försörjningskvot.

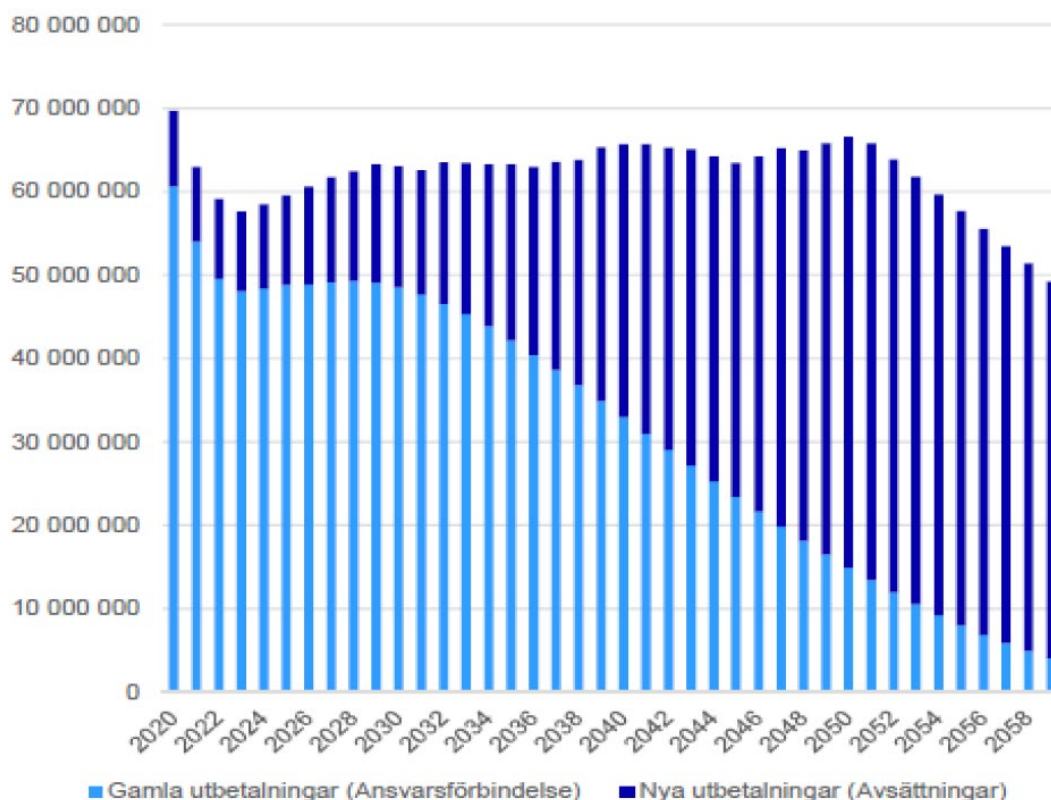
Befolkningsprognosen har inte explicit behandlats av de förtroendevalda dock ingår delar av prognosen bland annat i verksamhetsplanen vilken är fastställd av kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

3.3.3 Pensionsprognos

Piteå kommun använder sig av KPA pension för beräkning av pensionskostnader. Prognos beställs ett par gånger per år och omfattar de närmsta fem till sex åren. Pensionsprognosen bygger på ett antal antaganden så som inflation, statslåneränta, löneökning, prisbasbelopp och inkomstbasbelopp. Kommunen har även beställt en långtidsprognos som sträcker sig fram till år 2060 och innehåller bland annat beräkningar på framtida kostnader samt vilken påverkan dessa har på likviditeten.

¹¹ <https://www.regeringen.se/contentassets/d10e4672d6b74ae0a7335d1d18cf21b8/forsorjningskvoten-i-olika-delar-av-sverige---scenarier-till-ar-2050>

Pensionsskuldssåtagande kassaflöde

Källa: Planföresättningar Verksamhetsplan 2021–2023

Kommunens totala pensionsåtaganden år 2020 uppgick till 1 083 mnkr. Pensionsförpliktelser intjänade före 1998 uppgick till 862 mnkr (80 procent) och redovisas i enlighet med gällande lagstiftning som ansvarsförbindelse i en not till balansräkningen. Förpliktelser intjänade från och med 1998 uppgick 221 mnkr (20 procent) och redovisas som en avsättning i balansräkningen.¹²

För att hantera framtida pensionsutbetalningar (och större investeringar) har kommunen en så kallad reservfond med fonderade medel i balansräkningen. Fondens marknadsvärde uppgick vid årets slut 2020 till 267 mnkr. Reservfonden är en del av den förväntade finansieringen av pensionsförpliktelserna.

Pensionsprognosen har inte explicit behandlats av de förtroendevalda men ingår som en del i verksamhetsplanen som beslutas av kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

¹² KF 2021-03-22 § 3

3.3.3.1 Bedömning – Pensionsprognos

Då pensionsutbetalningar påverkar likviditeten i förhållandevis stor utsträckning är det av stor vikt att ha kontroll över kommande pensionsutbetalningar. Kommunen får genom KPA pension långtidsprognoser gällande pensioner, dessa sträcker sig fram till år 2024. Utöver dessa ser vi positivt på att det tagits fram en långtidsprognos som sträcker sig fram till år 2060. Denna ger en god grund för att kunna planera likviditeten långsiktig.

Vidare ser vi positivt på att det finns en reservfond för att möta den ekonomiska belastningen för pensionsutbetalningar. Dock är reservfonden inte tillräcklig varför det är av stor vikt att över tid ha kontroll på likviditetsflödena över tid.

3.3.4 Skatteunderlagsprognos

Piteå kommun lutar sig mot Sveriges kommuner och regioners (SKR) modell "Skatter och bidrag" för prognostisering av skatteintäkter. SKR uppdaterar modellen ett antal gånger per år bland annat i samband med vår- och höstbudget. Med hjälp av modellen prognostiseras kommunens intäkter efter olika antaganden om; skattesats, antal invånare och åldersstruktur i den egna kommunen, skatteunderlagsutvecklingen i den egna kommunen, skatteunderlag i riket samt anslaget för kommunalekonomisk utjämning. I takt med att SKR uppdaterar modellen "Skatter och bidrag" genomförs uppdateringar av skatteprognosen kontinuerligt av ekonomienheten.

Kommunerna kan själva ändra parametrar så som exempelvis antal invånare och dess åldersstruktur. För utvecklingen av skatteunderlaget använder Piteå SKR:s prognos och modell medan egna antaganden om exempelvis befolkningsutveckling används. Befolkningen antas öka med en 0,4 procent årligen fram till och med 2028. Det är lägre än om antagandet för riket hade använts. Skatteunderlaget för kommunen ökar enligt beräkningsmodellen med i genomsnitt 2,6 procent åren 2022–2028. Skatteprognosen antar oförändrad skattesats.

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Summa intäkter inkl. avräkning samt fastighets avg. mnkr	2 681	2 741	2 791	2 858	2 938	3 023	3 113	3 205
Förändring, %		2,2	1,8	2,4	2,8	2,9	3,0	3,0

Källa: Underlag från ekonomiavdelningen modellen SKR:s "Skatter och bidrag"

Skatteunderlagsprognosen har inte uttryckligen behandlats av de förtroendevalda. Däremot ingår prognosen ibland annat budgetarbetet samt att budget med verksamhetsplan beslutas av kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

3.3.4.1 Bedömning – Skatteunderlagsprognos

Vi konstaterar att skatteunderlagets utveckling fram till år 2028, enligt prognosen, uppgår till i genomsnitt 2,6 procent, förutsatt bland annat oförändrad skattesats och en befolkningsökning på 0,4 procent. Skatteunderlagsutvecklingen för de senaste fem åren (2016 – 2020) uppgick i genomsnitt till 3,1 procent. Vår bedömning är att de närmsta åren kan förväntas bli finansiellt tuffare då skatteunderlaget minskar.

3.4 Budgetprocessen

Enligt verksamhetsföreträdare senarelades budgetprocessen år 2020 med anledning av pågående pandemi. Nedan beskrivs dock ett ordinärt års budgetprocess.

Budgetprocessen startar med att ta fram omvärldsanalys, vilken avdelningen för styrning och ledning ansvarar för. Vissa år genomförs en fördjupade omvärldsanalys på global, nationell och lokal nivå. Andra år revideras omvärldsanalysen i utvalda delar.

I januari månad genomförs riktlinjekonferens där bland annat ordföringar från respektive nämnd/styrelser deltar. På konferensen presenteras och diskuteras vad som är på gång, makroekonomi, strukturella utmaningar, demografisk utveckling etc.

I *Planförutsättningar Verksamhetsplan 2021–2023*¹³ vilken de styrande tar del av i budgetprocessen redovisas bland annat;

- Makroförutsättningar, exempelvis arbetade timmar och arbetslöshet i Sverige, finanspolitiska stimulanser, skatteunderlagstillväxt fram till år 2023, skatteunderlagsprognoser till år 2022.
- Investeringar, investeringsbehov fram till år 2025, framskrivning av kapitalbehov till år 2030, kapitalkostnader vid olika investeringsvolymerna och räntenivåer till år 2029
- Resultatbudget för planperioden, ekonomiavdelningens bedömning för långsiktig hållbarhet samt känslighetsanalys (exempelvis vad händer om lönerna ökar en procent, om befolkningen ökar/minskar med 100 personer, utdebiteringen ökar med en krona etc.)

I februari sker återkoppling från konferensen. Vid denna träff lyfts de ledningsuppdrag de styrande delat ut. Vissa år har grupparbeten genomförts vid denna träff.

Riktlinjer för budget och planåren beslutas av kommunfullmäktige i mars månad. Utifrån dessa riktlinjer tas anvisningar och gemensamma mallar fram och skickas till nämnder och styrelser. Bokslut/årsredovisning som beslutas i mars ligger även till grund för kommande års budgetarbete med plan.

I slutet av april/början av maj redovisar respektive nämnd för bland annat för de styrande och de gruppleddare som inte sitter med i kommunstyrelsens arbets- och personalutskott (KSAPU) exempelvis vilka utmaningar de står inför, vilka investeringsbehov nämnden har etc. Efter denna genomgång arbetar budgetberedningen igenom samtliga "problem-bilder" och äskanden och tar fram förslag till budget och plan för kommande treårsperiod. Förslaget skickas vidare till KSAPU, kommunstyrelsen och därefter till kommunfullmäktige som i juni beslutar om drifts- och investeringsramar. I november fastställer kommunfullmäktige budget i sin helhet.

Vid valår sker budgetberedning under hösten och budget beslutas av den majoritet som ska sitta kommande fyra år.

Utmaningar som lyftes vid intervju var att andelen äldre äldre kommer att öka med ca 35 procent. Dessa ca 35 % står för den andel av total population + 80 år som idag behöver någon form av kommunal vård och omsorg. Ökningen av andelen +80 år bedöms

¹³ Budgetberedning 2020-05-15

var + 400 från år 2019 till år 2024. Om samma vårdbehov finns då som nu så prognostiseras en ökning om ca 140 personer med vårdbehov till år 2024.

Volymförändringar

Nämnderna får full kompensation för löneökningar. Äskanden för driftsökning ska inte explicit göras av nämnderna. Eventuella volymökningar utifrån exempelvis nytt lagförslag ska nämnderna i deras konsekvensanalyser beskriva. För att fånga in eventuella volymförändringar/behov sammanställer ekonomiavdelningen material från respektive nämnds konsekvensanalys och presenterar dessa för budgetberedningen.

3.4.1 Investeringar

Äskanden för nästkommande år inkommer från de olika facknämnderna och omfattas till största del enbart kommande års investeringar.

Investeringsplanering ingår i planerings-/budgetprocessen genom att bland annat ställa investeringsvolymerna mot resultat och avskrivningsvolymerna.

Enligt verksamhetsföreträdare finns inget sammanhållet dokument som kan kopplas mot långsiktig investeringsplanering. Däremot finns ett par anvisningar som kan kopplas mot investeringar. Dessa är *Anvisning för investeringsprocessen, byggnader respektive mark och anläggning* och *Anvisning för investeringsprocess mark och anläggning* och är beslutade av kommunchef. Dessa två anvisningar tydliggör och kvalitetssäkrar handläggningen av större investeringar i byggnad, mark och anläggning i Piteå kommun. Anvisningarna beskriver projektens olika faser från initiering till avslut.¹⁴

Enligt budget och verksamhetsplan 2121 - 2023 står kommunen på en finansiellt stabil grund med en historik av starka resultat och hög soliditet. För att klara framtida investeringsbehov krävs dock långsiktig strukturerad planering på koncernnivå och att resultatnivåer fortsatt är tillräckligt höga för att tillgodose tillräckligt hög egenfinansieringsgrad.¹⁵

Investeringarna har i budgetprocessen en särskild ordning. Respektive nämnd ska inkomma med fullständiga beräkningar över vilka investeringar nämnden önskar genomföra. Det årliga investeringsutrymmet ligger enligt uppgift på ungefär 130 mnkr. Enligt verksamhetsföreträdare är bedömningen att kommunen, liksom de flesta av Sveriges kommuner, står inför en utmaning om reinvestering i bland annat fastigheter.

Investeringsplaner på längre sikt, dvs. längre än de tre år kommunallagen stipulerar, finns enligt verksamhetsföreträdare. Däremot finns dessa inte dokumenterat i ett sammanhållet kommunövergripande dokument. Vi har inom ramen för denna granskning tagit del av barn- och utbildningsnämndens investeringsplan som sträcker sig fram till år 2028.

Lokalförsörjning

Ett annat viktigt strategiskt dokument är en lokalförsörjningsplan. Syftet med att ha en lokalförsörjningsplan är att ge förutsättningar för att med god framförhållning kunna planera och strukturera kommunens behov av verksamhetslokaler/fastigheter. Underlaget

¹⁴ Beslutad av kommunchef 2018-04-26 samt 2020-04-20

¹⁵ KF 2020-06-22 § 119 samt KF 2020-11-30 § 250

kan även användas för att bedöma framtida investeringsbehov samt ge en samlad bild av kommunens lokalkostnader. Piteå kommun har idag ingen lokalförsörjningsplan.

3.4.2 Bedömning – Budgetprocessen

Vi konstaterar att framarbetande av kommande års budget och plan följer en tydlig tidplan och struktur.

Det saknas idag en sammanhållen dokumenterad långsiktig planering av investeringar. Vår bedömning är att det behöver tas fram en sammanhållen investeringsplan som uppdateras årligen. Detta bland annat för att kunna parera finansieringen av investeringarna över tid.

Att upprätta en lokalförsörjningsplan skulle vara ett adekvat dokument för den långsiktig finansiell planering. En strategisk lokalförsörjningsplan redovisar kommunens samlade lokalbehov för flera år framåt i tiden utifrån exempelvis hur många särskilda boendeplatser, skolor, förskolor etc. som behövs. En lokalförsörjningsplan visar var det finns behov av att bygga nya lokaler, vilka lokaler som är i behov av renoveringar, ombyggnationer och avyttring etc. I slutet av år 2020 och början av 2021 genomfördes en granskning av lokalförsörjning i Piteå kommun (fastighets- och servicenämnden). Bland annat rekommenderades att ta fram en lokalförsörjningsplan. Med anledning av ovanstående resonemang rekommenderar vi kommunstyrelsen att säkerställa att en lokalförsörjningsplan tas fram.

3.5 God ekonomisk hushållning

Inom ramen för det kommunala självstyret, lagstiftningen och utifrån de egna förutsättningarna behöver varje kommun definiera vad som är god ekonomisk hushållning och sätta finansiella mål och verksamhetsmål med betydelse för ”den goda ekonomiska hushållningen”.

Enligt kommunallagen 2017:725 kap. 11 ska fullmäktige besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Riktlinjerna bör enligt förarbetena innehålla en uttolkning av vad god ekonomisk hushållning betyder för kommunen och hur den mer konkret kan uppnås. Förarbetena stipulerar även att det är angeläget att riktlinjerna för god ekonomisk hushållning (11 kap. 1 §) slår fast principer och avser det strategiska, mer långsiktiga perspektivet, det vill säga längre än det budgetperspektiv på ett år eller den plan för tre år som behandlas i 11 kap. 4 §. Riktlinjerna bör även innehålla en uttolkning av vad god ekonomisk hushållning betyder för kommunen och hur de mer konkret kan uppnås.¹⁶

Om kommunen väljer att använda sig av en resultatutjämningsreserv (RUR) ska riktlinjerna för god ekonomisk hushållning även innehålla riktlinjer för hantering av RUR.

De finansiella målen innehåller ofta ambitionsnivåer för några av följande storheter:

- Resultatnivå
- Nivå för eget kapital eller soliditet

¹⁶, ¹⁷ SKR, RUR och God ekonomisk hushållning, <https://webbutik.skr.se/sv/artiklar/rur-och-god-ekonomisk-hushallning.html>

- Självfinansieringsgrad för nya investeringar
- Nivå för skattesats
- Krav på nämnder och företag

Dessa beskrivningar bör i riktlinjerna ha ett långsiktigt perspektiv för att sedan i årsbudget konkretiseras i ett kortsiktigt perspektiv.¹⁷

Syftet med kommunal verksamhet är inte att få ekonomisk avkastning på skattebetalarnas pengar, utan att bedriva den verksamhet man politiskt har beslutat att genomföra. Finansiella mål behövs för att betona att ekonomin är en restriktion för verksamhetens omfattning. En god ekonomi är en förutsättning för goda resultat och hög måluppfyllelse. Piteå kommuns övergripande mål är följande:

- Kommunens finansiella ställning ska vara långsiktigt hållbar.
- Piteå Kommunföretag AB ska klara de kommunala bolagens ekonomiska åtaganden inom ramen för koncernen Piteå Kommunföretag AB.

Planerat resultat

	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Årets resultat enl. beslutad verksamhetsplan ¹⁸	43,7 mnkr	3,1 mnkr	-11,8 mnkr
Resultat enl. beslutad verksamhetsplan ¹⁹	1,66 %	0,12 %	-0,43 %
Likviditet, betalningsberedskap i dagar	64 dagar	64 dagar	63 dagar
<i>Årets resultat enl. anslagsöverföring²⁰</i>	<i>99,1 mnkr</i>	<i>56,0 mnkr</i>	<i>33,3 mnkr</i>

¹⁸, ¹⁹ KF 2020-06-22 § 119 samt KF 2020-11-30 § 250

²⁰ KF 2021-03-22 §3

Ekonomi²¹

Budgetramen ska hållas genom effektiv hushållning av disponibla resurser		Målvärde
Budgetavvikelse nämnd/styrelse, mnkr		Lägst 0 mnkr
Piteå kommuns och de kommunala bolagens finansiella ställning ska vara långsiktigt hållbar		Målvärde
Resultatet i förhållande till skatteintäkter och generella statsbidrag, %		1,5 – 2,0 %
Likviditet; Betalningsberedskap i antal dagar		Minst 30 dagar
Soliditet inkl pensionsåtag kommun, %		Inga lån, undantag kan ske för bostadsbyggande och strategiskt långsiktiga investeringar.
Soliditet bolag, %		Enligt ägardirektiv
Andel av de kommunala bolagens ekonomiska åtaganden som sker inom ramen för koncernen Piteå kommunföretag AB %		100 %

3.5.1.1 Bedömning - God ekonomisk hushållning

God hushållning handlar om att styra ekonomi och verksamhet både i ett kortare och i ett längre tidsperspektiv. Om kostnaderna i ett längre perspektiv överstiger intäkterna innebär det att kommande generationer får betala för denna överkonsumtion. Normalt sett ska ekonomin visa på ett positivt resultat på en nivå som gör att förmögenheten inte urholkas av inflation eller av för låg självfinansieringsgrad av investeringar.

Vi kan konstatera att kommunens resultat år 2022 enligt beslutad verksamhetsplan planeras uppgå till 3,1 mnkr (0,12 procent) och för år 2023 planeras ett negativt resultat med 11,8 mnkr (-0,43 procent). Dock framkom det vid faktakontroll av rapporten att kommunfullmäktige i mars månad 2021 i samband med årsbokslutet beslutat om korrigerande av budget där det planerade resultatet för år 2022 beräknats om och landa nu på 56,0 mnkr och år 2023 33,3 mnkr. Med de ”nya” förutsättningarna prognostiseras målet om 1,5 - 2,0 procent av skatteintäkter, statsbidrag och utjämning uppnås. Dock kan spårbarheten och uppföljning försvåras när nya beslut tas under pågående budgetår. Det är av största vikt att detta mål uppnås för att kunna säkra en långsiktig finansiell ekonomi och säkerställa att varje generation står för de kostnader de ger upphov till.

Vidare konstaterar vi att det av *Riktlinjer för god ekonomisk hushållning, resultatutjämningsreserv och reservfond Piteå kommun* inte tydligt framgår god ekonomisk

²¹ KF 2020-06-22 § 119 samt KF 2020-11-30 § 250

hushållning i det långsiktiga perspektivet dvs. längre än budget och plan som sträcker sig över tre år. Se avsnitt 3.2.3 ovan. I det korta perspektivet finns adekvata finansiella mål stipulerade i verksamhetsplan med budget.

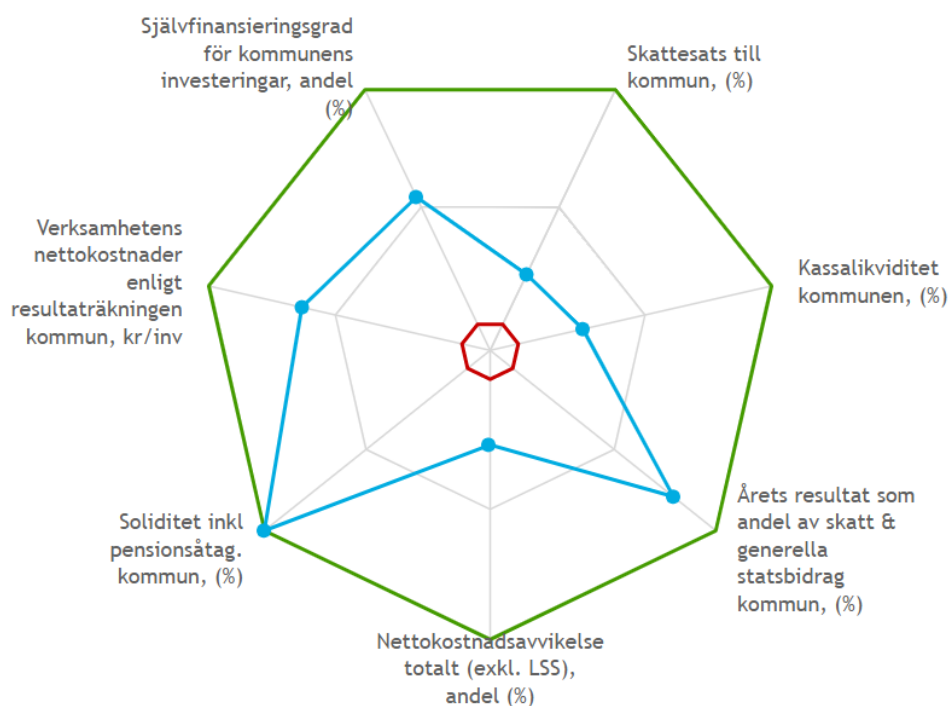
4 Förutsättningar för en långsiktig hållbar ekonomi

Förutom att det är viktigt att det interna arbetet med långsiktig finansiell planering sker på rätt sätt och i tillräcklig omfattning bör jämförelse med andra kommuner tas i beaktan samt att kommunen påverkas av yttre faktorer som både kan underlätta och försvåra arbetet. Nedan lyfts ett antal yttre förutsättningar som påverkar en långsiktigt hållbar ekonomi för Piteå kommun.

4.1.1 Piteå kommun i jämförelse med andra kommuner

Spindeldiagram

Kommunens ekonomiska läge kan beskrivas med hjälp av nedanstående spindeldiagram som avser 2019. Den gröna linjen representerar genomsnittet för de tio procent "bästa" kommunerna för respektive nyckeltal i hela Sverige medan den röda linjen representerar de tio procent "sämsta" kommunerna. Piteå kommun representeras av den blå linjen.

Källa: www.kolada.se

Utifrån ovanstående spindeldiagram kan vi konstatera att;

- Piteå ligger inte bland de 10 procent sämsta kommunerna utifrån några av de utvalda nyckeltalen.
- I nyckeltalen *Nettokostnadsavvikelse totalt*, *Kassalikviditet* och *Skattesats till kommun statsbidrag* ligger Piteå kommun sämre till än genomsnittet.
- I nyckeltalen *Årets resultat som andel av skatt & generella statsbidrag*, *Självförsörjningsgrad för kommunen investeringar* och *Verksamhetens nettokostnader enligt resultaträkningen* ligger Piteå kommun bättre till än genomsnittet
- I nyckeltalet *Soliditet inkl. pensionsåtagande* är Piteå bland de tio procent bästa kommunerna i hela riket.

Finansiella nyckeltal

Istället för att jämföra sig med de "bästa eller sämsta" kommunerna i landet är det vanligt att kommunerna jämför sig med de kommuner som ingår i samma kommungrupp. Kommunerna i kommungrupperna är indelade med utgångspunkt i bland annat befolkningsstorlek. Piteå ingår i kommungruppen *Mindre städer, tätorter och landsbygdskommuner*. I gruppen ingår kommuner med minst 15 000 men mindre än 40 000 invånare i den största tätorten.

I denna jämförelse (tabell "Sammanställning finansiella nyckeltal" nedan) kan vi precis som i spindeldiagrammet ovan konstatera att när det gäller *Soliditet inkl. pensionsåtagande* och *Årets resultat som andel av skatter och generella statsbidrag* ligger Piteå bland de bästa vid jämförelse med kommungruppens genomsnitt.

Skattesatsen för Piteå kommun uppgick till 22,25 procent för 2021 medan skattesatsen för kommungruppen i genomsnitt uppgick till 22,01 procent och för riket som helhet till 20,72 procent.

Sammanställning finansiella nyckeltal²²

		2015	2016	2017	2018	2019
Kassalikviditet kommunen, (%)	Piteå	92,2	92,5	93,2	89,8	83,0
Kassalikviditet kommunen, (%)	Mindre stad, tätort eller landsbygdskommun	105,4	116,1	121,3	114,9	125,0
Nettokostnadsavvikelse totalt (exkl. LSS), andel (%)	Piteå	6,1	5,4	5,2	4,9	5,6
Nettokostnadsavvikelse totalt (exkl. LSS), andel (%)	Mindre stad, tätort eller landsbygdskommun	2,3	1,8	2,1	1,7	0,2
Självfinsieringsgrad för kommunens investeringar, andel (%)	Piteå	44,8	90,8	94,8	80,9	73,7
Självfinsieringsgrad för kommunens investeringar, andel (%)	Mindre stad, tätort eller landsbygdskommun	109,7	88,5	81,0	54,9	68,1
Skattesats till kommun, (%)	Piteå	22,25	22,25	22,25	22,25	22,25
Skattesats till kommun, (%)	Mindre stad, tätort eller landsbygdskommun	23,03	22,07	22,08	22,05	22,01
Soliditet inkl pensionsåtag. kommun, (%)	Piteå	38,7	41,6	43,5	44,6	46,8
Soliditet inkl pensionsåtag. kommun, (%)	Mindre stad, tätort eller landsbygdskommun	17,0(-)	20,3(-)	22,4(-)	22,0	22,7
Verksamhetens nettokostnader enligt resultaträkningen kommun, kr/inv	Piteå	-51 171	-53 384	-55 179	-56 804	-58 606
Verksamhetens nettokostnader enligt resultaträkningen kommun, kr/inv	Mindre stad, tätort eller landsbygdskommun	-47 562	-52 918	-54 930	-56 299	-58 960
Årets resultat som andel av skatt & generella statsbidrag kommun, (%)	Piteå	1,5	1,7	2,1	2,7	3,5
Årets resultat som andel av skatt & generella statsbidrag kommun, (%)	Mindre stad, tätort eller landsbygdskommun	7,2	3,3	3,2	2,6	2,6

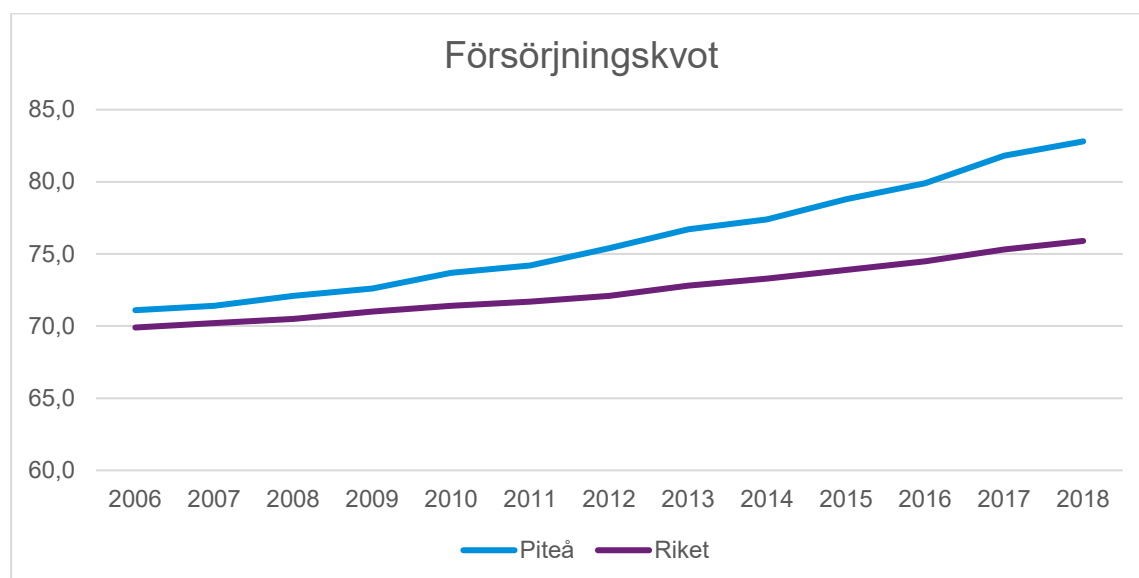
Källa: www.kolada.se

²² I tabellen används färgerna rött, gult och grönt för att visa hur resultatet ligger till jämfört med kommungruppen. För varje nyckeltal rangordnas alla kommuner efter sina resultat, och de bästa resultaten får grön färg (25 procent), de sämsta får röd färg (25 procent) och de i mitten får gul färg (50 procent).

4.1.2 Yttre faktorer som påverkar långsiktig hållbar ekonomi

Försörjningskvot²³

Ett intressant begrepp vid framförallt långsiktiga prognoser är den demografiska försörjningskvoten. Det är önskvärt att ha ett lågt värde gällande försörjningskvoten. Piteå hade år 2018 en försörjningskvot på 82,8 procent medan Sverige som helhet låg på 75,9 procent. Det innebär att av 100 personer i de mest förvärvsaktiva åldrarna 20–64 år finns det 82 personer som är yngre eller äldre i Piteå. Ju högre tal detta mått visar (kvot) desto tyngre är försörjningsbördan för de som befinner sig i åldersgruppen 20–64 år. Försörjningsbördan är med andra ord högre i Piteå än för Sverige som genomsnitt.

Källa: SCB

Enligt Piteå kommuns egna beräkningar fortsätter försörjningskvoten att stiga, år 2030 prognostiseras denna uppgå till 88 procent (förutsatt allt annat lika). En stigande försörjningskvot får på sikt effekter på kommunens ekonomi. Det medför att allt färre individer ska skapa framtidens skattebas.

Kostnads- och intäktsutveckling

Andra parametrar att följa i långsiktig finansiell planering är den prognostiserade kostnads- och intäktsutvecklingen.

I nedan tabell presenteras prisindex för kommunal verksamhet (PKV) hämtat från SKR²⁴. Prisförändringen på arbetskraft är i normalfallet SKR:s prognos för timlöneökningar för anställda i kommunerna men denna gång avser SKR:s bedömning timlöneutvecklingen för hela arbetsmarknaden. Anledningen är den stora osäkerhet som för närvarande råder

²³ Försörjningskvot, beräknas som summan av antal personer 0–19 år och antal personer 65 år och äldre dividerat med antal personer 20–64 år som därefter multiplicerat med 100.

²⁴ SKR, Cirkulär 21:12

och den framflyttade avtalsrörelsen. Pris på övrig förbrukning är en sammanvägning av prognosen för konsumentprisindex med fast ränta (KPIF) och en uppskattad löneandel.

Prisindex för kommunal verksamhet	2019	2020	2021	2022	2023
Arbetskraftskostnader*	2,7	2,1	2,0	2,0	2,4
Övrig förbrukning	2,9	1,3	1,7	1,7	1,9
Prisförändring, %	2,7	1,8	1,9	2,3	2,3

*inklusive förändringar i arbetsgivaravgifter och kvalitetsjusteringar

Källa: SKR:s cirkulär 21:12

Samhällsekonomisk utveckling

Den konjunkturåterhämtning som inleddes under tredje kvartalet 2020 går på sparlåga till följd av pandemins andra våg och SKR räknar med att det dröjer en bit in på 2021 innan ekonomin åter får bättre fart. Skatteunderlagsprognosen för år 2020 var enligt decembercirkuläret 1,7 procent medan det i februaricirkuläret uppgick till 2,2 procent.

	2019	2020	2021	2022	2023
BNP*	1,4	-3,1	2,7	3,6	2,1
Sysselsättning, timmar	-0,3	-3,9	1,4	2,3	1,2
Relativ arbetslöshet, %	6,8	8,3	8,4	8,1	7,9
Inflation, KPIF	1,7	0,5	1,3	1,4	1,8
Inflation, KPI	1,8	0,5	1,2	1,5	1,9
Skatteunderlag feb	2,8	2,2	3,0	4,1	3,5
Skatteunderlag dec	2,8	1,7	2,5	4,0	4,1

*Kalenderkorrigerat

Källa: SKR cirkulär 21:12

4.1.2.1 Bedömning – Förutsättningar för en långsiktigt hållbar ekonomi

Vi konstaterar att vad gäller Piteå kommuns *Årets resultat som andel av skatt och generella statsbidrag* samt *Soliditet inkl. pensionsåtagande* ligger Piteå betydligt bättre till än genomsnittet i förhållande till Sveriges samtliga kommuner (Spindeldiagrammet ovan). Vad gäller *Nettokostnadsavvikelse totalt* och *Skattesats till kommun* ligger Piteå sämre till än genomsnittet.

Vid jämförelse med kommungruppen (tabellen Sammanställning, finansiella nyckeltal ovan) de senaste fem åren ligger Piteå bland de bästa vad gäller *Årets resultat som andel av skatt och generella statsbidrag* samt *Soliditet inkl. pensionsåtagande*. För nyckeltalen *Kassalikviditeten*, *Självfinansieringsgrad för kommunens investeringar* samt *Nettokostnadsavvikelse* ligger Piteå varken i den "sämsta" eller det "bästa" gruppen.

Piteå kommun

Granskning av finansiell planering

2021-05-24

Vidare konstaterar vi att försörjningsbördan är högre i Piteå än för Sverige som genomsnitt och prognostiseras fortsatt öka till år 2030. En hög/stigande försörjningskvot får på sikt negativa effekter på kommunens ekonomi eftersom allt färre individer ska skapa framtidens skattebas.

Tendensen tyder på att Piteå kommun kan få mer besvärliga år framför sig. Bland annat eftersom skatteintäkterna prognostiseras i genomsnitt uppgå till 2,6 procent fram till 2028 (att jämföra med 3,1 procent de senaste fem åren).

5 Slutsats och rekommendationer

Det övergripande syftet med granskningen är granska Piteå kommuns långsiktiga finansiella planering och med utgångspunkt i detta bedöma hur kommunens förutsättningar för en långsiktig hållbar ekonomi ser ut. I granskningen ingår att identifiera finansiella styrkor och risker och samt andra utmaningar.

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att kommunen till viss del bedriver ett ändamålsenligt arbete vad gäller långsiktig finansiell planering. Dock har vi noterat vissa förbättringsområden samt identifierat utmaningar som kommer att påverka förutsättningarna för en långsiktigt hållbar ekonomi.

Vi konstaterar bland annat att kommunens finansiella planering i de flesta avseendena inte är mer långsiktig än vad lagstiftningen kräver.

Piteå kommun, liksom många andra kommuner, står inför stora utmaningar vad gäller en långsiktig hållbar ekonomi. Det kommer emellertid att krävas effektiviseringar alternativt ökade intäkter.

Vi kan konstatera att försörjningsbördan är betydligt högre i Piteå än för Sverige som genomsnitt samt prognostiseras fortsätta öka (allt annat lika). En hög/stigande försörjningskvot får på sikt negativa effekter på kommunens ekonomi.

5.1 Rekommendationer

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen att:

- i verksamhetsplan med årsbudget tydliggöra vilka mål som är kopplade till GEH (3.2)
- tydliggöra det långsiktiga perspektivet i *Riktlinjer för god ekonomisk hushållning, resultatutjämningsreserv och reservfond* (3.2)
- säkerställa att en lokalförsörjningsplan tas fram (3.4.1)
- ta fram en sammanhållen investeringsplan på lång sikt (3.4.1)
- ta fram en strategisk plan kopplat till långsiktig finansiell planering som sträcker sig över tid (3.2)

Piteå kommun
Granskning av finansiell planering

2021-05-24

Datum som ovan
KPMG AB

Camilla Strömbäck
Kommunal revisor och kundansvarig

Eva Henriksson
Kommunal revisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.

A Svar på granskningsfrågorna

Nedan besvaras respektive granskningsfråga kortfattat. För utförligare svar hänvisas till rapporten i sin helhet.

Vilka långtidsprognoser finns över kommunens ekonomi och är dessa förankrade på ett ändamålsenligt sätt hos de förtroendevalda?

Bland annat tas följande prognoser fram; befolkning- och demografiprognos, pensionsprognos samt skatteunderlagsprognos. Ingen av dessa prognoser har explicit beslutats av de förtroendevalda. Däremot ingår vissa av prognoser som underliggande parametrar i bland annat verksamhetsplan med budget vilken beslutas av kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

I samband med budgetprocessen presenteras för de styrande makroförutsättningar, exempelvis arbetade timmar och arbetslöshet i Sverige, finanspolitiska stimulanser, skatteunderlagstillväxt fram till år 2023, skatteunderlagsprognoser till år 2022, investeringar, investeringsbehov fram till år 2025, framskrivning av kapitalbehov till år 2030, kapitalkostnader vid olika investeringsvolymerna och räntenivåer till år 2029 samt ekonomiavdelningens bedömning för långsiktig hållbarhet och känslighetsanalys (exempelvis vad händer om lönerna ökar en procent, om befolkningen ökar/minskar med 100 personer, utdebiteringen ökar med en krona etc.)

Finns riktlinjer för god ekonomisk hushållning och bedöms dessa som ändamålsenliga?

Det finns fastställda riktlinjer för GEH dock är vår bedömning att dessa inte fullt ut är ändamålsenliga då det saknas ett tydligt långsiktigt perspektiv. Däremot omhändertas de korta perspektivet i verksamhetsplan med budget som beslutas årligen.

Har kommunen antagit strategidokument eller annat dokument som reglerar långsiktig finansiell planering och täcker dessa upp väsentliga områden?

Det saknas ett sammanhållet strategiskt dokument som reglerar de väsentliga områdena kopplat till långsiktig finansiell planering. Däremot täcks vissa av de väsentliga områdena upp av andra styrande dokument.

Finns en tillräcklig omvärldsbevakning för att upptäcka yttre faktorer som påverkar den långsiktiga ekonomiska planeringen?

Vi har tagit del av omvärldsanalyserna *I brytningens tid 2020–2030, Det nya normala samt*. Utöver dessa kommunövergripande omvärldsanalyser har vi även tagit del av socialnämnden och barn- och utbildningsnämndens budgetmaterial där omvärldsanalys ingår till större eller mindre del. Vår bedömning är att dessa omvärldsanalyser är adekvata underlag i budgetprocessarbetet däremot saknas det i dessa dokument en framskrivning hur omvärldsanalyserna kommer påverka ekonomin över tid.

Tar budgetprocessen hänsyn till långsiktiga volymförändringar och investeringsbehov?

Till viss del omhändertar budgetprocessen långsiktiga volymförändringar och investeringsbehov. Bland annat får nämnderna full kompensation för löneökningar. Åskanden för driftsökning får inte explicit göras av nämnderna. Eventuella volymökningar utifrån exempelvis nytt lagförslag ska nämnderna i deras konsekvensanalyser beskriva.

Investeringarna har i budgetprocessen en särskild ordning. Respektive nämnd ska inkomma med fullständiga beräkningar över vilka investeringar nämnden önskar genomföra.

Jämförelse av nyckeltal med jämförbara kommuner

Vad gäller Piteå kommuns *Årets resultat som andel av skatt och generella statsbidrag* samt *Soliditet inkl. pensionsåtagande* ligger Piteå betydligt bättre till än genomsnittet i förhållande till Sveriges samtliga kommuner. När det gäller *Nettokostnadsavvikelse totalt* och *Skattesats till kommun* ligger Piteå sämre till än genomsnittet.

Vid jämförelse med kommungruppen Piteå tillhör de senaste fem åren ligger Piteå bland de bästa vad gäller *Årets resultat som andel av skatt och generella statsbidrag* samt *Soliditet inkl. pensionsåtagande*. För nyckeltalen *Kassalikviditeten*, *Självfinansieringsgrad för kommunens investeringar* samt *Nettokostnadsavvikelse* ligger Piteå varken i den "sämsta" eller det "bästa" gruppen i jämförelse med kommungruppen.

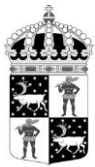
Försörjningsbördan i Piteå är högre än för Sverige som genomsnitt och prognostiseras fortsätta öka till år 2030. En hög/stigande försörjningskvot får på sikt negativa effekter på kommunens ekonomi eftersom allt färre individer ska skapa framtidens skattebas.

Tendensen tyder på att Piteå kommun kan få mer besvärliga år framför sig. Bland annat eftersom skatteintäkterna prognostiseras i genomsnitt uppgå till 2,6 procent fram till 2028 (att jämföra med 3,1 procent de senaste fem åren).

§215

**Remiss - Plan för
Länsstyrelsens hantering
av kärnteknisk olycka och
sanering**

21KS391

Länsstyrelsen
Norrbotten

Datum
2021-09-06

Diarienummer
457-7763-2020

Plan för Länsstyrelsens hantering av Kärnteknisk olycka och sanering

Länsstyrelsen i Norrbottens län

Förord

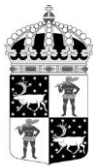
I händelse av en kärnteknisk olycka är det många aktörer som gemensamt ska agera och har ett ansvar för, eller som kan bidra, i en omfattande samhällsstörning. Med aktörer menas offentliga, privata och ideella organisationer. Genom att aktörerna agerar tillsammans på ett strukturerat och likartat sätt stärks förmågan att hantera samhällsstörningar.

Länsstyrelsen är en viktig aktör när länet drabbas av samhällsstörningar. Vid allvarliga händelser är Länsstyrelsen områdesansvarig myndighet i länet, i särskilda situationer ansvarar Länsstyrelsen även för räddningstjänsten. Detta ställer stora krav på en väl förberedd och övad organisation samt en god planering för arbetet med ledning och samordning vid samhällsstörningar som drabbar länet.

Länsstyrelsens geografiska områdesansvar vid en kris innebär bland annat att verka för att de inblandade aktörernas insatser samordnas. God samverkan bygger därför inte minst på god kännedom om de aktörer som ska samverkas med, och att andra vet vad de kan förvänta sig av Länsstyrelsen. Det geografiska områdesansvaret innebär inte att länsstyrelsen övertar ansvar eller uppgifter från övriga berörda aktörer i och utanför länet.

Planen klargör Länsstyrelsens organisation samt vårt ansvar och våra uppgifter vid en kärnteknisk olycka och vid sanering.

Länsstyrelsens organisation för kärnteknisk olycka och sanering ska vara väl sammansatt, utbildad, tränad och övad. Organisationen ska verka på ett flexibelt sätt och så långt det är möjligt stämma överens med den organisation som Länsstyrelsen förfogar över till vardags, både vad gäller funktioner och lokaler.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

FÖRORD	2
1. ALLMÄNT	4
2. LAGSTÖD	5
3. ANSVAR, AVGRÄNSNINGAR OCH UPPGIFTER	6
3.1 KOMMUNERNAS ANSVAR	6
3.2 LÄNSSTYRELSENS ANSVAR OCH UPPGIFTER	6
3.3 SAMVERKAN I LÄNET VID EN HÄNDELSE	6
3.4 KRISKOMMUNIKATION I LÄNET VID EN HÄNDELSE	6
4. ORGANISATION	7
4.1 LÄNSLEDNINGEN	7
4.2 SÄRSKILD KRISLEDNINGSORGANISATION	8
4.3 RÄDDNINGSGRUPP-/SANERINGSLEDARE	8
4.4 OPERATIV CHEF/INDIKERINGSLEDARE	8
4.5 SANERINGSFUNKTION	9
4.6 PERSONELLA OCH MATERIELLA RESURSER	9
5. SAMVERKAN I LÄNET VID EN HÄNDELSE	9
5.1 INFORMATION OCH VARNING TILL ALLMÄNHETEN	9
5.2 SAMBAND	10
6. TILLVÄGAGÅNGSSÄTT	10
6.1 AKUTA ÅTGÄRDER FÖR TIB	10
6.2 AKUTA ÅTGÄRDER	10
6.3 BISTÅND FRÅN ANDRA LÄN VID UTSLÄPP AV RADIOAKTIVA ÄMNEN	11
7. RÄDDNINGSLIDARE	11
7.1 ÅTGÄRDER FÖR RÄDDNINGSLIDAREN	11
8. STRÅLNINGSMÄTNING	11
8.1 NATIONELLA MÄTSTATIONER	11
8.2 REGIONALA MÄTSTATIONER	11
9. ÅTGÄRDER FÖR ATT SKYDDA MÄNNISKOR OCH MILJÖ	11
9.1 EXEMPEL PÅ ÅTGÄRDER	12
9.2 REGIONALA FÖRHÅLLANDEN	12
9.3 UTRYMNING	13
10. SANERING	13
11. UTBILDNING OCH ÖVNING	13

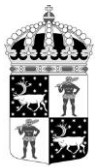
BILAGA 1. Plan för sanering vid kärnteknisk olycka.

BILAGA 2. Indikeringsorganisation och mätpunkter (Bilagan omfattas av sekretess enligt 18 kap, 13§ offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)).

BILAGA 3. Personella resurser i länet (Bilagan omfattas av sekretess enligt 18 kap, 13§ offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)).

Relaterade dokument

1. Plan för Länsstyrelsens hantering av samhällsstörningar med bilaga Utbildnings- och övningsplan.
2. Strategi för samverkan vid samhällsstörningar i Norrbottens län.
3. Strategi för kriskommunikation vid samhällsstörningar i Norrbottens län.

1. Allmänt

En länsstyrelse ska, efter att ha låtit berörda myndigheter, kommuner och regioner yttra sig och i samverkan med länsstyrelser i närliggande län, upprätta ett program för räddningstjänsten enligt 4 kap. 6 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor och saneringen enligt 4 kap. 8 § samma lag. Programmet ska behandla

- organisation och ledning,
- samband,
- strålningsmätning,
- information till allmänheten,
- personella och materiella resurser,
- saneringsmetoder, och
- andra frågor av betydelse för beredskapen.

I Norrbottens län finns ingen kärnkraftsanläggning däremot används radioaktiva och nukleära ämnen inom viss verksamhet, främst vid sjukhus och inom industrin. Det sker även transporter av radioaktiva och nukleära ämnen genom länet. Transporter av dessa ämnen kan även ske till och från flygplatser i länet.

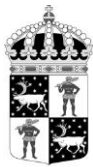
Radioaktiva utsläpp stoppas inte av läns- eller landsgränser, utan kan spridas över stora områden beroende på väderförhållanden, något som haveriet i Tjernobyli är ett exempel på. Kärnkraftverk med, för svenska förhållanden, låg säkerhet kommer att finnas kvar en längre tid i den ryska Barentsregionen. För Norrbottens och Västerbottens län är hotet närmast från kärnkraftverket i Polarny Zori, som ligger ca 25 mil söder om Murmansk, samt det stora antalet kärnreaktorer som finns ombord på isbrytare och Rysslands norra flotta som har u-båtar samt kärnvapen i Murmanskområdet.

Den 29 december 2011 utbröt en brand på atomubåten Ekaterinburg. Ubåten låg i torrdocka för underhåll i Murmansk, och branden tros ha orsakats av pågående svetsarbeten. Drivkällan på Ekaterinburg är två kärnreaktorer och standardbeväpningen är 16 interkontinentala missiler samt ett dussintal kärnvapen-bestyckade samt konventionella torpeder. I efterhand har ryska myndigheter bekräftat att det både fanns interkontinentala missiler och kärnvapenbestyckade torpeder ombord.

I Finland planeras sedan 2015 för bygget av kärnkraftverket Hanhikivi i Pyhäjoki, norra Österbotten. Platsen är beläget cirka 15 mil fågelvägen från Piteå, Luleå, Kalix och Haparanda.

En kärnteknisk olycka utomlands bedöms kunna påverka länet, främst i form av kärntekniskt nedfall. Detta innebär att vissa näringsområden kan komma att drabbas vilket skulle medföra ekonomiska konsekvenser för länet under en längre tid. Detta kan bli en fara för liv och hälsa för människor och långvariga skador på ekosystem. Risken för olyckor som medför ett okontrollerat utsläpp är dock liten.

Den kommunala räddningstjänsten ansvarar för olyckor vid transport av farligt gods. Länsstyrelsen ansvarar för räddningstjänsten vid utsläpp från kärnteknisk anläggning, en så kallad kärnteknisk olycka.

Med kärnteknisk anläggning avses:

- Anläggning för utvinning av kärnenergi (kärnkraftsreaktor)
- Annan anläggning i vilken en självunderhållande kärnreaktion kan ske
- Anläggning för utvinning, framställning, hantering, bearbetning, lagring eller slutförvaring av kärnämne
- Anläggning för hantering, bearbetning, lagring eller slutförvaring av kärnavfall

Att Länsstyrelsen ansvarar för räddningstjänst innebär att en räddningsledare utses som under Länsstyrelsens ansvar leder räddningsinsatsen. Räddningsledaren deltar i Länsstyrelsens organisation för samhällsstörning. God samverkan med centrala myndigheter är av stor betydelse.

2. Lagstöd

Enligt 4 kap, 6§ i lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) och 4 kap, 15§ i förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor (FSO) anges det att Länsstyrelsen är ansvarig för både räddningstjänst och sanering av radioaktiva ämnen efter utsläpp från en kärnteknisk anläggning. Med sanering menas de åtgärder som staten ska genomföra för att göra det möjligt att åter kunna använda egendom som förorenats genom utsläpp av radioaktiva ämnen.

Länsstyrelsen har ansvar för räddningstjänst och sanering vid utsläpp av radioaktiva ämnen enligt lagen (2003:778) och förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor (LSO och FSO). Länsstyrelsens uppgift är att skydda allmänheten mot strålning bland annat genom att varna och informera.

Enligt förordning (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap ska Länsstyrelsen inom sitt geografiska område vara en sammanhållande funktion mellan lokala aktörer, som exempelvis kommuner, region och näringsliv, och den nationella nivån vid en samhällsstörning. Länsstyrelserna ska vidare verka för att samordna verksamhet mellan kommuner, region och myndigheter och att samordna informationen till allmänheten och företrädare för massmedia. Länsstyrelsen ska hålla regeringen informerad om händelseutvecklingen, tillståndet, den förväntade utvecklingen och tillgängliga resurser. Länsstyrelserna ska efter beslut av regeringen prioritera och inrikta statliga och internationella resurser som ställs till förfogande.

Länsstyrelsens ansvar vid en kris regleras även i förordningen (2017:870) om länsstyrelsernas krisberedskap och uppgifter vid höjd beredskap. Ansvaret innebär bland annat att verka för att samhällets resurser samordnas och används på ett så effektivt sätt som möjligt.

Enligt lagen om skydd mot olyckor är en statlig myndighet eller en kommun skyldig att, med personal och egendom, delta i en räddningsinsats på anmodan av räddningsledaren och vid sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen på anmodan av den myndighet som ansvarar för saneringen. En sådan skyldighet föreligger dock endast om myndigheten eller kommunen har lämpliga resurser och ett deltagande inte allvarligt hindrar dess vanliga verksamhet.

Länsstyrelsens övergripande uppgift är enligt förordning (2017:868) med länsstyrelseinstruktion att utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande och inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser.

3. Ansvar, avgränsningar och uppgifter

Nedan listas olika ansvars- och uppgiftsområden i länet vid en kärnteknisk händelse.

3.1 Kommunernas ansvar

Kommunerna ansvarar för räddningstjänsten vid:

- Olycka med radioaktivt material inom sjukvård, forskning och industri
- Olycka i samband med transporter av radioaktivt material

3.2 Länsstyrelsens ansvar och uppgifter

Länsstyrelsens ansvar och uppgifter vid en kärnteknisk olycka är följande:

- Utse räddningsledare
- Besluta om strålningsmätning inom länet och tillämpa centralt utfärdade råd och rekommendationer
- Bedöma riskerna i länet
- Besluta om åtgärder för att skydda människor och miljö
- Besluta och samordna varning, råd och information till allmänheten, massmedia, kommuner och övriga berörda aktörer.
- Sanering
- Vara sammanhållande för krisberedskapen inom sitt geografiska område samt före, under och efter en kris verka för samordning och gemensam inriktning av de åtgärder som behöver vidtas.
- Verka för att information till allmänheten och företrädare för massmedia samordnas
- Efter beslut av regeringen prioritera och inrikta statliga och internationella resurser som ställs till förfogande

3.3 Samverkan i länet vid en händelse

För att reglera Länsstyrelsens geografiska områdesansvar om att före, under och efter en kris verka för samordning och gemensam inriktning av de åtgärder som behöver vidtas så finns det i länet en gemensam framtagen strategi för samverkan vid samhällsstörning. I strategin har länets aktörer brutit ner gemensamma grunder för samverkan och ledning samt förbundit sig om hur vi i Norrbotten gemensamt ska agera vid en samhällsstörning.

3.4 Kriskommunikation i länet vid en händelse

Länsstyrelserna ska verka för att informationen till allmänheten och företrädare för massmedia samordnas. Vid en akut händelse är det viktigt att sakligt och snabbt ge information till allmänheten. För att kriskommunikationen ska fungera är det viktigt att kommunikatörer involveras tidigt i händelsen. För att reglera hur Länsstyrelsen ska

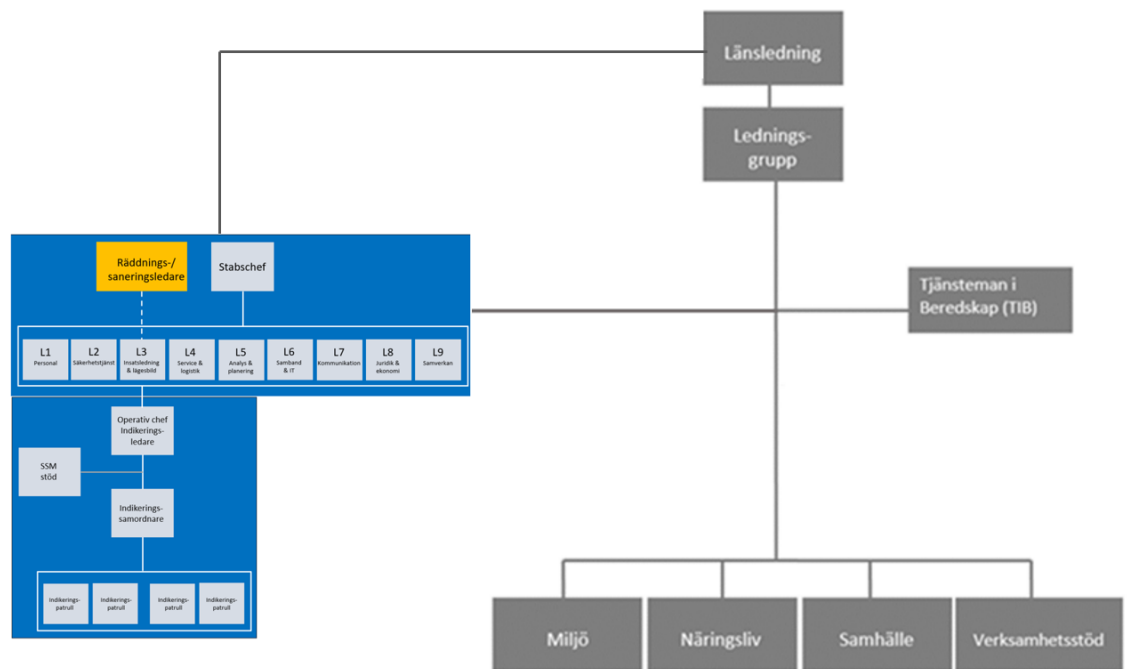

verka för att information till allmänheten och företrädare ska samordnas så finns det i länet en gemensam framtagen strategi för kriskommunikation vid en samhällsstörning där länets aktörer har förbundit sig till hur samverkan och arbetssätt gällande kriskommunikation ska ske.

4. Organisation

Organisation och ledning vid sanering har sin grund i den normala ledningsorganisationen vid Länsstyrelsen, kompletterat med delar av organisationen vid kärnkraftsolycka. Länsledningen är ansvarig, men har delegerat beslut om prioritering och genomförande till räddnings-/saneringsledaren samt stabschef.

I de fall saneringsarbetet avser enbart eget län, eller efter beslut även ledning av arbetet i angränsande län, ansvarar Länsstyrelsen för planering, beslut, samordning och uppföljning.

För genomförande av åtgärder svarar de organisationer som Länsstyrelsen engagerar vid inträffad händelse. För mer information läs *Länsstyrelsens plan för hantering av samhällsstörningar, kap. 7 Räddningstjänstorganisation*.

4.1 Länsledningen

Länsledningen är ytterst ansvarig för myndighetens arbete, men det är stabschef som leder krisstaben i den särskilda krisledningsorganisationen och räddningsledaren som leder räddningsinsatsen.

Länsledningen, normativ och strategisk nivå, fattar beslut om:

- att påbörja och avsluta en sanering
- inriktning av sanerings- och informationsåtgärder s.k. inriktningsbeslut
- att begära hjälp från den nationella expertgruppen för sanering (NESA)
- ingrepp i annans rätt eller delegation om beslutanderätten

- ersättning för utrustning och personal som tagits i anspråk för saneringen

4.2 Särskild krisledningsorganisation

Länsstyrelsen har en särskild organisation bestående av medarbetare som vid behov lämnar sina ordinarie arbetsuppgifter och istället arbetar med hantering av en samhällsstörning. Särskild krisledningsorganisationen och dess krisstab leds av en stabschef som rapporterar till länsledningen.

4.3 Räddnings-/saneringsledare

Länsledningen utser erforderligt antal saneringsledare av utbildade presumtiva saneringsledare som finns internt¹ och i länet. Saneringsledaren bör:

- ha god regional kännedom
- ha grundläggande kunskap om joniserande strålning
- känna till olika saneringsmetoder för- & nackdelar samt inbördes beroende
- ha god kunskap om berörda aktörer och deras uppgifter
- att, med beaktande av Länsledningens inriktningsbeslut, ta fram ett beslut i stort (BIS).
- uppföljning och verifiering av saneringsåtgärdernas effekter
- kontinuerligt samverka med kommunikationsfunktionen avseende informationsåtgärder

4.4 Operativ chef/Indikeringsledare

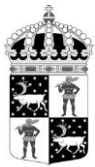
Operativ chef/Indikeringsledare är nyckelperson vid sanering till följd av en kärnteknisk olycka. Operativ chef/saneringsledaren deltar i organisation för samhällsstörningar för planering av saneringsarbetet. I Norrbottens län finns utsedda operativa chefer/saneringsledare.

Den operativa chefen bör ha erfarenhet av stabsarbete och arbetsledning samt ha kännedom om regionala förhållanden. Den operativa chefen behöver inte tillhöra länsstyrelsens ordinarie organisation.

Den operativa chefen bör bland annat:

- leda fältorganisationernas arbete
- omsätta saneringsledarens beslut i praktiska termer
- fatta operativa beslut utifrån BIS och den ram som länsledningen ger, samt följa upp hur besluten genomförs
- planerina, genomföra och samordna saneringsåtgärder i fält
- se till att stabsledningen hålls underrättad om det pågående saneringsarbetet och de eventuella problem som uppstår.

¹ Enligt SRVFS 2007:4

4.5 Saneringsfunktion

Saneringsfunktionen ansvarar för att:

- samverka med nationella expertgruppen för sanering (NESA) och berörda myndigheter och organisationer
- ta fram och utarbeta beslutsunderlag för saneringsåtgärder
- presentera förslag till beslut för saneringsledaren

samt;

- omsätta saneringsledarens beslut i praktiska termer
- leda fältorganisationens arbete
- genomföra uppföljning och verifiering av saneringsåtgärdernas effekter

4.6 Personella och materiella resurser

Såväl statliga myndigheter som kommuner är skyldiga att delta i räddningsinsatser och medverka vid sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen om lämpliga resurser finns och det inte allvarligt hindrar dess normala verksamhet².

Statliga myndigheter, kommuner och enskilda ska på begäran av den myndighet som ansvarar för räddningstjänst eller sanering lämna upplysningar om personal och egendom som kan användas i räddningstjänst eller vid sanering³.

För genomförande av räddningsinsatser och indikering i samband med kärnteknisk olycka, nyttjas i första hand kommunal räddningstjänstpersonal.

En redovisning av personella resurser finns i bilaga 3. Materiella resurser redovisas bland annat i kommunernas handlingsprogram för räddningstjänst.

5. Samverkan i länet vid en händelse

För att reglera Länsstyrelsens geografiska områdesansvar om att före, under och efter en kris verka för samordning och gemensam inriktning av de åtgärder som behöver vidtas så finns det i länet en gemensam framtagna strategi för samverkan vid samhällsstörning. I strategin har länets aktörer brutit ner gemensamma grunder för samverkan och ledning samt förbundit sig om hur vi i Norrbotten gemensamt ska agera vid en samhällsstörning.

5.1 Information och varning till allmänheten

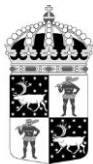
Kriskommunikation är en av de viktigaste delarna i att hantera en samhällsstörning. För att främja en effektiv hantering av en samhällsstörning är det viktigt att kriskommunikation integreras i ett tidigt skede. Kriskommunikationen ska vara snabb, korrekt och tydlig.

Länsstyrelsens roll är att samordna kommunikationen till allmänheten och företrädare för massmedia. För att reglera hur det ska gå till finns det i länet en strategi för kriskommunikation vid samhällsstörningar där länets aktörer gemensamt har kommit överens om hur samverkan och arbetssätt gällande kriskommunikation ska ske.

I strategin redovisas även hur information och varning av allmänheten sker.

² 6 Kap. 7§ Lag (2003:778) om skydd mot olyckor.

³ 4 Kap. 8§ Lag (2003:778) om skydd mot olyckor.

5.2 Samband

Länsstyrelsens organisations för särskild krisledning ska upprättas i utsedda utrymmen som är utrustad med datorer, telefoner, telefon- och videokonferens, whiteboards och annan utrustning för stabsarbetet.

Länsstyrelsen har signalskyddsutrustning för att kunna ta emot och sända krypterade meddelanden. Rakel⁴ är ett nationellt kommunikationssystem för samverkan och ledning och används av Länsstyrelsen. Länsstyrelsen använder främst WIS⁵ för:

- omvärldsbevakning,
- delge lägesrapporter,
- delge beslut,
- delge inbjudningar samt protokoll/minnesanteckningar från samverkansmöten

I länet så finns en regional sambandsplan framtagen som följs vid hantering av en kärnteknisk olycka.

6. Tillvägagångssätt

Om situation uppstått eller är nära förestående för behov av regional räddningsledning, behöver samling göras av:

- Beslutsfattare i länsledning kompletterad med berörda tjänstepersoner från länsstyrelsen.
- Presumtiv räddningsledare och/eller saneringsledare.
- Länsstyrelsens TIB

6.1 Akuta åtgärder för TiB

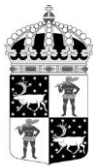
Länsstyrelsen har en tjänsteman i beredskap med uppgift att initiera och samordna det inledande arbetet för att upptäcka, verifiera, larma och informera vid allvarliga kriser som berör länet. Tjänsteman i beredskap finns tillgänglig dygnet runt, året om. För akuta åtgärder, som tjänsteman i beredskap ska vidta, finns rutiner och checklista i TIB- pärmen.

6.2 Akuta åtgärder

- Besluta om aktivering av den särskilda krisledningsorganisation med en kombinerad krislednings- och räddningsledningsstab.
- Landshövdingen beslutar och utser räddningsledare.
- Landshövdingen beslutar och utser saneringsledare.
- Viktigt meddelande till allmänheten (VMA) skickas ut för att varna allmänheten.
- Utarbeta och utfärda BIS (Beslut i stort) i samverkan med räddningsledaren.
- Kalla och/eller larma erforderliga experter .
- Efter samråd med SSM besluta om strålningsmätning i länet.
- Skapa rutiner för inrapportering av mätningresultat.

⁴ RadioKommunikation för Effektiv Ledning

⁵ Webbaserat informationssystem (WIS) är ett system för att dela information mellan svenska krishanteringsaktörer. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap är systemägare.

6.3 Bistånd från andra län vid utsläpp av radioaktiva ämnen

Länsstyrelserna i Uppsala, Kalmar, Hallands, Skåne och Västerbottens län ska bistå andra länsstyrelser i fråga om räddningstjänst enligt 4 kap. 6 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor samt 4 kap 29 § förordningen (2003:779) om skydd mot olyckor.

Biståndet kan till exempel avse personal och organisation, upplysningscentral, strålningsmätning med mätpatruller samt luftprovtagning. Länsstyrelsens organisation för samhällsstörning samordnar och administrerar detta.

7. Räddningsledare

Länsstyrelsen utser räddningsledare. Räddningsledaren utses primärt från den kommunala räddningstjänsten i länet. I Norrbottens län finns tre presumtiva räddningsledare.

7.1 Åtgärder för räddningsledaren

Räddningsledarens arbetsuppgifter:

- Operativt leda, planera och samordna räddningsinsatsen
- Informera stabschef
- Delta i Länsstyrelsens organisation för samhällsstörning och bistå med beslutsunderlag

Om en så allvarlig olycka inträffar att utrymningsåtgärder blir aktuella kan räddningsledaren fatta beslut (6 kap 2 § Lag om skydd mot olyckor). Polismyndigheten ansvarar i samverkan med berörda kommuner för genomförandet av utrymningsbeslutet.

8. Strålningsmätning

För strålningsmätning i länet har Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) tilldelat länet bärbara mätinstrument, av typen intensiometer SRV 2000, avsedda för mätning av gammastrålning. Mätinstrumenten är fördelade till Länsstyrelsen och länets kommuner.

Vid mätningar rapporteras resultaten in i SSM:s system ”RADGIS”, resultaten kan senare användas vid ett skarpt läge som referens för att upptäcka avvikelser i mätresultaten. SSM samordnar information från de centrala expertmyndigheterna till Länsstyrelsen.

8.1 Nationella mätstationer

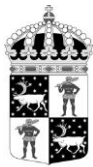
SSM har ett nätverk av mätstationer i hela landet som kan mäta gammastrålning. Ett antal stationer är placerade i Norrbotten. Prioritering av provtagning i samband med en akut händelse sker i samråd med Länsstyrelsen.

8.2 Regionala mätstationer

I samråd med länets kommuner har mätpunkter för mätning av radioaktivitet tagits fram, koordinatsatts och fotodokumenterats. Dessa mätpunkter redovisas i bilaga 2.

9. Åtgärder för att skydda människor och miljö

Vid samhällsstörningar behöver människor hjälp. Vi vet emellertid sällan exakt hur dessa hjälpinsatser ska se ut. Varje insats eller händelse är unik. Det enda vi vet är att antalet människor som behöver hjälp, vilken slags hjälp de behöver, och när de behöver den,

varierar. Vad dessa situationer har gemensamt är att det finns ett hjälpbehov som måste tillfredsställas genom lämpliga åtgärder.

Med stöd av expertmyndigheters analyser och råd beslutar Länsstyrelsen om åtgärder för att skydda människor och miljö. Åtgärderna är beroende av årstid, förväntat nedfall, spridning och sammansättning. Andra åtgärder såsom krisstöd till drabbade tas i samverkan med berörda aktörer.

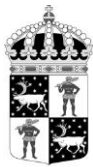
9.1 Exempel på åtgärder

- Undvika och förhindra förorening av jordbruksprodukter
- Strålningsmätning i länet
- Spolning av vägar och trottoarer
- Dammsugning av gator
- Spolning av väggar och tak
- Klippning av gräs
- Klippning av träd och buskar
- Täckning av brunnar
- Stallning av nötkreatur
- Minska ventilation i stall och foderutrymmen
- Skörda vallvegetation (före skörd)
- Om åkrar är plöjda och ojämna – sladda och jämna ut före nedfall
- Snabbt ta bort kontaminerad snö
- Rekommendation om inomhusvistelse och avstängning av ventilation
- Konsumtionsbegränsningar av vatten och/eller livsmedel
- Hur avfall från saneringsåtgärder ska tas omhand.
- Rekommendation om personlig skyddsutrustning
- Arbetsmiljölagen, arbetsgivaren ansvarig för arbetsmiljön

9.2 Regionala förhållanden

Regionala förhållanden som är av särskild vikt vid prioritering av åtgärder mellan olika områden och saneringsmetoder är t ex:

- Markanvändning
- Livsmedelsproduktion
- Befolkningstäthet
- Boendeformer
- Kommunikationer
- Vattentäcker
- Industristruktur

9.3 Utrymning

Storskaliga utrymningar kräver, till följd av sin omfattning och komplexitet, samverkan mellan flera aktörer. Utrymningsplaner finns framtagna för scenarion såsom dammbrott i Luleälv.

Då Norrbotten inte är ett de utpekade kärnkraftslänen så finns inget krav att förbereda en detaljerad utrymning av beredskapszoner. Eftersom en viktig åtgärd för att skydda människors liv och hälsa kan vara utrymning av kontaminerade områden så avser Länsstyrelsen att ta fram en generell plan för storskalig utrymning i Norrbottens län. Planen ses som ett steg i att uppnå en gemensam syn och ett enhetligt underlag för organisationer på lokal och regional nivå.

10. Sanering

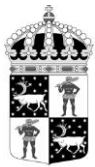
Behov av sanering kan uppstå i hela landet vid en kärnteknisk olycka i Sverige eller i våra grannländer. Sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen enligt 4 kap 8 § Lag om skydd mot olyckor avser åtgärder som staten skall vidta för att göra det möjligt att åter använda mark, vatten, anläggningar och annan egendom som förorenats. Länsstyrelsen ansvarar för sanering enligt 4 kap 8 § Lag om skydd mot olyckor och 4 kap 15 § Förordning om skydd mot olyckor. Läs mer i Länsstyrelsens saneringsplan (Bilaga 1).

11. Utbildning och övning

Länsstyrelsens organisation för kärntekniskolycka och sanering ska vara väl sammansatt, utbildad, tränad och övad.

Enligt 6 kapitlet, 9 § i lag (2003:778) skydd mot olyckor är kommunerna skyldiga att delta i planeringen av räddningstjänsten vid utsläpp av radioaktiva ämnen från kärntekniska anläggningar och att medverka vid övningar i sådan räddningstjänst. Kommunerna är även skyldiga att medverka i planering och övningar för sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen från kärntekniska anläggningar.

Länsstyrelsen har en fastställd utbildnings- och övningsplan som bilaga till Länsstyrelsens plan för hantering av samhällsstörning, diarienummer 457-7764-2020 där detta regleras.

Länsstyrelsen
Norrbotten

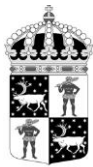
Datum
2020-09-06

Diarienummer
457-7763-2020

Plan för sanering vid kärnteknisk olycka

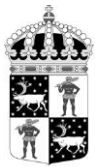
Länsstyrelsen i Norrbottens län

UTKAST

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	3
1.1 SANERINGSPLANENS OMFATTNING	3
1.2 SANERINGSPLANENS SYFTE.....	3
2. KARTLÄGGNING	4
3. NEDFALLETS EGENSKAPER.....	4
4. SANERINGSSTRATEGI	4
5. PRIORITERADE OMRÅDEN	4
5.1 VÄDERFÖRHÅLLANDE OCH ÅRSTID	5
6. VÄGVAL I SANERINGSARBETET -SANERINGSMETODER.....	5
6.1 AVKLINGNING ELLER SJÄLVSANERING.....	6
6.2 AVSKÄRMNING, INKAPSLING ELLER STABILISERING	6
6.3 DEKONTAMINERING (SANERING), BORTFORSLING ELLER LÄMPNING	6
7. ÅTGÄRDER SOM BÖR GENOMFÖRAS INOM NÅGRA VECKOR.....	6
7.1 DAMMSUGNING OCH SPOLNING AV GATOR OCH TROTTOARER	7
7.2 SPOLNING AV TAK OCH VÄGGAR	7
7.3 GRÖNOMRÅDEN INOM TÄTORTER	7
7.4 JORDBRUKSOMRÅDEN.....	8
7.5 FJÄLLOMRÅDEN	8
7.6 SNÖTÄCKTA OMRÅDEN	8
7.7 SÖTVATTENSYSTEM	8
7.8 SKOGSOMRÅDEN.....	9
8. AVFALL, TRANSPORT OCH DEPONERING	9
8.1 AVFALL SOM GENERERAS AV SANERINGSÅTGÄRDER	9
8.2 TRANSPORT AV KONTAMINERAT MATERIAL.....	10
8.3 DEPONERING AV KONTAMINERAT MATERIAL.....	10
9. SAMVERKAN MED BERÖRDA AKTÖRER	11
9.1 MYNDIGHETEN FÖR SAMHÄLLSSKYDD OCH BEREDSKAP, MSB.....	11
9.2 STRÅLSÄKERHETSMYNDIGHETEN, SSM.....	11
9.3 SVERIGES METEOROLOGISKA OCH HYDROLOGISKA INSTITUT, SMHI.....	12
9.4 NATURVÅRDSVERKET	12
9.5 SAMETINGET	12

1. Inledning

Ett utsläpp från en kärnteknisk anläggning kan leda till att stora områden förorenas med radioaktiva ämnen. I sådana områden kommer människor och djur att utsättas för förhöjda strålnivåer, ofta under lång tid, om inga åtgärder vidtas. Är doshastigheten mycket hög kan det bli nödvändigt att utrymma kontaminerade områden under en kortare eller längre period för att undvika akuta strålskador. Vid lägre doshastighet kan den sammanlagda dosen på lång sikt leda till sena skador, bl.a. utveckling av strålningsinducerad cancer. Ju större dos, desto större är sannolikheten att utveckla cancer. Radioaktiva ämnen kan, förutom via luft, också spridas via vatten och födoämnen, exempelvis i grödor eller genom upptag i kött från betande djur. Detta kan leda till att områden kan behöva beläggas med restriktioner vad avser dess användning för livsmedelsproduktion, eller att produkter från området inte är tjänliga som livsmedel.

För att minska riskerna för sekundära skador från ett belagt område kan det därför bli nödvändigt att sanera belagda områden. Radioaktiva ämnen kan dock inte förstöras, utan måste avlägsnas från det område där de gör eller kan göra skada och lagras på annan plats där dess påverkan på omgivningen är mindre. Alternativt kan strålningen avskämmas genom att flytta det radioaktiva ämnet längre ned i jordprofilen.

Sanering av ett förorenat område kräver stora resurser, ger stora mängder avfall och kan leda till stora psykologiska och ekonomiska påfrestningar för samhället. Sanering involverar många aktörer och styrs av flera lagar och förordningar.

1.1 Saneringsplanens omfattning

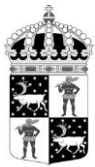
Denna saneringsplan är ett tilläggsprogram till Länsstyrelsens i Norrbottens plan för kärnteknisk olycka samt Länsstyrelsens plan för samhällsstörning. Saneringsplanen beskriver hur sanering av bebyggelse, miljö och jordbruk ska genomföras i länet vid händelse av utsläpp av radioaktiva ämnen efter en kärnteknisk olycka. Planen riktar sig främst till Länsstyrelsens egna saneringsledare och organisationen för samhällsstörning.

1.2 Saneringsplanens syfte

Att sanera ett område som förorenats av radioaktivt nedfall är en mycket tids- och resurskrävande verksamhet. Denna plan har som syfte att utgöra ett underlag för Länsstyrelsen i Norrbottens läns beslutsprocess vid sanering efter en kärnteknisk olycka. Planen ska även fungera som en vägledning som kan användas vid alla typer av saneringsinsatser som rör radioaktiva ämnen.

Det är många faktorer som spelar in vid beslut om sanering av radioaktiva ämnen. Väder, vind, jordmån och årstid är bara några av de faktorer som påverkar hur nedfallet sprids och hur människor, växtlighet, jordbruk, djur och natur drabbas.

I Länsstyrelsens ansvar ingår att planera för, besluta om, samordna och följa upp saneringsinsatsen. För genomförande av åtgärder svarar de organisationer som Länsstyrelsen engagerar vid inträffad händelse.

2. Kartläggning

En noggrann kartläggning av nedfallets omfattning och nuklidsammansättning är en förutsättning för en lyckad sanering. Kartläggningen behövs för att kunna planera insatsen och välja lämpliga saneringsmetoder. Utifrån denna kan saneringsledarna avgöra om sanering behövs, vilka saneringsmetoder som är möjliga och om en sanering är motiverad med hänsyn till de kostnader och problem som åtgärden kan medföra. Även innan saneringen avslutas och områden friklassas behövs noggranna mätningar för att verifiera att man nått önskat resultat.

3. Nedfallets egenskaper

Innan planering för saneringsmetoder är det nödvändigt med information om hur hög dosraten är, vilka radioaktiva ämnen som nedfaller består av, hur geografiskt omfattande beläggningen är, hur stor stråldosen blir på kort och lång sikt och hur stor beläggningen är (aktivitet/ytenhet). Mer ingående fakta inhämtas genom strålningsmätningar och provtagningar i samarbete med Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM). De radioaktiva ämnena binds hårdare till en yta med tiden. Därför är det viktigt att komma igång så tidigt som möjligt med vissa saneringsåtgärder.

4. Saneringsstrategi

En slutgiltig saneringsplan kan inte upprättas förrän nedfallets omfattning är fastställd och känd till innehåll, intensitet, yta mm. Ett sådant underlag kan förväntas först efter ett antal veckor efter nedfallet. En första (preliminär) strategi bör därför utformas utgående från länets egna mätningar. Strategin bör inriktas på åtgärder som kräver ett tidigt saneringsgenomförande och inrikta sig på områden där de förväntas ge störst effekt dvs där doshastigheten kan minskas genom enkla åtgärder. Exempel på sådana åtgärder kan vara sanering av gator, vägar och allmänna platser i tätorter där mycket folk kan färdas eller vistas.

5. Prioriterade och skyddsvärda områden

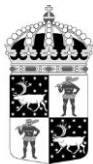
Efter en kärnteknisk olycka är det viktigt att veta vilka områden som är prioriterade för sanering. Alla områden kan inte saneras samtidigt eftersom sanering tar stora resurser i anspråk. Prioriteringsordningen bygger på tanken att människors liv värderas högst, och resurserna ska fördelas utifrån detta resonemang. I en saneringssituation kommer det dock sällan eller aldrig att vara tal om livräddande insatser, då starkt kontaminerade områden redan kommer att vara utrymda innan saneringsarbetet påbörjas.

Barn är betydligt mer känsliga för strålning än vuxna, därför ska miljöer som barn vistas i prioriteras. Dessa miljöer kan vara tex skolor, daghem, lekplatser och sandlådor. Det kan också i tidigt skede vara lämpligt att sanera samhällsviktiga funktioner såsom vägar till och områden runt sjukhus, industrier mm.

Så kallad intern strålning¹ har betydligt större skadeverkan på den mänskliga kroppen än extern strålning². Därför ska sådana åtgärder genomföras som på så väl kort sikt som på

1 Strålkällan bestrålar inifrån kroppen efter exempelvis förtäring av kontaminerade livsmedel

2 Strålkällan befinner sig utanför den egna kroppen

lång sikt minimera risken att livsmedel och dricksvatten innehåller förhöjda halter av radioaktiva nuklider. När ingen fara för människors liv föreligger kan istället miljövärden prioriteras. Först när ingen fara för människa och miljö föreligger bör materiella värden och egendom prioriteras.

Information om skyddsvärda områden i länet återfinns i Länsstyrelsens Risk- och sårbarhetsanalys. Denna bygger på kommuners och regionens inrapporterade risk- och sårbarhetsanalyser.

5.1 Väderförhållande och årstid

Beroende av vädersituationen vid tiden för nedfallet kan man göra en uppskattning av hur de radioaktiva ämnena är fördelade mellan olika ytor. Genom att mäta doshastigheten över en referensyta – en klippt gräsyta som mäts 1 meter över marken – får man ett ungefärligt värde också för andra typer av ytor. Sker nedfallet vid torrt väder, s.k. torrdeponering, hamnar en stor del av nedfallet i trädkronorna. Vid våtdeponering, dvs. när nedfallet sker i samband med nederbörd, återfinns det mesta på jord- och gräsytor. Våtdeponering ger ett kraftigare nedfall än torrdeponering eftersom det ”radioaktiva molnet” tvättas ur. Vädret efter nedfallet har också betydelse för var radioaktiviteten kommer att återfinnas och därmed för valet av åtgärd. Nederbörd, trafik och vind förflyttar de radioaktiva ämnena bort från tak, vägar etc. Vid snötäckt mark flyttas de radioaktiva ämnena från snöytan till underliggande mark vid töväder.

6. Vägval i saneringsarbetet -Saneringsmetoder

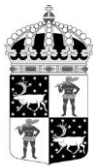
Länsstyrelsen bör i sin planläggning fokusera på de saneringsåtgärder som kräver ett tidigt genomförande³. Innan Länsstyrelsen kan fatta beslut om en detaljerad arbetsplan för saneringen är det nödvändigt att belysa nedanstående frågeställningar:

- Hur stor är den avstyrda dosen i förhållande till kostnaden för insatsen?
- Finns andra alternativ som ger större effekt för en mindre insats/kostnad?
- Medför åtgärden det omöjligt att genomföra andra effektivare åtgärder i framtiden?
- Är åtgärden tekniskt genomförbar?
- Är åtgärden laglig?
- Vilken miljöpåverkan medför åtgärden?
- Hur ska eventuellt avfall hanteras?
- Kommer de boende, de som arbetar i området, lantbrukare och konsumenter att acceptera åtgärden?
- Kan den enskilde utföra saneringsåtgärder?
- Hur ska åtgärderna kommuniceras med allmänheten?

De regionala förhållandena avgör hur prioriteringen görs för att anpassa åtgärder och saneringsmetoder i ett kontaminerat område.

Tre huvudsakliga saneringsmetoder kan särskiljas;

³ Se sida 10 SRVFS 2007:4

6.1 Avklingning eller självsanering

Inga särskilda åtgärder vidtas. Aktiviteten avklingar på platsen. Områden kan behöva spärras av för allmänheten under kortare eller längre tid.

6.2 Avskärmning, inkapsling eller stabilisering

De radioaktiva ämnena tas inte bort, utan avskärmas eller inkapslas för att förhindra spridning, t.ex. genom djupplöjning eller övertäckning. Stabilisering används främst på ytor som är svåra att sanera och där området inte bör återställas till ursprungligt skick med hänsyn till oacceptabla kostnader.

6.3 Dekontaminering (sanering), bortforsling eller lämpning

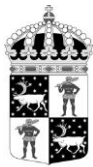
Hela eller delar av det radioaktiva materialet avlägsnas och deponeras på annan plats. Trots relativt höga dosrater de första dygnet, kan det i vissa fall vara bättre med en snabb insats. Den extra stråldos saneringspersonalen utsätts för vid en snabb insats är i de flesta fall försumbar, jämfört med den man utsätts för vid en långvarig vistelse i området. Speciellt vid torrdeponering på mark och fastigheter bör detta beaktas. Vid nedfall under torr väderlek tränger inte radioaktiviteten ner i jorden utan lägger sig på gräs och eller annat ytskikt på marken. Därför kan klippning av gräs och dammsugning av gator, om det görs innan nästa regn, vara en mycket billig men effektiv åtgärd. Man slipper då gräva eller forsla bort jord. Att forsla bort snö är mycket effektivt om det sker före töväder.

Eftersom åtskilliga faktorer måste vägas in i saneringsstrategin är uppgiften mycket komplex. Hur man utformar strategin är i hög grad beroende av de lokala betingelserna, nedfallets omfattning och sammansättning m.m. En saneringsstrategi som är anpassad till en faktisk situation kan därför utformas först när nedfallets omfattning och sammansättning är känd.

7. Åtgärder som bör genomföras inom några veckor

För att undvika återkontaminering av redan sanerade områden ska urban miljö ”enligt regelboken” saneras uppifrån och ner, dvs. först tak, sedan byggnadernas väggar och slutligen kringliggande mark. Dessvärre tar det mkt lång tid att sanera en byggnad. Om tätorter drabbas bör man därför överväga att istället börja med vägar och öppna ytor för att på så sätt snabbt få en relativ stor minskning av doshastigheten. Börja därför med att sopa/dammsuga gator och spola hårdgjorda ytor som har avloppsbrunnar. Gator som inte har avloppsbrunnar bör i första hand sopas och i andra hand spolade. Efter spolning av vägar bör diken rensas genom att man tar bort ca 5 centimeter av marken. Därefter saneras byggnader och slutligen upprepas sopning eller spolning av marken i byggnadernas omedelbara närhet.

I hus med tjocka betongväggar är de boende väl skyddade mot strålning utifrån. I områden med höghus kan därför ett alternativ till sanering vara att för en tid utrymma den översta våningen (dvs. våningen närmast taket). Övriga våningar skyddas dels genom de tjocka väggarna, dels genom avståndet till taket. För villor med trädgårdar rekommenderas att huset tas först och sedan tomten.

7.1 Dammsugning och spolning av gator och trottoarer

Strax efter ett nedfall är inte det radioaktiva materialet så bundet till vägytan, varför dammsugning och spolning av gator och trottoarer kan reducera strålningsnivån med en faktor 3-6, beroende på ytans beskaffenhet och dammängd. Därför bör dammsugning och spolning startas omedelbart efter ett nedfall. Efter några veckor binds de radioaktiva ämnena starkare till ytan och metoden blir därmed mindre effektiv. Eftersom normal trafik, regn och gatuunderhåll reducerar kontaminationen med en faktor 10 efter ett år, måste dammsugning sättas in så tidigt som möjligt om den ska ge en märkbar drossparande effekt. Det uppsopade materialet kan vara kraftigt radioaktivt.

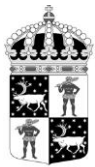
Det är också viktigt att rännstenen spolats ordentligt så att man är säker på att all aktivitet runnit ner i dagvattenbrunnarna. Om vattenmängden är för stor finns dock risk för att avloppssystemet bräddas och de radioaktiva ämnena sprids. I värsta fall kan vattentäkter förorenas. Spolning kan även leda till problem vid reningsverken när man skall ta hand om förorenade filtermassor. Spolning av gator och trottoarer kan exempelvis utföras av räddningstjänst, kommunala förvaltningar och saneringsföretag som även har lämplig spolningsutrustning.

7.2 Spolning av tak och väggar

I det första skedet efter ett radioaktivt nedfall, sitter aktiviteten förhållandevis löst i det yttre skiktet av takmaterialet. Tvätt med spolningsutrustning kan här reducera kontaminationsnivån med mer än 60 %. De radioaktiva ämnena binds kraftigare redan efter ett par månader, varför det krävs ett mycket högre tryck för att nå samma effekt som en tidig insats. Det är också viktigt att spola ordentligt över hela taket, så man inte bara flyttar runt aktiviteten. Det är viktigt att takrännorna spolats ordentligt och att taktvätten utförs innan marksaneringen. För att undvika att föroreningen absorberas ska väggen blötas nedifrån och upp innan avspolningen påbörjas. Detta är särskilt viktigt för putsade väggar. Avspolningen görs sedan uppifrån och ner. Marken runt huset ska antingen täckas eller transporteras bort efter insatsen. Andra områden runt spolning av tak kräver yrkeskunskap och maskinell utrustning och bör bara utföras av professionella personer. Det kommer att ta mycket lång tid att spola många tak på ett effektivt sätt.

7.3 Grönområden inom tätorter

Med grönområden menas här parkanläggningar, villaträdgårdar, alléer, rabatter, lekplatser, skogsdungar, idrottsanläggningar m.m., dvs. alla jord- och vegetationstäckta områden där invånarna vistas eller är nära under längre eller kortare tid. Om nedfallet sker som torrdeponering är gräsklippning en både enkel och effektiv metod att avlägsna kontaminationen på gräsytor. Under förutsättning att gräset inte är extremt kort under själva deponeringen, kommer det mesta av nedfallet att hamna på gräset och inte på den underliggande jorden. Gräsklippningen måste dock göras snabbt om metoden ska vara effektiv. Åtgärden måste ske före nederbörd eftersom regn och snö sköljer ner aktiviteten i jorden. Gräsklippning bör vara den första åtgärd som vidtas vid sanering av parker och trädgårdar. Gräsklipparen måste vara försedd med uppsamlare så att gräset kan transporteras bort från området. De åtgärder som kan tänkas bli aktuella i dessa områden är att avlägsna träd och buskar, löva av, samla upp löv, klippa och samla upp gräs, plöja grönområden, avlägsna det översta jordlagret eller att tillföra ett extra jordlager. Sannolikt kommer flera av dessa tekniker att användas.

7.4 Jordbruksområden

Tidpunkten när nedfallet sker under året är avgörande för vilka motåtgärder som kan sättas in. En valsituation kan bli att antingen avbryta och börja om eller att fortsätta växtodlingen. En handlingsstrategi beträffande stråsådd vall är att slå av den växande grödan så tidigt som möjligt efter ett nedfall, dvs. innan det uppfångade radioaktiva materialet har överförts till jorden. Den avslagna grödan avlägsnas och deponeras/komposteras sedan utanför fältet och därmed har en del av nedfallet på fältet avlägsnats. En annan motåtgärd är att plöja ned det förorenade ytskiktet och så en ny gröda. Detta begränsar de radioaktiva ämnenas växttillgänglighet genom en inblandning i en större jordvolym. Även vid måttligt nedfall kan en snabb nedplöjning av grödan vara den bästa lösningen redan det första året. Det finns fler metoder som skulle kunna användas. Det bör beaktas att jordbruksmark oftast utgör enskild egendom och att åtgärder kan komma att genomföras på eget initiativ av den enskilde markägaren.

7.5 Fjällområden

Möjligheterna att sanera fjällområden från radioaktivt nedfall/beläggning är mycket begränsade. Den troliga lösningen för att förhindra mänsklig kontaminering är restriktioner för de som vistas i områdena och att låta väder och vind sanera.

7.6 Snötäckta områden

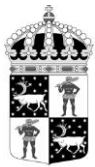
Kontaminerad snö räknas som aktivt avfall och styrs av avfallskonventioner. Snön bör placeras så att de radioaktiva ämnena inte sprids på ett okontrollerat sätt vid töväder. Efter att snön har töat bort kan marken saneras. Genom smältvattnet kan halterna koncentreras mycket efter att snön töat, eftersom radionuklider som fanns i snön kan ansamlas på en mycket mindre yta. Ett annat alternativ till deponi är dumpning av snö i havet där de radioaktiva ämnena kommer att spädas ut i en mycket stor vattenvolym. Detta innebär att saneringsledarna behöver dispens från såväl strålskydds- som miljöskyddslagstiftningen. Om detta bedöms vara den mest verksamma saneringsmetoden bör omfattande informationsinsatser föregå åtgärden. Om snön dumpas i havet eller i vattendrag måste man beakta att sedimenten på platsen blir kraftigt radioaktiva. Det kan innebära att fisk, skaldjur m.m. får otjänligt höga halter av radioaktiva ämnen.

Tillstånd för dumpning av kontaminerad snö i havet söks från Havs- och vattenmyndigheten.

7.7 Sötvattensystem

Vid förorening av ytvattentäkt ökar risken för en snabb överföring av radioaktiva ämnen till människor och djur men med ökat djup ökar förutsättningarna för utspädning. Ytliga vattentäkter såsom åar och grunda dammar bör därför inte användas för bevattning eller som dricksvatten till djur innan innehållet av radioaktiva ämnen är känt.

Vattenverk och distributionsanläggningar ansvarar för att dricksvatten uppfyller de krav som Livsmedelsverket föreskriver. Livsmedelsverket kan ge mer information om hur dricksvatten påverkas vid nedfall av radioaktiva ämnen. I praktiken finns inte så många användbara åtgärder för att minska strålningsnivån i ett sötvattensystem. Det som kan göras är att införa extra reningssteg i vattenreningsverk. Redan med de konventionella

reningsmetoder som används i vattenreningsverk idag avlägsnas cirka 50 % av det cesium som passerar vattenverket.

7.8 Skogsområden

Möjligheterna att sanera skogsområden från radioaktivt nedfall/beläggning är mycket begränsade. De existerande metoderna är destruktiva, kostsamma, ger stora mängder avfall samt leder till ett kraftigt produktionsbortfall för skogsindustrin. Den troliga lösningen för att förhindra mänsklig kontaminering är restriktioner för de som vistas i områdena och att låta väder och vind sanera. Vid behov kan det även övervägas ny vägsträckning för vägar i närheten av det kontaminerade området.

8. Avfall, transport och deponering

Till följd efter ett utsläpp av radioaktiva ämnen uppstår stora mängder radioaktivt avfall som ska omhändertas. Omhändertagandet av kontaminerat avfall efter en kärnteknisk olycka är komplicerat.

Det finns inga fastställda riktlinjer för hur avfallet ska hanteras och det kanske inte bara finns en lösning utan flera. Berörda myndigheter kommer ge särskilda föreskrifter som råd och rekommendationer anpassat till situationen. Huvudprincipen är att avfallet ska deponeras så att persondoserna blir så låga som möjligt men även förhindrar spridning av radioaktivt material.

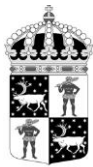
Normalt krävs, enligt strålskyddslagen, tillstånd från Strålsäkerhetsmyndigheten för att transportera eller låta transportera radioaktiva ämnen inom Sverige. I samband med sanering efter en kärnteknisk olycka kommer säkert Strålsäkerhetsmyndigheten att ge anvisningar om hur dessa transporter ska ske.

Den mängd fast avfall som alstras vid exempelvis bortförel av ytskikt kan bli omfattande. Avfallslagret kan placeras under markytan i speciellt konstruerade diken där man låter ovanliggande jordlager skärma strålningen. Avfallet bör placeras på lerjord för att minska spridningen. Om avfallet täcks med lerjord minskar spridningen ytterligare.

Avfall i vätskeform som uppkommer vid spolning av tak, väggar mm kan ledas till avloppet via stuprännor eller samlas upp i tunnor. Uppsamlat tvättvatten innehåller partiklar som lossnar vid spolningen. Eftersom cesium binder till dessa partiklar kan avfallsmängden ofta reduceras genom att vätskan filtreras. För att effektivt filtrera krävs en stor filterarea till exempel ett sandfilter. Förorenat tvättvatten som leds till avloppsnet kan ge upphov till avfallsproblem på reningsverket. Om dagvattenmängden blir för stor finns det risk att avloppssystemet bräddas och vattentäcker förorenas.

8.1 Avfall som genereras av saneringsåtgärder

En viktig aspekt att beakta vid sanering är det (oftast lågaktiva) radioaktiva saneringsavfall som skapas och som måste behandlas och transporteras iväg. Två saker måste särskilt beaktas. Det radioaktiva avfallet måste hanteras och transporteras till en slutlig förvaringsplats. Detta kan orsaka extra doser för personal, pga. inandning och omfördelning av radioaktivt stoff till huden eller kläderna. Den andra aspekten gäller

planläggning och lokalisering av förvaringsplatsen samt i några fall förbehandling av avfallet.

Förvaringen av fast avfall kan ske i speciellt konstruerade diken, men det kan vara en fördel att välja en förvaringsplats i närheten av det kontaminerade området. På så sätt undviker man arbetsintensiva och kostsamma avfallstransporter över stora avstånd. Därför bör sådana platser inte utses i förväg utan först när behovet uppstår. En sådan plats kan skapas genom avfallsdeponering där det radioaktiva avfallet grävs ned i grunda förvaringsplatser i marken. En alternativ metod är markförhöjning, där avfallet inte placeras i utgrävningar utan ovan mark, t.ex. mellan två naturliga kullar. I båda fallen försöker man att hitta den ideala situation där man så länge som möjligt kan hålla kvar det radioaktiva avfallet i avfallsdiken, för att minimera vidare spridning i miljön. Med detta förfaringssätt kan läckaget till grundvattnet hållas på en acceptabel nivå.

Permanent lagring av radioaktivt avfall kräver noggranna överväganden i konstruktionsfasen. I vissa fall är det möjligt (även om det inte är önskvärt) att samla upp radioaktivt avfall i vätskeform, t.ex. vid avtvättning, istället för att leda det till avloppet. I sådana fall skulle en ganska enkel filtrering av vätskan kunna avlägsna det mesta av kontamineringen av cesium från vätskan och koncentrera cesiumet i en liten fast del, eftersom jonerna fäster på praktiskt taget alla ytor i vätskan (t.ex. på små sandkorn eller på alger som lossnat genom slipning). Avfallet i vätskeform från spolningen av ett tak kan t.ex. samlas upp i stupröret och ledas via ett annat rör ner i ett stort kärl, där det filtreras så att vätskedelen blir ren från kontaminering. De fasta delarna i vätskan skulle då fångas upp i ett filter. Det är i detta fall viktigt att använda sig av en stor filteryta. Därför kan sand vara en möjlighet, även om andra filter också kan övervägas.

När det gäller att forsla bort stora mängder kontaminerat vatten i form av snömassor, skulle en möjlighet kunna vara att dumpa snön i havet, eftersom snömassorna är svåra att rengöra. Koncentrationsökningen av radioaktiva nuklider i vattnet är oftast försumbar, men däremot blir sedimenten på platsen kraftigt radioaktiva.

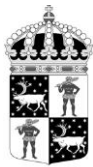
8.2 Transport av kontaminerat material

Vid hantering och transporter till en slutlig förvaringsplats för det radioaktiva avfallet måste tilläggsdoser till personalen beaktas. Personal ska använda lämplig skyddsutrustning och maskinella hjälpmedel ska användas vid lastning och lossning.

Vid transporten ska den kontaminerade materien vara övertäckt för att eliminera risken för oönskad spridning av radioaktivitet. Transportsträckan bör vara så kort som möjligt. För transporter ska företag anlitas som har tillstånd till transport av miljöfarligt avfall och vars personal har fått strålskyddsutbildning. Personalen ska förses med dosimetrar. Innan transporten sänds iväg ska dosratmätning i förarhytten göras och strålnivån godkännas av strålskyddspersonal.

8.3 Deponering av kontaminerat material

Planläggning och lokalisering av förvaringsplatser ska ske med omsorg. Samråd ska ske med experter på radioekologi och naturvård. Nationella experten för sanering (NESA) förmedlar kontakt med expert på radioekologi. Vid hantering av det radioaktiva avfallet

vid den slutliga förvaringsplatsen ska arbetet övervakas av strålskyddspersonal för att minimera tilläggsdoser.

Vid deponering i marken ska avfallet isoleras från grundvattenförande jordlager på lämpligt sätt. Den deponerade materien ska täckas så att spridning till luften inte kan ske. Övertäckningen ska ha tillräckligt djup för att minimera dosraten till omgivningen.

På deponeringsplatsen måste det säkras att grundvattennivån ligger minst tre meter under markytan så att ett eventuellt läckage på depån har en mycken liten påverkan på vattenkvaliteten. I vissa fall måste avfallet packas i slitstarka plastsäckar, som i sig själv är en barriär mot nedträngning av aktiviteten genom jordprofilen. Större jordmängder behöver man inte deponera i speciella pooler. Jordens lera är i sig själv en naturlig barriär som mycket effektivt motverkar spridning av cesium. Jordhögar bidrar inte heller nämnvärt med dosrater till omgivningen, eftersom jorden ger en självskärmning, dvs. yttre jordlager skärmar av underliggande material. Avfallsupplag placeras på ett minst 0,3 m tjockt lerlager i botten. Detta kommer att kraftigt effektivisera uppsamlingen av cesium och förhindra nerträngning i marken. Lerans förmåga att fixera cesium i naturen har visats vid mätningar. Avfallet (3-10 m tjockt) placeras ovanpå lerlagret och täcks sedan med en tjock plastfilm som skydd mot regnvatten. Ovanpå jordlagret placeras ett ca 0,3 m tjockt lager av sand/grus för att dränera vattnet. Överst placeras ett minst 0,5 m tjockt jordlager i valvform som underlättar för vattnet att rinna bort från upplaget. Strålnings-skärmningen i detta jordlager gör att man kan negligera externstrålningen.

9. Samverkan med berörda aktörer

Vid en händelse med utsläpp av radioaktivt ämne är behovet av samverkan mycket stort, bl.a. behöver länet tillgång till nationella expertmyndigheters råd och anvisningar inom flera områden. Myndigheter är, i likhet med kommuner, skyldiga att medverka med personal och materiel vid sanering, under förutsättning att det inte menligt inverkar på den egna verksamheten.

Nedanstående nationella myndigheter är särskilt berörda av saneringsarbetet;

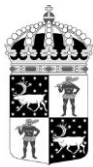
9.1 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB

MSB:s roll i saneringsarbetet är stödjande, nationellt samordnande och som expertmyndighet för räddningstjänst- och beredskapsfrågor. Genom MSB kan nationella förstärkningsresurser avropas.

9.2 Strålsäkerhetsmyndigheten, SSM

SSM har flera roller i saneringsarbetet. Främst är SSM en expertmyndighet som kan ge stöd för beslutsunderlag och rekommendationer. SSM har resurser för framförallt indikering och analys av det radioaktiva nedfallet.

SSM den myndighet som beslutar i dispensärenden enligt lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet och strålskyddslagen (1988:220). För att kunna transportera och hantera de avfallsmassor som uppkommer i saneringsarbetet kommer en rad dispenser från denna lagstiftning att behöva beslutas av SSM. Dessa beslut kan behöva koordineras med bland annat Naturvårdsverkets myndighetsutövning på området.

Länsstyrelsen har rätt att begära hjälp från den Nationella expertgruppen för sanering (NESA). NESA ingår i SSM:s beredskapsorganisation och består av representanter från berörda myndigheter och organisationer. Gruppens medlemmar har expertkunskap om radioaktiva ämnen i miljön, saneringsmetoder, jordbruks-, skogs- och fiskerier, hantering av radioaktivt saneringsavfall, med mera. Gruppen sammankallas av SSM på initiativ från någon av gruppens medlemmar eller efter begäran från en Länsstyrelse.

9.3 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, SMHI

SMHI ger väderprognoser och beräknas spridningen av de radioaktiva ämnena. Genom dessa prognoser kan beräkningar göras som underlättar saneringsarbetet.

9.4 Naturvårdsverket

Naturvårdsverkets ansvar i ett akut skede är att hänvisa enskilda till rätt myndighet. I ett senare skede av en kärnteknisk olycka kan Naturvårdsverket få en roll vid frågor som uppkommer vid bland annat förflyttningar av befolkning, energi- och vattenförsörjning och avfallshantering. Detta arbete görs i samverkan med andra myndigheter. Naturvårdsverket är även ansvarig vägledande myndighet för bestämmelser om avfallshantering såsom avfallsförordningen och deponeringsförordningen med tillhörande föreskrifter.

9.5 Sametinget

Sametinget är både en statlig myndighet och ett folkvalt samiskt parlament, med det övergripande uppdraget att bevaka frågor som rör samisk kultur i Sverige. Till Sametingets uppgifter vid en kärnteknisk händelse hör att kunna förutse och begränsa konsekvenserna inom rennäringen.

Fler organisationer kan vara behjälpliga vid sanering av kärnteknisk olycka, tex Socialstyrelsen, Livsmedelsverket, Jordbruksverket, Försvarsmakten etc.

§216

**Medfinansiering –
Förstudie, North Sweden
Cluster Collaboration
Platform**

21KS422

§217

**Evenemangssponsring –
Pite Havsbad Race Of
Champions 2022 till 2024**

21KS356

RACE OF CHAMPIONS SNOW & ICE

Från arenor som Bird's Nest Olympic Stadium, Wembley Stadium, Londons Olympic Stadium och Stade de France med ett publikrekord på 64.000 besökare väljer de nu Pite Havsbad. I januari/februari 2022 kommer vi förvandla Norrlands snötäckta riviera, Pite Havsbad, till en gemensam Champions Village för hela tävlingen med unikt Race Of Champions på det frusna havet. För första gången någonsin på is och snö kommer världens bästa förare inom global motorsport att tävla mot varandra på fruset hav för att kröna den bästa av dem bästa.

SE VIDEO - 30 ÅR AV RACE OF CHAMPIONS

ÅRLIGT
ARRANGEMANG
MED START
JANUARI/FEBRUARI
2022

PRESSRELEASE - MEDIEXPONERING ÖVER HELA VÄRLDEN MED EN RÄCKVIDD PÅ 634 946 113

Race of Champions commits to ice-based 2022 event

by Philip Hetherington | 13 January 2021

SVENSKES STÖRSTA SPORTTIDNING

ANTLIGEN NHL-FEST!

SPORTRADION BLADET

VÄRLDSSTJÄRNORNAS RACE - PÅ ISEN I PITEÅ

Freitag 22 Januari 2021

WEC REVEALS '21 ENTRY LIST, AS ROC HEADS TO SWEDEN FOR ARCTIC EVENT IN '22

Copyright: Race of Champions

Fjäder i hatten för Piteå

En av världens största biltävlingar ska avgöras i Sverige

Mitt under coronakrisen kammar Piteå Havsbad hem storvinsten. Nästa vinter ska en av världens största biltävlingar, 'Race of champions', avgöras på havsisen utanför hotellet.

"Det gör att vi kan lyfta blicken till tiden efter coronan", säger Tobias Lindfors, ordförande i Piteå Havsbad Group.

"At ROC we are always looking for ways to put new exciting tests" – Race of Champions to return in 2022 at Piteå Havsbad, Sweden

Race of Champions returning in 2022 - on ice

Date published: January 22 2021

Race of Champions 2022: Neuer Kurs in Schweden für erstes Arktis-ROC

Das ROC kehrt im Januar 2022 nach dreijähriger Pause zurück: Gefahren wird auf einer Schnee- und Eispiste in Schweden, die länger ist als Stadtkreise!

(Motorsport-Total.com) - Im Zeitraum von 1988 bis 2019 ging mit einer einzigen Ausnahme (2013) jährlich das Race of Champions (ROC) über die Bühne. 2020 fand es aufgrund der Coronavirus-Pandemie in virtueller Form statt. Für 2021 ist ebenfalls keine reale Ausgabe geplant. Dafür aber führen die Organisatoren rund um Fredrik Johansson nun die Pläne für das ROC 2022.

Race of Champions returning in 2022 - on ice

Date published: January 22 2021

"Mästaren av mästarerna" ska koras på is i Sverige

by Palle Teeling 20

Race Of Champions plans first World Final on ice

by RACER Staff | January 21, 2021 7:24 AM

Gigantiskt motorevenemang till Piteå - världsförare tävlar på fruset hav

by Palle Teeling 20

"Mästaren av mästarerna" ska koras på is i Sverige

by Palle Teeling 20

Race of Champions 2022: Neuer Kurs in Schweden für erstes Arktis-ROC

Das ROC kehrt im Januar 2022 nach dreijähriger Pause zurück: Gefahren wird auf einer Schnee- und Eispiste in Schweden, die länger ist als Stadtkreise!

Piteå Havsbad krokar världsevenemang

by Palle Teeling 20

Race of Champions till Sverige - första gången på snö och is

by Palle Teeling 20

Race of Champions 2022: Neuer Kurs in Schweden für erstes Arktis-ROC

Das ROC kehrt im Januar 2022 nach dreijähriger Pause zurück: Gefahren wird auf einer Schnee- und Eispiste in Schweden, die länger ist als Stadtkreise!

PRESSRELEASE - MEDIEXPONERING ÖVER HELA VÄRLDEN MED EN RÄCKVIDD PÅ 634 946 113

REDAKTIONELLA OMNÄMNANDEN PITEÅ

VÄRLDEN

2019

22 600 artiklar

Räckvidd: 14 319 659 648

2021

23 800 artiklar

Räckvidd: 28 498 225 142

SVERIGE

2019

16 454 artiklar

Räckvidd: 7 356 073 528

2021

15 858 artiklar

Räckvidd: 7 682 367 903

PRESSMEDDELANDEN RACE OF CHAMPIONS

2021-01-21

Race Of Champions etablerar sig på Pite Havsbad med årlig tävling

2021-02-11

Första världsstjärnorna klara för Race Of Champions på Pite Havsbad 2022

2021-03-09

Race Of Champions lanserar ett nytt grönt koncept för ROC Ice & Snow på Pite Havsbad

2021-03-31

Extremsportlegenden Travis Pastrana klar för Race Of Champions Ice & Snow på Pite Havsbad

2021-04-14

Porsche inleder samarbete med Race Of Champions – Inviger ny era på Pite Havsbad 2022

2021-07-06

Lättade restriktioner - nu släpps de första biljetterna till Race Of Champions

2021-07-12

Ingemar Stenmark klar för stjärnspäckt VIP-race

2021-07-13

SVT sänder Race Of Champions från Pite Havsbad

2021-08-18

9-faldige rallyvärldsmästaren Sébastien Loeb klar för Race Of Champions Snow & Ice på Pite Havsbad

MEDIEEXPONERING - RÄCKVIDD REDAKTIONELL MEDIA PÅ 89 323 276 UNDER SOMMAREN 2021

svt SPORT Nyheter / MOTORSPORT

SVT sänder Race of Champions. Foto: SVT.

där stora motorsportstjärnor möts individuellt och i en nationstävling.

Race of Champions Foto: Race of Champions

Så går Race of Champions till
PUBLICERAD 19 AUGUSTI 2021

Race of Champions inget VM, inget stort officiellt mästerskap. Men en väldigt prestigefylld tävling där stora motorsportstjärnor möts individuellt och i en nationstävling. – säger Johan Ejeberg

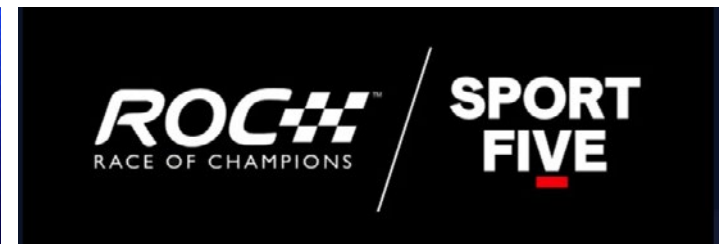

RACE OF CHAMPIONS

EKSTROM ANNOUNCES FEBRUARY DATE SET FOR SNOW-BASED EVENT

ely increased' electric component as part of their overhaul, Mercedes team boss Toto Wolff

LIVE

Media sportsbiz

International Media Productions Bags 'Race Of Champions' Media Rights Distribution

By Taruka Srivastav | July 13, 2021

Stenmark klar för kändisrace
Publicerat 12 juli kl 11:27

Extreme Sports legend, Pastrana, for Race Of Champions' 1st World Final on Snow

SVT sänder Race of Champions

UPPDATERAD 13 JULI 2021 PUBLICERAD 13 JULI 2021

Stenmarks krav för att delta i kändistävlingen

Publicerad 16 aug 2021 kl 13:38

Sebastián Loeb kommer till Sverige och Race of Champions. Foto: TT. Visa alla

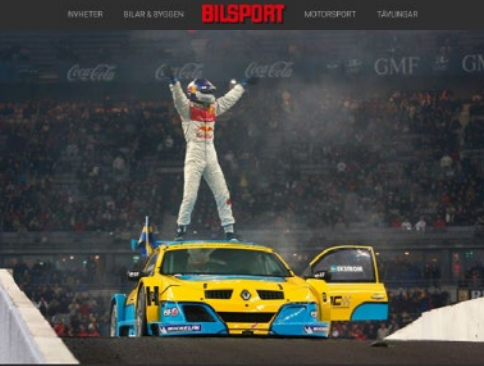
PORSCHE

Porsche Race Of Champions Snow & Ice Challenge: Stjärnspäckt VIP-race i vinterns stora racingevent på Pite Havsbad.

12.7.2021 11:00:00 CEST | Porsche

AVVIKTOR BEAR & DUVEN BILSPORT MOTORSPORT TÄVLINGAR

Biljetter till Race of Champions släppta

Page 156 of 338

Det här är pokalen siggornas ska tävla om. Foto: Herman Öberg

"Det här är ingen uppvisningstävling"

London, Peking, Miami, Bangkok och Paris. Men Race of champions-bossen Fredrik Johnson tror inte att något kommer slå Piteå.

Loeb kör Race of Champions i Piteå

UPPDATERAD 18 AUGUSTI 2021 PUBLICERAD 18 AUGUSTI 2021

SEBASTIEN LOEB KLAR FÖR RACE OF CHAMPIONS SNOW & ICE - RÄCKVIDD PÅ 31 468 006

Niofaldige världsmästaren i rally, Sébastien Loeb, kommer till Piteå för att tävla i februari
Foto: Thanassis Stavrakis / TT

Klart: Världsmästaren tävlar i Piteå

En stor världsstjärna kommer till Piteå för att tävla i Race Of Champions Snow & Ice. Det är ingen mindre än niofaldige världsmästaren i rally, Sébastien Loeb från Frankrike.

S.Loeb présent à la Race of Champions 2022

18 AOÛT 2021

Les organisateurs de la Race of Champions ont confirmé la participation du nonuple Champion du monde des Rallyes à l'édition 2022.

OTROS RALLYES

Sébastien Loeb confirma su presencia en la Carrera de Campeones 2022. ¿Qué pilotos estarán?

John Fernández | 18 Ago 2021

WRC, Loeb sempre più vicino ad M-Sport?

By Comunicati stampa rally | Venerdì, 20 Agosto 2021

/ Autres

Loeb au départ de la Race of Champions

svt SPORT

Nyheter

Lokalt

Sport

SVT Play

Bar

/ RALLY

▶ 17 sek

Sebastien Loeb kommer till Sverige och Race of Champions. Foto: TT.

Visa alla (3)

Loeb kör Race of Champions i Piteå

UPPDATERAD 18 AUGUSTI 2021 PUBLICERAD 18 AUGUSTI 2021

VÄRLDENS BÄSTA FÖRARE

Race Of Champions har arrangerats i flera länder och världsdelar och lockar varje år miljontals tv-tittare och tiotusentals besökare. Nästa år står Pite Havsbad som värd för världsfinalen och vi vill skapa en stor folkfest för så väl motorsportentusiaster som barnfamiljer. Evenemanget kommer delas upp på två tävlingsdagar och kommer kunna följas på tv och sociala medier världen över. Den första dagen är ROC Nations Cup där länder tävlar i lag mot varandra och den andra dagen är den individuella tävlingen Race Of Champions där "Mästarnas mästare" koras. Toppförare har redan bekräftats för ROC Sweden 2022 och fler stora namn kommer tillkännages löpande fram till evenemanget.

 TRAVIS PASTRANA

11x X-Games Gold Medalist
4x America Rally Champion

PARTICIPATIONS

RACE OF CHAMPIONS

ROC NATIONS CUP

www.nitrocircus.com/rider/travis-pastrana

 4.1M FÖLJARE

 802.2K FÖLJARE

 6.6M FÖLJARE

 SEBASTIEN LOEB

9x World Rally Champion
3x ROC Champion of Champions

PARTICIPATIONS

RACE OF CHAMPIONS

ROC NATIONS CUP

www.sebastienloeb.com

 437K FÖLJARE

 186.1K FÖLJARE

 1.1M FÖLJARE

 TOM KRISTENSEN

9x LeMans 24 Hours Champion

PARTICIPATIONS

RACE OF CHAMPIONS

ROC NATIONS CUP

www.tomkristensen.com

 96.5K FÖLJARE

 139K FÖLJARE

 JOHAN KRISTOFFERSSON

2x World Rallycross Champion

PARTICIPATIONS

RACE OF CHAMPIONS

ROC NATIONS CUP

www.twitter.com/johankms88

 50.7K FÖLJARE

 8963 FÖLJARE

 41K FÖLJARE

PETTER SOLBERG

2x World Rallycross Champion

World Rally Champion

PARTICIPATIONS

RACE OF CHAMPIONS

ROC NATIONS CUP

www.pettersolberg.com

 236K FÖLJARE

 95.8K FÖLJARE

 655K FÖLJARE

OLIVER SOLBERG

2020 FIA ERC1 Junior Champion

Rising WRC st

PARTICIPATIONS

RACE OF CHAMPIONS

ROC NATIONS CUP

www.oliversolberg.com

 189K FÖLJARE

 20.8K FÖLJARE

 187K FÖLJARE

MATTIAS EKSTRÖM

3x ROC Champion of Champions

2x DTM Champion, World Rallycross Champion

PARTICIPATIONS

RACE OF CHAMPIONS

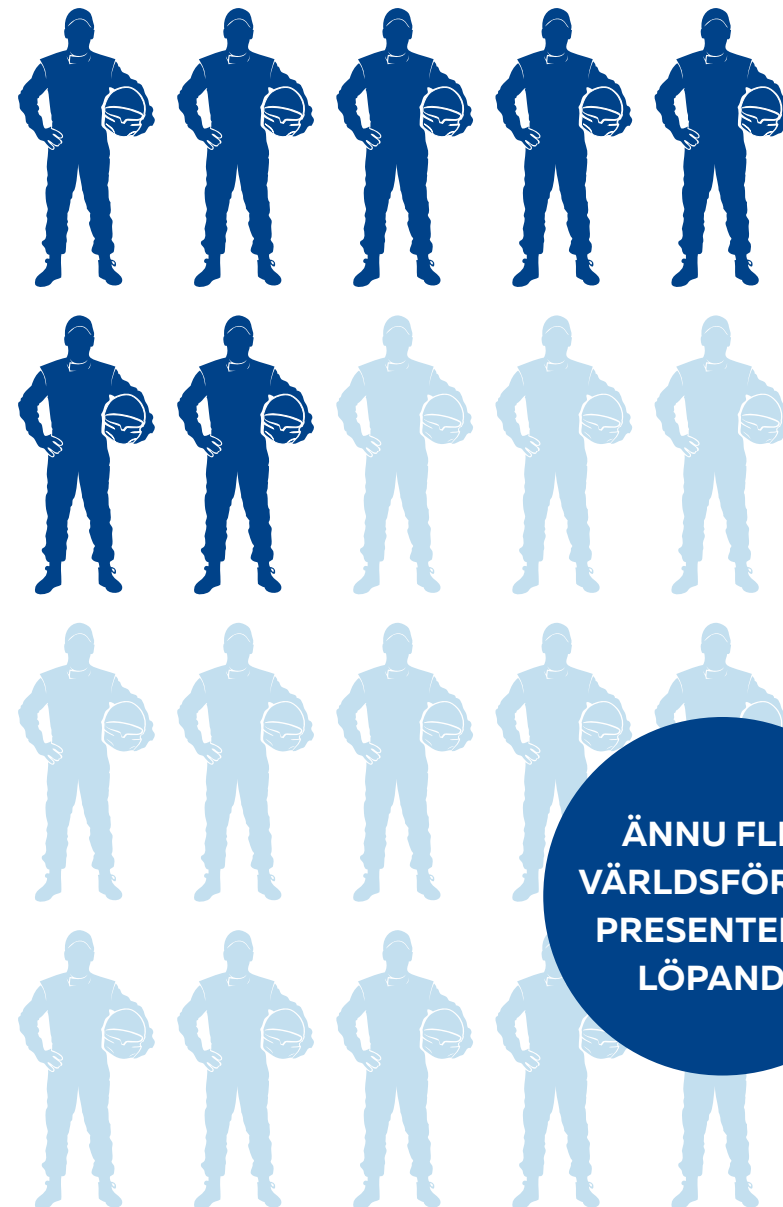
ROC NATIONS CUP

www.mattiasekstrom.com

 82.2K FÖLJARE

 16.3K FÖLJARE

 93K FÖLJARE

**ÄNNU FLER
VÄRLDSFÖRARE
PRESENTERAS
LÖPANDE**

eROC WORLD FINAL

Från simulatortill det riktiga racet – Tävligen eROC är ett av de mest innovativa rekryteringsverktygen som någonsin skapats inom motorsport och ger en unik möjlighet för gamers, blivande förare och nybörjare att kämpa om en plats att få tävla i det riktiga Race Of Champions tillsammans med några av världens bästa superstjärnor inom motorsport.

[SE VIDEO - eROC WORLD FINAL 2019](#)

§218

**Delårsrapport augusti
2021 för
Kommunstyrelsen**

21KS322

Delårsrapport aug 2021

Kommunstyrelsen/
kommunledningsförvaltningen

Piteå kommun

Delårsrapport

Helena Stenberg
Ordförande

Anders Lundkvist
Vice ordförande

Andreas Lind
Kommunchef

Periodens händelser

- Piteå kommuns service mot företag har fått högt betyg i serviceundersökningen Insikt.
- Ny kommunchef har tillträtt sin post
- Piteå kommuns vision har utsetts till en av Sveriges fem bästa kommunslogans
- Medborgarundersökning genomförd, resultat presenteras innan årsskiftet
- Fortsatt arbete med att digitalisera och effektivisera arbetsprocesser
- Växelvis distansarbete för merparten av de anställda har stärkt den digitala kompetensen

Ekonomi

Utfall (tkr)

	Jan - Aug 2021	Jan - Aug 2020	Prognos helår 2021	Utfall helår 2020
Intäkter	28 359	20 888	43 429	38 442
Kostnader	-166 992	-166 313	-263 774	-258 959
Nettokostnad (exkl kapitalkostnad)	-138 633	-145 425	-220 345	-220 517
Anslag (skattemedel)	165 662	168 747	235 958	238 874
Internränta	-405	-509	-624	-758
Avskrivning	-7 289	-7 585	-10 916	-11 171
Periodens utfall	19 335	15 228	4 073	6 428
Investeringar	3 800	4 459	10 983	9 452

Budgetavräkning (tkr)

	Nettokostnader (inkl. kapitalkostnader)	Periodbudget	Periodens utfall	Helårsprognos
Nämnd	3 309	3 813	504	773
Kost- och Servicenämnd, Piteås del	1 502	1 555	53	0
Överförmyndarnämnd, Piteås del	2 781	2 654	-127	0
Räddningsnämnd, Piteås del	27 577	27 351	-226	300
Servicenämnd, Piteås del	4 319	2 179	-2 140	-3 009
Kommunledningsförvaltningen	106 839	120 505	13 665	403
Kommunstyrelsen gemensamt	0	7 605	7 605	5 605
Summa	146 327	165 662	19 334	4 072

Mål och måluppfyllelse

Målbedömning

— Ej bedömt ■ 1 Målet ej uppfyllt ◆ 2 Målet delvis uppfyllt ▲ 3 Målet uppfyllt i hög grad ● 4 Målet helt uppfyllt

Mål beslutade av Kommunfullmäktige

Strategiska områden	Prognos 2021	2020	Övergripande mål	Prognos 2021	2020
Barn och unga - vår framtid	▲	▲	Piteå ska vara Sveriges barnvänligaste kommun	▲	—
	▲	▲	Barn och unga har en trygg och utvecklande uppväxt	▲	—
	▲	▲	Barn och unga använder inte alkohol eller andra droger	◆	—
Utbildning, arbete och näringsliv	▲	▲	Piteå ska år 2030 ha 46 000 invånare och till 2050 50 000 invånare	◆	◆

Strategiska områden	Prognos 2021	2020	Övergripande mål	Prognos 2021	2020
			 Piteå har nolltolerans mot ungdomsarbetslöshet		
			 Piteå ska vara en attraktiv ort för näringsliv och företagande		
Demokrati och öppenhet			 Piteåborna i alla åldrar ska känna att det är meningsfullt att engagera sig och att de kan påverka kommunens utveckling		
			 Piteå präglas av en samhällsgemenskap med mångfald som grund		
			 Service och bemötande utformas jämställt i kommunens alla verksamheter		
Livsmiljö			 Samhällsbyggnad ska utgå från social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet		
			 Piteå ska vara tryggt och tillgängligt för alla		
			 Piteå ska erbjuda attraktiva och varierande boendemiljöer		
			 Piteå ska utveckla bra infrastruktur och goda kommunikationer		
			 I Piteå utgör kulturen en drivkraft för demokrati, tillväxt och samhällsutveckling		
Personal			 Piteå kommun och de kommunala bolagen ska arbeta aktivt för att vara en attraktiv och jämställd arbetsgivare samt skapa hälsofrämjande arbetsplatser		
Ekonomi			 Budgetramen ska hållas genom effektiv hushållning av disponibla resurser		
			 Piteå kommuns och de kommunala bolagens finansiella ställning ska vara långsiktigt hållbar		

Analys

Ekonomi

Kommunstyrelsen redovisar överskott för perioden januari-augusti med 19,3 mkr. Överskottet på perioden förklaras till största del av ej utbetalda kostnader i den tillväxtpolitiska reserven och av centralt avsatta medel, samt av en minskad semesterlöneskuld. På helåret beräknas prognosen sammantaget till 4,0 mkr (2020 6,4 mkr). Överskott härrör till centralt avsatta medel som inte beräknas förbrukas, överskott på kapitalkostnader till följd av försenade investeringar, samt att den pågående pandemin har inneburit minskade kostnader för bla resor och utbildningar. Nämnden har dock fortsatt höga driftkostnader för kommunövergripande uppdrag och system.

Personal

Det är hög arbetsbelastning inom förvaltningens olika avdelningar, både på grund av pandemin och höga förväntningar på stöd från basverksamheterna samt pågående utvecklingsprojekt. IT-avdelning är fortsatt sårbar visar rapporter och analyser. En handlingsplan finns framtagen som bygger på en intern kompetenskartläggning samt kompetensinventering med analys. Under rapportperioden har mestadels distansarbete gällt för stora delar av personalen på alla avdelningar, vilket har stärkt den digitala kompetensen och visat på nya arbetssätt.

Styrkan för förvaltningen är medarbetarnas engagemang och ständiga vilja att utveckla, förbättra och stötta verksamheterna. Det arbetar 149 personer inom förvaltningen, i förhållande till kommunen totalt där ca 80 % är kvinnor, är könsfördelningen inom förvaltningen något mer jämn, andelen kvinnor är 67 %. På avdelningsnivå syns dock mer könsstereotypiska mönster, där det inom IT-avdelningen arbetar övervägande män och inom ekonomi- och personalavdelningen övervägande kvinnor. Trots övervägande del kvinnor har männen högre medellön, detta kan förklaras av att många av kvinnorna finns inom administrativa yrken med lön i det lägre segmentet och männen finns inom mer högavlönade yrken. Kvinnornas medellön i förhållande till männens är 89,7 %, vilket är en försämring i förhållande till förra årets 93,9 %. Av samtliga anställda har drygt 95 % en heltidsanställning, deltidsanställningar förklaras av egna önskemål eller sjukpenning del av tid samt säsongsanställda turistinformatörer. Nyttjande av timanställda är mycket lågt och fram till juli månad har förvaltningen nyttjat 734 timmar, i förhållande till 963 förra året för samma period.

Den fysiska arbetsmiljön har fortsatta brister i form av trångbodda lokaler och undermålig ventilation. Många upplever problem framförallt med temperaturen men även med luftkvaliteten i kontoren, något som inte varit lika stort problem genom möjligheten att arbeta på distans.

Förvaltningens medarbetare har hög digital mognad vilket har möjliggjort att många kunnat arbeta på distans, något som medfört att sjukfrånvaron varit förhållandevis låg trots pandemin. I jämförelse med början av året låg frånvaron betydligt högre än samma period förra året. I mars vände det och sjukfrånvaron sjönk till lägre nivå. Nu ligger den

ackumulerade sjukfrånvaron på 2,5 % i förhållande till 2,8 % förra året, männens sjukfrånvaro är lägre än kvinnornas. Under årets första halvår har männens sjukfrånvaro minskat medan kvinnornas har ökat något.

Strategiska områden och prioriterade mål

Prioriterade mål

Under innevarande period har finansieringsinsatser från den tillväxtpolitiska reserven beviljats till evenemang som Race of champions, Piteå Dansar och Ler. Utvecklingsinsatser till kompositrelaterad näring har beviljats via projektet Composite labs. Kommunstyrelsen har även beslutat om avsiktsförklaring till vätgasprojekt och investeringsmedel till Haraholmen. Företagarna har kommit igång med handelsstödande insatser via handelsstrateg/ handelsutvecklare samt integration av företagare med utländsk bakgrund som tidigare beviljats medel från tillväxtpolitiska potten.

Näringslivsrådet har organiserats och formaliserats, totalt består rådet av sju representanter från politiska nämnder, tjänsteverksamheten samt sju personer som representerar olika företagare grupperingar/ branschråd.

Den nya campusutvecklaren som anställts, tillsammans med PIKAB, är en förutsättning för en god samordning och driv framåt av campus och Piteå som universitetsstad.

Att upprätthålla goda relationer med leverantörer är ett ständigt pågående arbete som är i fokus i såväl daglig verksamhet som inom pågående utvecklingsarbete. I syfte att förbättra dialogen med leverantörerna har enheten Inköp i samarbete med PIKAB Inköp genomfört en digital leverantörsträff där kommunens och bolagens kommande investeringar och upphandlingar presenterades.

Förvaltningen har under våren deltagit på ett antal digitala rekryteringsevent. Vid dessa event har många kontakter med studenter runt om i landet knutits. Vid rekryteringsevenen har personalen informerat om näringslivet i Piteå och presenterat Piteå som en bra plats att bo, leva och arbeta i. Personlnätverket i Piteå, lett av kommunen, utbyter erfarenheter inom hela personalområdet och utreder möjligheter att göra gemensamma insatser för att klara kompetensförsörjningen.

Begränsningarna utifrån coronapandemin har bland annat lett till att event för att öka befolkningen har fått ställas om till digitala event. Det har även, tillsammans med minskade resurser vid kommunledningsförvaltningen, inneburit att det externa arbetet med mångfaldsdiplomeringar och kampanjer för att öka kunskapen och medvetenheten om mänskliga rättigheter har efter utropandet till MR-kommun ej genomförts,

Barn och unga - vår framtid

Samordning kring barn och ungas hälsa med tidiga insatser i fokus har haft fokus på struktur och samverkan kring politiska beslut, samarbetsmöjligheter samt delgivning av information. Regelbundna möten med nämndsordföranden, förvaltningschefer i berörda nämnder/ förvaltningar för att få en samsyn kring ledningsfrågor. Även ansvariga avdelningschefer har regelbundna träffar.

Det lokala brottsförebyggande arbetet fortsätter enligt överenskommelse. Dock har många aktiviteter ställts in på grund av pandemin. Utmaningar är bland annat ökad oro och stök i centrala stan på kvällar och helger, droger samt psykiska hälsan hos barn och unga. En annan viktig fråga är hur kommunen arbetar för att stärka föräldrar och vuxna i barns närhet.

Under sommaren har ferieställda ungdomar jobbat som Unga kommunutvecklare för att stärka ungas inflytande. Arbete med ett lokalt samhällskontrakt kring målet att "Piteå ska vara Sveriges barnvänligaste kommun" har startats upp under året.

Utbildning, arbete och näringsliv

Under perioden har första resultaten från Insiktundersökningen erhållits. Undersökningen visar på ett aggregerat index på 85 för Piteå vilket ska jämföras med sverigesnittet 72. Högst nöjdhet handlade om förmågan att möta uppsatta tidsramar, bemötande och engagemang för kundens ärende. Sämst nöjdhet återfanns i frågor gällande informationen på webbplatsen, information om processen och rutinerna samt möjligheten att använda digitala tjänster. Under hösten kommer ett arbete med att fördjupa analyser och dialog med företagen fortsätta så nöjdheten fortsätter stärkas samt att kommunen kan eliminera onödig efterfrågan och upplevda problem.

Företagen signalerar att de har fortsatt stora utmaningar att hitta kompetens, främst inom industri- och verkstadsrelaterad verksamhet. Flertalet omlokaliseringar pågår och bristen på industrimark tillsammans med kompetensförsörjningen är ett hinder till fortsatt och snabb tillväxt.

Arbetslösheten har minskat med 0,8 procentenheter jämfört med samma tid ifjol och låg i juli i år på 5,0 %. Minskningen har varit betydligt större bland unga i kommunen, 33 % än för hela gruppen.

Dialogen med företagen i besöksnäringen tyder på en återhämtning i sommar jämfört med 2020 trots få norska och internationella besökare. Presentkortet har sålt väldigt bra vilket också signalerar att den lokala försäljningen har gått

bra under perioden.

Det är ett fortsatt ökat inflöde av förfrågningar och intresse etablera sig i Piteå. Allt från handel, fastigheter till industri och grön produktion.

Utifrån en översyn av kommunens näringslivskommunikation och kanaler fick Näringslivsavdelningens plattformar ett nytt utseende och samtliga kanaler döptes om till "Näringslivet i Piteå" och fick en enhetlig profil. Sociala mediekkanaler samt nyhetsbrev mot företagen har också utvecklats vilket lett till ökat antal exponeringar

Arbetet med att utveckla samverkan internt och med intressenter fortsätter och nya arbetssätt ska vara implementerade under hösten för att stödja en ökad efterfrågan på mark, bostäder och smidiga ärendeprocesser från företagen.

Demokrati och öppenhet

Under första halvåret 2021 har inga dialoger genomförts med PiteåPanelen. Under hösten 2021 planeras för en medborgardialog utifrån målet att Piteå ska vara Sveriges barnvänligaste kommun. Till den dialogen kommer PiteåPanelen att bjudas in. I samarbete med Minibladet har Piteås skolor inbjudits att delta i en dialog angående Framtidens Piteå. Ett 60-tal bidrag har inkom och prisutdelning ägde rum vid KF:s möte i juni. Under hösten kommer samtliga bidrag att sammanställas och delges till kommunstyrelsen. Unga kommunutvecklare har genomförts, rapport kommer att delges kommunstyrelsen och berörda förvaltningar under hösten 2021.

I juni deltog kommunstyrelsens ledamöter vid en temadag om demokrati och medborgardialog. Med utgångspunkt i det grupparbete som genomfördes under dagen samt resultaten från SCBs medborgarundersökning som genomförs under hösten kommer ett förslag för fortsatt arbete med medborgardialog att presenteras för KS.

Under året har Piteå kommuns arbete med medborgardialog och ungas inflytande uppmärksammats, bland annat har Piteå tagit emot digitalt studiebesök från Ängelholm samt föreläst vid ett flertal tillfällen vid utbildningar anordnade av SKR och även medverkat vid SKRs Demokratidag.

Kommunledningsförvaltningen har i uppdrag att samordna arbetet för mänskliga rättigheter. Detta görs dels genom den kommungemensamma arbetsgruppen för mänskliga rättigheter där förvaltningarna finns representerade. Under 2021 fungerar arbetsgruppen även som projektgrupp för arbetet med lokalt samhällskontrakt kring målet "Piteå ska vara Sveriges barnvänligaste kommun". Det externa arbetet med mångfaldsdiplomeringar och kampanjer för att öka kunskapen och medvetenheten om mänskliga rättigheter har efter utropandet till MR-kommun ej genomförts, dels på grund av pågående pandemi men också utifrån minskade resurser vid kommunledningsförvaltningen.

Alla nämnder och kommunfullmäktige har hittills under året, utifrån coronapandemin, haft merparten av sina sammanträden på distans men hjälp av videomöten. Arbete med att effektivisera, öka service och tillgänglighet i den politiska processen med hjälp av digitala verktyg har startats upp med målet att i skapa nya tjänster inför mandatperioden 2022-2026.

Trots att vissa samråd och dialoger har kunnat genomföras digitalt har pandemin påverkat arbetet med medborgardialog då inga fysiska möten eller andra insatser kunnat genomföras under året.

Livsmiljö

Arbetet med att utveckla Rådhusorget till gångfartsområde har slutförts, vilket innebär ökad trygghet för oskyddade trafikanter och en miljö som stimulerar till möten och trivsel. Mot bakgrund av utvecklingen i kommunens närområde och de möjligheter som kan finnas för större etableringar i kommunen, kan behovet av bostäder komma att bli än större under kommande år. Vid området Strömnäsbacken har beslut om nytt särskilt boende för äldre tagits och möjligheten till fler bostadsområden utreds. Det nya avtalet för kollektivtrafik i tätort har införts och trafiken drivs nu av ny operatör och sker med el-bussar.

Konsumentvägledningen har haft 483 ärenden jämfört med 452 under samma period 2020. Främst har de fysiska besöken minskat under våren och rådgivningen har skett på telefon. De utåtriktade föredragen har pausats helt vilket också räknas som ärenden.

Under perioden har budget- och skuldsanering haft 155 pågående ärenden jämfört med 150 pågående ärenden samma period 2020. Trycket på budget- och skuldsaneringen är fortsatt högt med totalt 134 nya ärenden under perioden jämfört med 126 nya ärenden samma period 2020, vilket betyder en ökning på 6 %. Ett samarbete med Älvsbyns kommun startades i början av året där Piteå erbjuder medborgare i Älvsbyn stöd och rådgivning. Inklusivt Älvsbyns ärenden ses en ökning av nya ärenden på 16 % under perioden. Verksamheten har normal kö på tre veckor för att träffa en budget- och skuldrådgivare.

Pandemin har medfört att betydligt färre fysiska besök skett till verksamheten då målgruppen ofta är i en riskgrupp. Fler möten har därför skett digitalt.

Nyckeltal

Respektive nyckeltal visar inrapporterade värden för den senaste tillgängliga perioden. För individbaserade nyckeltal redovisas uppgifter fördelat på kvinnor och män.

Nyckeltal beslutade av Kommunfullmäktige

Nyckeltal	Period	Målvärde	Utfall	Kvinnor	Män
 Sjukfrånvaro, % (ackumulerat 12 månader bakåt)	Jul 2021	≤4,5 %	2,5 %	3,5 %	0,8 %
Andel heltidstjänster, %	Jul 2021	100 %	95,3 %	93 %	100 %
Antal timmar som utförs av timanställda (ackumulerat 12 månader bakåt)	Jul 2021	<2 214	1 131	1 110	21
Kvinnors lön i förhållande till mäns lön, %	Jul 2021	100 %	89,7 %		

Basnyckeltal

Verksamhetsbeskrivande basnyckeltal redovisas utifrån verksamhetsområde samt nyckeltalskategorierna utbud, efterfrågan, prestationer, personal och kostnader.

Näringsliv

Efterfrågan	Period	Utfall
Antal lotsärenden	2020	119
Prestationer	Period	Utfall
Antal företagsbesök av näringslivsenheten	2020	38
Personal	Period	Utfall
Årsarbetare, näringsliv	2021	9,9
Kostnader	Period	Utfall
Nettokostnad näringslivsfrämjande åtgärder, kr/inv	2020	574

Konsument

Utbud	Period	Utfall
Antal skuldsatta i Piteå kommun	2020	940
Antal timmar konsumentvägledning med juridisk vägledning per vecka	2020	40
Efterfrågan	Period	Utfall
Antal pågående ärenden inom budget och skuldsanering	2020	283
Antal konsumentkontakter	2020	1 113
Prestationer	Period	Utfall
Antal inskickade skuldsaneringar	2020	20
Antal utförda föreläsningar inom konsumentområdet	2020	4
Personal	Period	Utfall
Årsarbetare, konsument	2021	3
Kostnader	Period	Utfall
Nettokostnad för konsument- och energirådgivning, kr/inv	2020	50

Åtgärder och uppdrag

Åtgärder och uppdrag	Status	Beslutad	Återrapport	Uppföljningskommentar
Kommunchef ska utreda hantering och organisering av försörjningsstöd	 Pågår	Åtgärd från DELÅR 2018	Rapporteras ÅR 2019 Rapporteras Delår 2019	En utredning av juridiska och praktiska förutsättningar för en samorganisering av berörda verksamheter är genomförd och rapporterad. Löpande arbete sker på verksamhetsnivå för att utveckla formerna för samverkan. Uppdraget planeras avrapporteras slutgiltigt i årsredovisning 2021.

§ 126

Delårsrapport augusti - Kommunstyrelsen

Diarienum 21KS322

Beslut

Kommunstyrelsens arbets- och personalutskott tar del av informationen om Delårsrapport augusti - Kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsens arbets- och personalutskott lämnar Delårsrapport augusti - Kommunstyrelsen, till Kommunstyrelsen.

Ärendebeskrivning

Avdelningschef Styrning och Ledning Leif Wikman föredrar ärendet vid Kommunstyrelsens arbets- och personalutskotts sammanträde.

Paragrafen är justerad